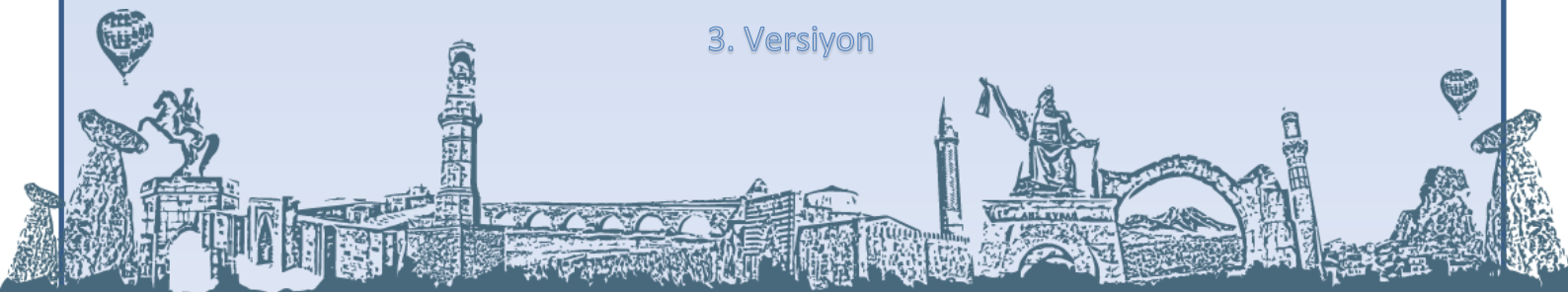

TR71
DÜZEY 2
BÖLGESİ

BÖLGE PLANI
2014-2023

TASLAKTIR!

3. Versiyon

İçindekiler

Kısaltmalar	4
Tablolar Listesi	5
Haritalar Listesi	6
Grafikler Listesi	7
Şekiller Listesi	8
Giriş	9
Yönetici Özeti	11
1. 2010-2013 Bölge Planının Genel Değerlendirmesi	15
Çıkarılan Dersler	16
2. Yöntem, İzlenen Strateji, Süreçler	18
3. Paydaş Analizi	21
3.1. Bölgesel paydaşlar.....	23
3.2. Ulusal ve uluslararası paydaşlar	23
4. TR71 Düzey 2 Bölgesi'ne Genel Bakış – Mevcut Durum	24
4.1. Konum ve Coğrafi Özellikler	24
4.2. Ulaşılabilirlik	25
4.3. Nüfus Yapısı	27
4.4. Nüfus Yoğunluğu	31
4.5. Nüfus Artış Hızı.....	31
4.6. Göç	32
4.7. İşgücü ve İstihdam.....	33
4.8. Kadın İstihdamı	33
4.9. Ekonomik Yapı	35
4.10. Çevre	40
4.11. Bölge İçi Gelişmişlik Farkları.....	41
4.12. TR71 Düzey 2 Bölgesi ve İllerinin Türkiye'deki Gelişmişlik Sıralamasındaki Yeri	47
4.13. Değişimi Etkileyen ve Tetikleyen Faktörler	48
4.13.1. Değişimi olumlu yönde tetikleyen faktörler (güçlü yanlar ve fırsatlar)	48
4.13.2. Değişimi olumsuz yönde tetikleyen faktörler (zayıf yanlar ve tehditler).....	55

5. Geleceğin Tasarımı	61
5.1. Vizyon.....	61
5.2. TR71 Düzey 2 Bölgesi 2023 Gelişim Senaryosu.....	62
5.3. Gelişme Eksenleri	63
5.3.1. Gelişme Eksen-1: Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme	63
5.3.2. Gelişme Eksen-2: Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması.....	67
5.3.3. Gelişme Eksen-3: Artan Yaşam Kalitesi	69
5.3.4. Gelişme Eksen-4: Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi	72
6. Üst Planlarla Uyumluluk	74
7. Öncelik ve Tedbirler	80
8. Öncelikli Konular	84
9. Mekansal ve Sektörel Gelişme Şemaları	85
9.1. Alt Bölgeler ve Sektörel Gelişme Şemaları	87
9.1.1. Sanayi Gelişme Şeması	88
9.1.2. Hayvancılık Gelişme Şeması	91
9.1.3. Bitkisel Üretim Gelişme Şeması.....	92
9.1.4. Turizm Gelişme Şeması.....	94
10. Özel Nitelikli Projeler	101
10.1. Konya Ovası Projesi	101
10.2. Özel Çevre Koruma Alanları	102
10.3. Diğer Kalkınma Ajansları ile İşbirliği	104
10.4. Yenilenebilir Enerji Projeleri	105
11. Performans Göstergeleri	107
12. Uygulamaya Yönelik Stratejiler.....	110
12.1. Uygulamada Stratejik Yaklaşım.....	111
12.2. Uygulamada Prensipler	115
12.3. Eylem Planları	116
13. Finansman Kaynakları	118
14. Kaynakça.....	118

Kısaltmalar

ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AHİKA	: Ahiler Kalkınma Ajansı
BGUS	: Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
DHMI	: Devlet Hava Meydanları İşletmesi
EPDK	: Enerji Piyasası Denetleme Kurumu
GSKD	: Gayrisafi Katma Değer
GZFT	: Güçlü yanlar, Zayıf yanlar, Fırsatlar, Tehditler
Ha	: Hektar (10.000 m ²)
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOP	: Konya Ovası Projesi
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSS	: Küçük Sanayi Sitesi
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TPE	: Türk Patent Enstitüsü
TR52	: Karaman ve Konya İllerinin Bulunduğu Düzey 2 Bölgesi
TR71	: Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde İllerinin Bulunduğu Düzey 2 Bölgesi
TR72	: Kayseri, Sivas, Yozgat İllerinin Bulunduğu Düzey 2 Bölgesi
TR83	: Samsun, Tokat, Çorum ve Amasya İllerinin Bulunduğu Düzey 2 Bölgesi
TSO	: Ticaret ve Sanayi Odası
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablolar Listesi

Tablo 1: TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde AHİKA Tarafından Uygulanan Destekler	16
Tablo 2: TR71 Düzey 2 Bölgesi Karayolları Durumu	25
Tablo 3: TR71 Düzey 2 Bölgesi İllerinin Türkiye Nüfusu İçinde Aldıkları Paylar (%)	27
Tablo 4: İllere Göre Nüfus ve Yıllık Ortalama Artış Hızları.....	29
Tablo 5: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Cari Fiyatlarla GSKD, 2010.....	36
Tablo 6: Rekabet Endeksi, 2009	39
Tablo 7: Bölge İçi Gelişmişlik Sıralaması.....	42
Tablo 8:Niğde İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması	45
Tablo 9:Nevşehir İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması	45
Tablo 10:Kırşehir İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması	46
Tablo 11:Kırıkkale İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması.....	46
Tablo 12:Aksaray İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması.....	47
Tablo 13: TR71 Düzey 2 Bölgesi Organize Sanayi Bölgeleri.....	52
Tablo 14:Küçük Sanayi Sitelerinin İllere Göre Dağılımı, 2013	52
Tablo 15: TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin En Çok Göç Alıp Verdiği İlk Beş Bölge	58
Tablo 16: Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme Eksenini Öncelikleri	64
Tablo 17: Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması Eksenini Öncelikleri	67
Tablo 18: Artan Yaşam Kalitesi Eksenini Öncelikleri	70
Tablo 19: Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi Öncelikleri.....	72
Tablo 20: Tedbirler	80
Tablo 21: Alt Bölgeler ve Alt Bölgelerde Yer Alan İlçeler	88
Tablo 22: Performans Göstergeleri	107
Tablo 23: İzleme Faaliyetleri	114
Tablo 24: Değerlendirme Faaliyetleri	114
Tablo 25: Plan Uygulama Safhaları.....	117

Haritalar Listesi

Harita 1: TR71 Düzey 2 Bölgesi Konumu, İl ve İlçeleri	11
Harita 2: Bölgesel, Ulusal ve Uluslararası Paydaşlar	22
Harita 3: TR71 Düzey 2 Bölgesi ve Komşu İl ve Düzey 2 Bölgeleri	24
Harita 4: TR71 Düzey 2 Bölgesi Ulaşım Ağları	26
Harita 5: Bölge Nüfus Yoğunlukları	31
Harita 6: Bölge Dışı Göç	32
Harita 7: TR71 Düzey 2 Bölgesi Çevre Hassasiyetleri	40
Harita 8: Süt ve Et Üretim Durumu (Büyükbaş)	49
Harita 9: TR71 Düzey 2 Bölgesi Bitkisel Üretimi	50
Harita 10: TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde İmalat Sanayii ve KSS-OSB Dağılımları	53
Harita 11: TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde Konaklama Yerleri ve Yatak Sayısı Dağılımı	54
Harita 12: BGUS Mekansal Gelişim Şeması	79
Harita 13: Sanayi Mekansal Gelişim Şeması	97
Harita 14: Hayvancılık Mekansal Gelişim Şeması	98
Harita 15: Bitkisel Üretim Mekansal Gelişim Şeması	99
Harita 16: Turizm Mekansal Gelişim Şeması	100
Harita 17: KOP Bölgesi	101
Harita 18: Komşu Kalkınma Ajansları	104
Harita 19: Türkiye Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası	105
Harita 20: EPDK Tarafından Belirlenen Güneş Tarlaları Kurulabilecek Muhtemel Bölgeler (Güneş Radyasyonu Değeri 1650 kWh/m ² -yıl'dan büyük alanlar seçilmiştir)	106
Harita 21: Niğde İli Güneş Enerjisi Potansiyeli	106

Grafikler Listesi

Grafik 1: TR71 Düzey 2 Bölgesi İllerinin Bölge İçindeki Nüfus Ağırlıkları (%)	28
Grafik 2:TR71 Düzey 2 Bölgesi İlleri Toplam Nüfus	29
Grafik 3: TR71 Düzey 2 Bölgesi Nüfus Değişimi.....	30
Grafik 4: TR71 Düzey 2 Bölgesi Nüfus Piramidi	30
Grafik 5:İllere Göre İşgücüne Katılma ve İstihdam Oranları.....	33
Grafik 6:Türkiye’de ve TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde Kadın İstihdam Oranı (%) (15+ Yaş).....	34
Grafik 7:Türkiye’de ve TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde Kadınların İşgücüne Katılma Oranı (%) (15+ Yaş)	34
Grafik 8: Türkiye TR71 Düzey 2 Bölgesi GSKD Karşılaştırması.....	35
Grafik 9: Yıllar İtibarıyla TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde Tarım, Sanayi ve Hizmetler Sektörünün Yarattığı GSKD Değişimi.....	36
Grafik 10: On Bin Kişi Başına Yeni Kurulan Şirket Sayısı	37
Grafik 11: TR71 Düzey 2 Bölgesi’nden Yapılan Patent Başvurularının İllere Göre Dağılımı.....	38
Grafik 12: TR71 Düzey 2 İllerinin Vergi Gelirleri (2008-2011 toplamı, 1.000 TL)	38
Grafik 13: Kişi Başına Düşen Mevduat ve Krediler (2008-2011 ortalaması, TL).....	39

Şekiller Listesi

Şekil 1: Plan Hazırlama Süreci.....	19
Şekil 2: Vizyon ve gelişme eksenleri	63
Şekil 3: Plan Uygulama Stratejisi İşlemi.....	110
Şekil 4: Plan Uygulama Stratejisi	111
Şekil 5: Plan İzleme Komitesi.....	112
Şekil 6: Sürdürülebilirlik İlkeleri.....	116

Giriş

TR71 Düzey 2 Bölgesi, Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerini içermektedir.

Türkiye’de yaratılan gayri safi toplam katma değer % 1,53’ü TR71 Düzey 2 Bölgesi tarafından yaratılmaktadır. Bu oranın % 25,1’i sanayiden, % 55,3’ü hizmetlerden ve % 19,6’sı tarımdan elde edilmekte olup bölgede en önemli sektör hizmetler sektörü olarak görünmektedir. (Kaynak: TÜİK 2012, Ulusal hesaplar)

Türkiye genelinde sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında Bölge illeri orta seviyelerde yer almaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksine göre Aksaray 55, Kırıkkale 41, Kırşehir 40, Nevşehir 36 ve Niğde 56. sırada yer almaktadır (SEGE 2011, İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi). Bölge özellikle Türkiye ve dünyada zengin tabiat ve kültür varlıkları ile bilinmekte ve tanınmaktadır.

Türkiye’de bölgesel ve yerel kalkınmanın hızlandırılması, sürdürülebilir kalkınma yaklaşımlarının benimsenmesi ve dolayısıyla bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması amacıyla bölge planlarının hazırlanması ve uygulamaya konması, hayata geçirilen en önemli kalkınma aracı ve politikası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu planların temel amacı sektörel öncelikler ile mekânsal gelişimin eklenmesi ve böylece dengeli bir kalkınmanın sağlanmasıdır.

Bölgesel kalkınma planları çerçevesindeki politikaların ve programların yerel Düzeyde uygulanması ve takibi amacıyla kurumsal bir yapıya ve yasal dayanağa sahip “Kalkınma Ajansları” kurulmuştur. Ajanslardan beklenen en temel faaliyetler, yerel paydaşlar arasında bölgesel kalkınmaya dayanak sağlayacak motivasyonu sağlamak, kurumsal kapasite gelişimine katkı vermek, koordinasyonu sağlamak ve kalkınma süreçlerini hızlandıracak plan, program ve projeleri hayata geçirmektir.

T.C. Ahiler Kalkınma Ajansı, 25 Ocak 2006 tarih ve 5449 nolu “Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun” çerçevesinde, 25 Temmuz 2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuş bir ajanstır. Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinden oluşan TR71 Düzey 2 Bölgesi’ni kapsayan Ajansın merkezi Nevşehir ilindedir.

Ajansın en önemli faaliyetlerinden biri de yukarıda bahsedildiği gibi bölgeyi 2023 yılına taşıyacak 2014-2023 Bölge Planını hazırlamaktır. 2014-2023 Bölge Planı,

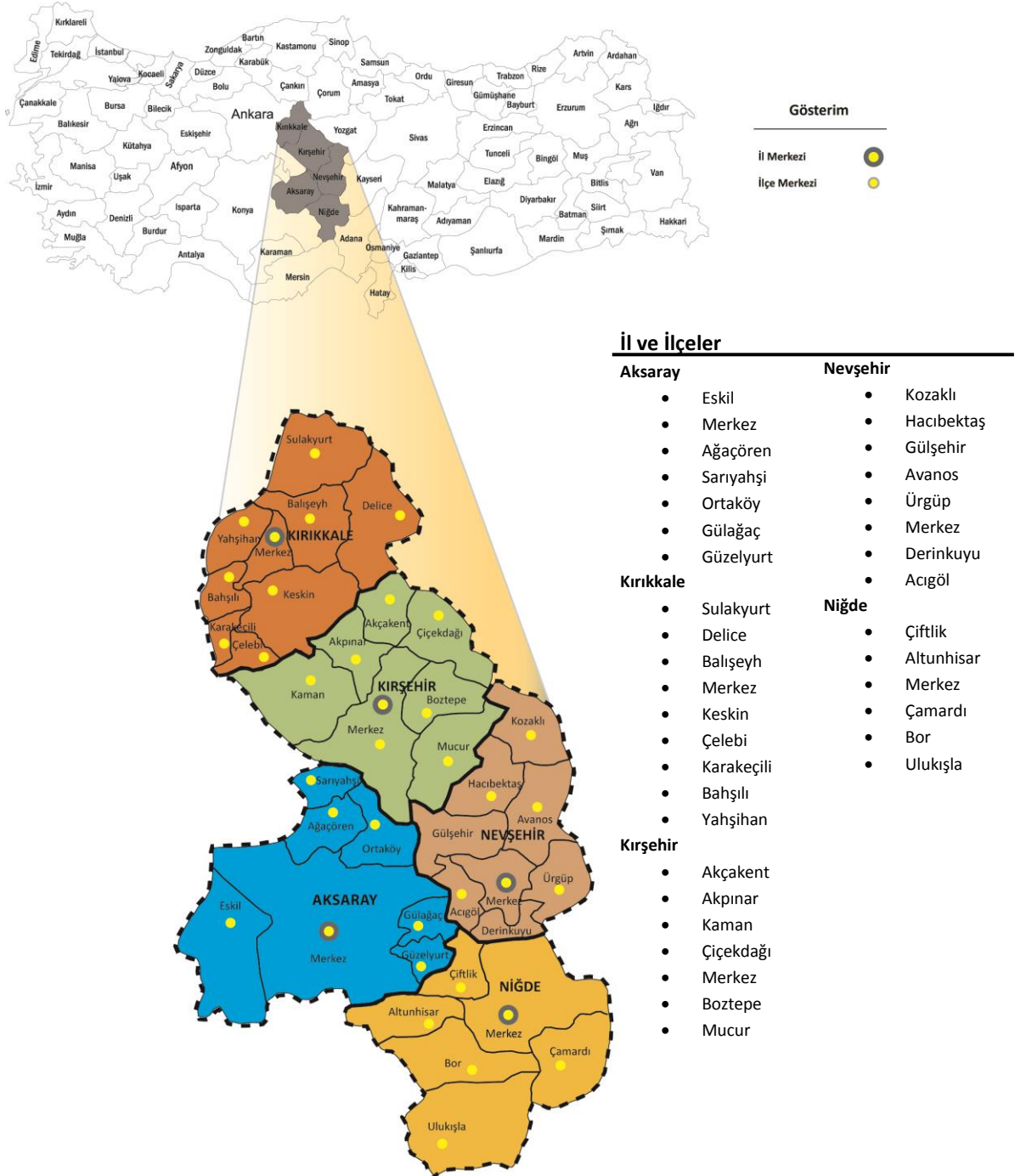

küreselleşmenin ve her alanda yaşanan hızlı gelişmenin etkili olduğu, fırsatların ve tehditlerin yoğunlaştığı bu dönemde, toplumun her kesiminden paydaşlar için hedef ve strateji birliği sağlayarak yol gösterici olacaktır. Söz konusu plan ayrıca katılımcı bir şekilde hazırlanan ve yaşamaya değer bir bölge yaratmayı hedefleyen bir plandır. Bu çerçevede 2014-2023 Bölge Planı, bölgenin güçlü yanlarını daha da güçlü hale getirecek, zayıf noktaları iyileştirecek ve olası tehditleri alınacak tedbirler ile önceden önleyebilecek gelişme eksenlerini belirleyen temel bir yol haritası niteliğindedir.

Yönetici Özeti

TR71 Düzey 2 Bölgesi, Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerini içeren, 31.823 km² lik yüzey alanı ile Türkiye yüzölçümünün % 4,1'ini kaplayan ve 1.501.311 kişilik nüfusu ile Türkiye'nin % 2'lik nüfusunu oluşturan bir Düzey 2 Bölgesi'dir. (TÜİK 2012 Bölgesel Göstergeler)

Harita 1: TR71 Düzey 2 Bölgesi Konumu, İl ve İlçeleri

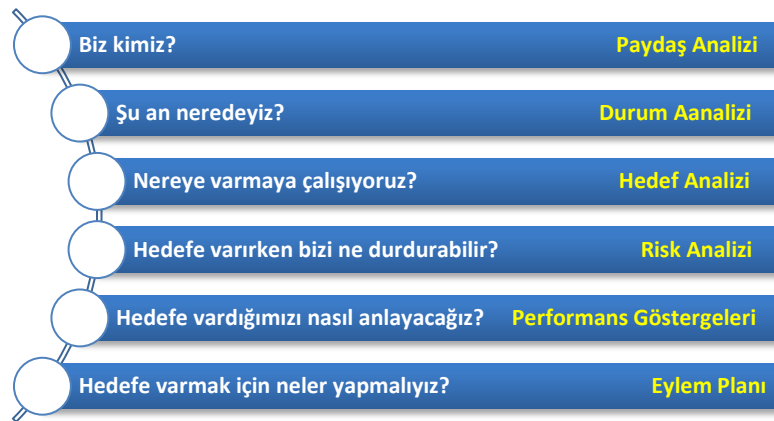
Bölgesel Kalkınma Planları ulusal politikaların ve programların tamamlayıcısı niteliğinde olup yerel düzeyde uygulanması ve takibi amacıyla tasarlanan kalkınma süreçlerindeki yol haritalarıdır. Bu planlardan temel beklenti, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltacak yerel ve bölgesel müdahalelerin hiyerarşik bir tasarımını yapmak (stratejik planlama) ve yol göstermektir.

Bölgeyi 2023 yılına taşıyacak 2014-2023 Bölge Planı, bulunduğumuz coğrafyada değişimin hızla yaşandığı bu dönemde, katılımcı bir şekilde hazırlanan ve yaşamaya değer bir bölge yaratmayı hedefleyen, mevcut durum üzerine potansiyelleri harekete geçirecek gelişme eksenlerini belirleyen temel bir yol haritası niteliğindedir.

Bölge paydaşları ile yapılan görüşmeler ve müzakereler sonucunda bundan sonra tasarlanacak planların, toplumun her kesimi tarafından anlaşılabilir, benimsenebilecek, gerçekçi, uygulanabilir ve başarılabilir bir plan olması hususunda geniş çaplı bir mutabakata varılmıştır.

TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı, hazırlık ve tasarım safhası da dahil olmak üzere yaklaşık 2 yıl süren bir çalışmayla ortaya konmuştur. Bu süre içinde yerel, bölgesel ve ulusal öncelikler ile uluslararası zorunluluklar da dahil olmak üzere tüm stratejik belge ve raporlar dikkate alınmıştır.

Plan hazırlık süreci hazırlık, veri toplama, sentez ve stratejik tasarım adımları izlenerek tamamlanmıştır. Bu süreç içinde hazırlanan plan;

sorularına cevap vermeye özen göstermiştir.

Plan hazırlama süreci boyunca bölge hakkındaki ulaşılabilir nitelikteki tüm veriler resmi kaynaklardan toplanmış ve TR71 Düzey 2 Bölgesi içindeki beş ilde tarım,

sanayi, turizm, sosyal yapı, çevre, enerji, afet yönetimi, bankacılık ve ticaret, altyapı, ulaşım gibi sektör, alt sektör ve faaliyet alanlarında paydaşlarla çalıştaylar yapılarak **durum analizleri** ayrı ayrı ortaya konmuştur. Bunun yanında 37 ilçesi bulunan bölgede 15 ilçede çalıştaylar da düzenlenerek mümkün olduğunca tüm idari düzlemdeki paydaşlarla görüşülmüştür. Bunlara ek olarak uzman görüşleri, gözlemler ve deneyimler de göz önünde tutulmuştur.

Tüm bu çalışmalar esnasında toplam 1288 uzman ve kuruluş temsilcisi ile bir araya gelinmiştir.

Hazırlık ve veri toplama safhası bu şekilde tamamlandıktan sonra sentez safhasına geçilmiş ve bunun sonucunda TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin vizyonu ve gelişme eksenleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Bölgeyi 2023 yılına taşıması hedeflenen planın vizyonu, bölgenin temel değerlerini ve mirasını dengeli ve bütüncül kalkınma ile birleştiren bir temele oturtulmuştur. Bu temeli aynı zamanda; sürdürülebilir ekonomik büyüme, artan yaşam kalitesi ve nitelikli insan gücü de desteklemektedir.

YAŞAMAYA DEĞER BİR BÖLGE YARATMAK

Bu eksenler etrafında gelişecek toplumsal yaşam kalitesi, bölgede üretilen gayri safi katma değerlerin artırılması, üretimin çeşitlendirilmesi, bölgeye has ve eşsiz nitelikte tarihi, doğal ve kültürel değerlerin korunması, yaşanan mekanların iyileştirilmesi ve geliştirilmiş insan niteliği gibi öncelik alanlarına sahiptir.

Bölgenin önümüzdeki on yılın gelişme perspektifini ve bunun için gerekli müdahale alanlarını içeren 2014-2023 Bölge Planı, kuşkusuz bölgedeki tüm paydaşların ortak

çalışması ile uygulanabilecektir. Söz konusu plan, bu amaçla tüm paydaşlara “paylaşılmış ve sahiplenilmiş” bir perspektif sunmaktadır.

Planın uygulanması en az planın hazırlanması kadar önemlidir. Planın uygulanması amacıyla özellikle bölgedeki paydaşlar arasında işbirliği ve üst Düzeyde iletişim son derece önemli olup ortak uygulama ve izleme mekanizmalarının oluşturulması öngörülmektedir. Plan temelde sahip olunan değerlerin korunması, geliştirilmesi ve devamlılığı ilkesinden güç almaktadır. Planın uygulanması ile yaratılacak olumlu etkinin ve değişimin devamlılığı açısından (sürdürülebilirlik) bölge paydaşlarının birlikte çalışması, planın başarısı ve dolayısıyla bölgede yaşayanların refahı için olmazsa olmaz niteliktedir.

2014-2023 Bölge Planı'nın, başta TR71 Düzey 2 Bölgesi olmak üzere Türkiye'nin kalkınması ve tüm toplumun yaşam kalitesinin artırılmasına **katkı vermesi** ve eşsiz doğal, tarihi ve kültürel zenginliği ile her zaman ön planda olmasını teşvik etmesi öngörülmüştür.

1. 2010-2013 Bölge Planının Genel Değerlendirmesi

2010-2013 Bölge Planının değerlendirilmesi ajans personeli tarafından paydaşlarla yapılan görüşmeler, tutulan kayıtlar, toplanan veriler analiz edilerek yapılmıştır. Bu değerlendirmeden çıkarılan dersler, 2014-2023 Bölge Planı'nın hazırlanmasında kullanılmıştır. Bu nedenle 2010-2013 Bölge Planı ile 2014-2023 Bölge Planı arasında bazı konular aynı kalmak koşuluyla bir takım farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar şu şekilde vurgulanabilir:

- Daha katılımcı bir plan; paydaşların görüş ve önerileri aynen yansıtılmıştır (bir önceki planda 241 kurum/kuruluş temsilcisi ile görüşülmüş iken bu plan hazırlığında 1288 kurum/kuruluş temsilcisi ile görüşülmüştür).
- Daha gerçekçi bir plan; paydaşların önerileri doğrultusunda basitleştirilmiş ancak görünür bir etki yaratacak bir plan hazırlanmıştır. Bu, planlara olan güveni artıracaktır.
- Uygulanabilecek bir plan; plan hedeflerine nasıl ve hangi faaliyetlerle varılacağını açıklayan bir plan ortaya konmuştur.

TR71 Düzey 2 Bölgesi 2010-2013 Bölge Planı ajansın kuruluş tarihi olan 25 Temmuz 2009 tarihinden hemen sonra üç ay gibi çok kısa bir süre içinde hazırlanan bir plandır. Zamanın sınırlı olmasından dolayı yeterli saha çalışması yapılamamıştır. Paydaşlar ile görüşmeler sınırlı kalmış olup sadece 241 kurum/kuruluş temsilcisi ile görüşülebilmektedir. Buna ek olarak Ajansın henüz kurumsallaşmasını tamamlamadan plan hazırlama sürecini yaşamış olması ve personelin bu konuda yeterince deneyim sahibi olmaması da planın istenilen kalitede hazırlanmasına engel teşkil etmiştir.

Paydaşların yeni kurulan Ajansın görev ve yetkileri konusunda bilgi eksikliği, bölge planlarına aşina olmamaları ve plan hazırlık çalışmalarında paydaşların katılımlarının düşük olması Planın uygulanması sürecinde plana ilgilerinin düşük kalmasına ve dolayısıyla planın uygulanmasında eksikliklere sebep olmuştur.

Ajans, 2010 yılından bu yana söz konusu planın "Rekabet Edebilirlik" ve "Yaşam Kalitesi" gelişme eksenlerine katkı verecek mali destek programları yürütmüştür. Bu çerçevede 2010 yılında Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı, Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı ve Tarıma Dayalı Sanayi Mali Destek Programı uygulanmıştır. 2011 yılında İmalat Sanayiinde Yenilikçiliğin Gerçekleştirilmesi Mali Destek Programı, Tarım ve Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı ve Turizm Mali Destek

Programı uygulanmış, 2012 yılında ise Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı ve Sektörel Rekabet Edebilirlik Mali Destek Programı hayata geçirilmiştir.

Tablo 1: TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde AHİKA Tarafından Uygulanan Destekler

Yılı	Proje Teklif Çağrısına Çıkan Mali Destek Programının Adı	Programda Duyurulan Destek Tutarı	Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı	Sözleşmeye Bağlanan Tutar (TL)	Eş Finansman Dahil Toplam Proje Bütçesi (TL)
2010	Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı	4.000.000,00	15	2.334.142,33	3.104.745,61
2010	Tarıma Dayalı Sanayi Mali Destek Programı	5.000.000,00	18	4.899.924,97	10.622.600,49
2010	Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	3.300.000,00	8	3.262.089,35	5.776.912,91
2011	Turizm Mali Destek Programı	6.500.000,00	8	1.480.545,00	2.437.391,00
2011	İmalat Sanayiinde Yenilikçiliğin Gerçekleştirilmesi Mali Destek Programı	6.500.000,00	13	2.891.365,53	5.790.466,73
2011	Tarım ve Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı	2.510.000,00	7	912.235,21	1.216.355,76
2012	Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	7.500.000,00	18	7.681.243,83	12.055.165,29
2012	Sektörel Rekabet Edebilirlik Mali Destek Programı	17.000.000,00	56	16.773.970,34	37.160.022,34
2013	Doğrudan Faaliyet Desteği	882.366,32	16	882.164,76	975.618,00
2011 2013	Teknik Destek Programı	850.000,00	99	611.070,00	611.070,00
		Toplam	258	41.728.751,32	79.750.348,13

Bununla birlikte hayata geçirilen Mali Destek Programlarının yarattığı etkinin ölçülmesi için gerekli hazırlıklar başlatılmış bulunmaktadır. Sonuçların 2014 yılı sonlarına doğru elde edilmesi beklenmektedir.

Planın üç yıl gibi kısa bir süreyi kapsamaması ve Ajansın sahip olduğu insan ve finansman kaynaklarının sınırlılığı nedeniyle diğer gelişme eksenlerine katkı verecek programlar hayata geçirilememiştir.

Çıkarılan Dersler

TR71 Düzey 2 Bölgesi 2010-2013 Bölge Planı hazırlık çalışmaları ve uygulama sürecinde elde edilen tecrübeler, Mali Destek Programlarının uygulanması sırasında sahip olunan deneyimler, paydaşlarla ve faydalanıcılarla yapılan görüşmeler, izleme

faaliyetleri, TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı hazırlık çalışmaları sürecinde gerçekleştirilen durum analizleri, uzman görüşleri ve Ajans personelinin gözlemleri ışığında çıkarılan dersler ve paydaşların beklentileri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Daha gerçekçi bir plan

Hazırlanacak bölge planının kapsadığı dönem içinde ulaşılabilecek hedefleri içermesi; önceliği bölge içinde yaşayanların acil ihtiyaçlarını karşılamaya vermesi, net, gerçekçi ve başarılı olabilir hedefleri olan; anlaşılabilir, basit, yalın bir dil kullanan, bölge içi gelişmişlik farklarını azaltan, mekana özgü, kaynakların etkin kullanıldığı bir planın hazırlanması.

Uygulanabilir bir plan

Hazırlanacak yeni bölge planının gerçekçi ve başarılı olabilir hedefleri olması yanında uygulanabilir bir plan olması; ilgili paydaşların mevcut kapasitelerini aşan ya da üst sınırdaki zorlayan program ya da projelerden uzak durulması; planda uygulamaya yönelik yol haritasının ya da stratejilerin belirtilmesi; planın uygulamasının bölgedeki paydaşlar tarafından izlenmesi ve tüm bunlar için bölgedeki paydaşların kurumsal kapasitesinin artırılması.

Sahiplenilmiş bir plan

Hazırlanacak planın tüm paydaşlarla birlikte hazırlanması; kolay anlaşılabilir olduğundan paydaşlar tarafından içselleştirilebilmesi; gerçekçi ve uygulanabilir olduğundan anlaşılabilir olması; paydaşlarla birlikte hazırlandığından savunulabilmesi ve izah edilebilmesi.

Hazırlanan bu bölge planı yukarıda bahsedilen beklentiler ve çıkarılan dersler ışığında hazırlanmıştır.

2. Yöntem, İzlenen Strateji, Süreçler

TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı yaklaşık iki yıllık bir çalışmayla ortaya konmuştur. İzlenen temel yöntem “**Stratejik Planlama**” yöntemidir. Bu süreç içinde özellikle planın hangi unsurlar üzerine inşa edileceğine karar verilmiştir (Yaşamaya değer bir bölge yaratmak). Bu karara varabilmek için bölgenin sahip olduğu değerler, potansiyeller ve tehditler irdelenmiştir. Bu amaçla sırasıyla uluslararası zorunluluklar, ulusal planlar ve stratejiler, bölgesel gerçekler, yerel dinamikler, tecrübeler ve olası tehditler dikkate alınmıştır. Bununla birlikte bir önceki plandan edinilen tecrübeler ve öğrenilen dersler de bu planda göz önünde tutulmuştur.

Plan hazırlık sürecinde paydaşlarla yapılan görüşmelerde üzerinde ısrarla durulan nokta, bu planın Ajansın planı olmadığı, tüm bölgenin planı olduğudur. Bununla birlikte Ajansın bu planı Bölge’deki “tüm paydaşlar adına” hazırladığı ve bu süreçte liderlik rolü üstlendiği de vurgulanmıştır.

Paydaşlarla birlikte yapılan bu plan, hazırlık çalışmaları sırasında hemen hemen tüm paydaşların ısrarla dile getirdiği gibi uygulanabilir, başarılı olabilir ve kolay anlaşılabilir

bir plandır. Bu plan sahiplenme ve görev paylaşımını bir üst düzeye çıkaran bir plan yaklaşımını benimsemektedir.

Ajansın Rolü:

- **Liderlik**
- **Kolaylaştırıcılık**
- **Yol göstericilik**

Plan hazırlama sürecinde doğal olarak tüm paydaşlar aktif olarak çeşitli roller üstlenmiştir.

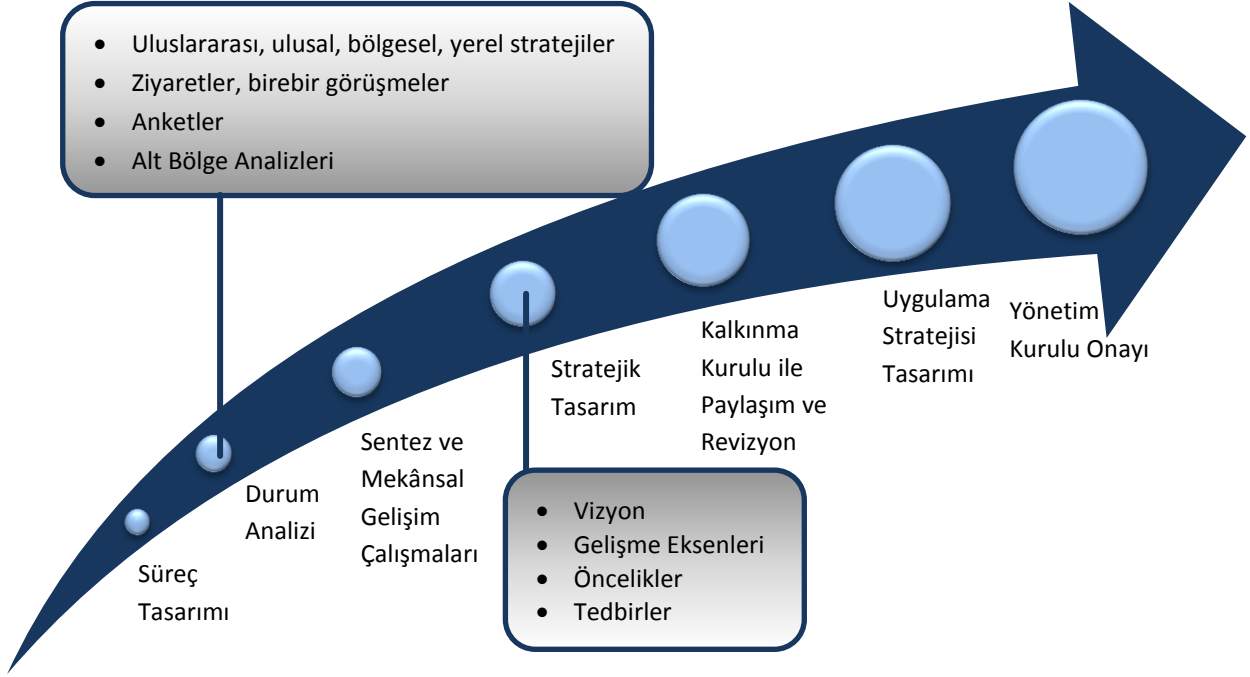
Ajansın kolaylaştırıcılık ya da moderatörlük rolünü

üstlendiği bu süreçte paydaşlar, kendi bilgi ve tecrübeleri doğrultusunda bilgi, fikir ve proje önerileri vererek planın temel taşlarını oluşturmuşlardır.

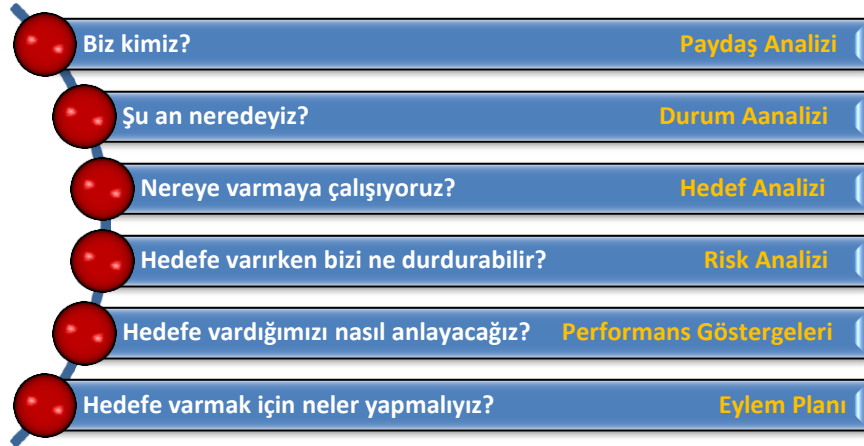
Plan hazırlık sürecinde özellikle Bölgedeki üniversitelerden hizmet desteği alınmıştır. Bu aynı zamanda Bölge üniversitelerinin kapasitesinin artırılmasına ciddi katkı vermiştir.

Basitleştirilmiş plan hazırlama iş akışı aşağıdaki gibidir:

Şekil 1: Plan Hazırlama Süreci

Genel olarak plan şu temel soruların yanıtını vermeye özen göstermiştir:

Çalışmalar paydaş analizi ile başlamış ve bu çalışma çerçevesinde bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, üniversite ve araştırma kurumları genel hatları ile gözden geçirilmiştir.

Plan hazırlanmasında en önemli bölümü durum analizi çalışmaları oluşturmuştur. Bu çalışmalar TR71 Düzey 2 Bölgesi'ndeki 5 ilde sektörel düzeyde analizlerden oluşmuştur. Analizler için gerekli veriler yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde literatür tarama, yerelde ve bölge düzeyinde birebir görüşmeler, odak grup

görüşmeleri ve çalıştaylar, anketler ve GZFT analizleri yoluyla elde edilmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede 1288 uzman veya kuruluş temsilcisi ile temas edilmiştir.

Alt bölge analizleri için bölgede mevcut 37 ilçeden 15'inde çalıştaylar düzenlenerek detaylı bilgi edinilmeye özen gösterilmiştir.

Elde edilen tüm bu verilerin ışığında bölgeyi 2023'e taşıyacak stratejiler belirlenmiştir.

3. Paydaş Analizi

Bölgenin 2023 hedeflerine ulaşması, ilgili tüm paydaşların ortak hareket etmesi ve sıkı iletişim içinde işbirliği yapmasıyla direkt ilgilidir. Bu nedenle bölgedeki paydaşların kimler oldukları, hangi görev, yetki ve sorumluluklara sahip oldukları,

Paydaşlar:

- **Yerel**
- **Bölgesel**
- **Ulusal**
- **Uluslararası**

beklentileri, sahip oldukları hizmet verme kapasiteleri, etraflarındaki hangi diğer paydaş ile ne düzeyde bir ilişki ve işbirliği içinde olduklarını bilmek son derece önemlidir. Buradan hareketle paydaşların planın uygulanmasında ve izlenmesinde ne türlü görev ve sorumluluk alabilecekleri de ortaya çıkmaktadır. Paydaşlarla yapılan çalıştaylar ve görüşmeler ışığında aşağıdaki tespitler yapılmıştır:

- Bölgedeki paydaşların, mevcut tecrübe ve gözlemler ışığında profili incelendiğinde büyük bir çoğunluğunun proje planlama ve uygulama kapasitesinin olmadığı ya da son derece kısıtlı olduğu görülmektedir. Bölgede mevcut bazı il belediyeleri ve valilikler bünyesinde proje ofisleri bulunmaktadır.
- Bölgedeki kamu kurum ve kuruluşların büyük bölümü, kendi asli görevlerini yetersiz personel ve kaynaklarla yerine getirmeye çalışmakta olduklarını ifade etmişlerdir. Kendi asli görevleri dışında çeşitli programlara proje hazırlamak büyük oranda talimatla yerine getirilmektedir. Hazırlanan projelerin kabul oranları dikkate alındığında personelin proje planlama ve uygulama kapasitesinin çok düşük olduğu görülmektedir.
- Özellikle kamuda projelere ilgi ve alaka, idarecinin proje ve kalkınma süreçlerine ilgi ve alakası ile doğru orantılı olduğu görülmektedir.
- Bölgedeki sivil toplum kuruluşları arasında en fazla proje teklifi veren ve uygulayan kuruluşlar sanayici ve iş adamları örgütleridir. Bunun da en büyük sebebi girişimcilik eğitimleri ve KOSGEB'in teşvik ve destekleri olmuştur.
- Bölge üniversiteleri kısmen genç üniversitelerdir ve kurumsallaşma çalışmaları halen devam etmektedir. Üniversitelerin kalkınma süreçlerinde aldığı rol istenilen düzeyde değildir. AR-GE çalışmaları yetersizdir ve sanayi

Analiz:

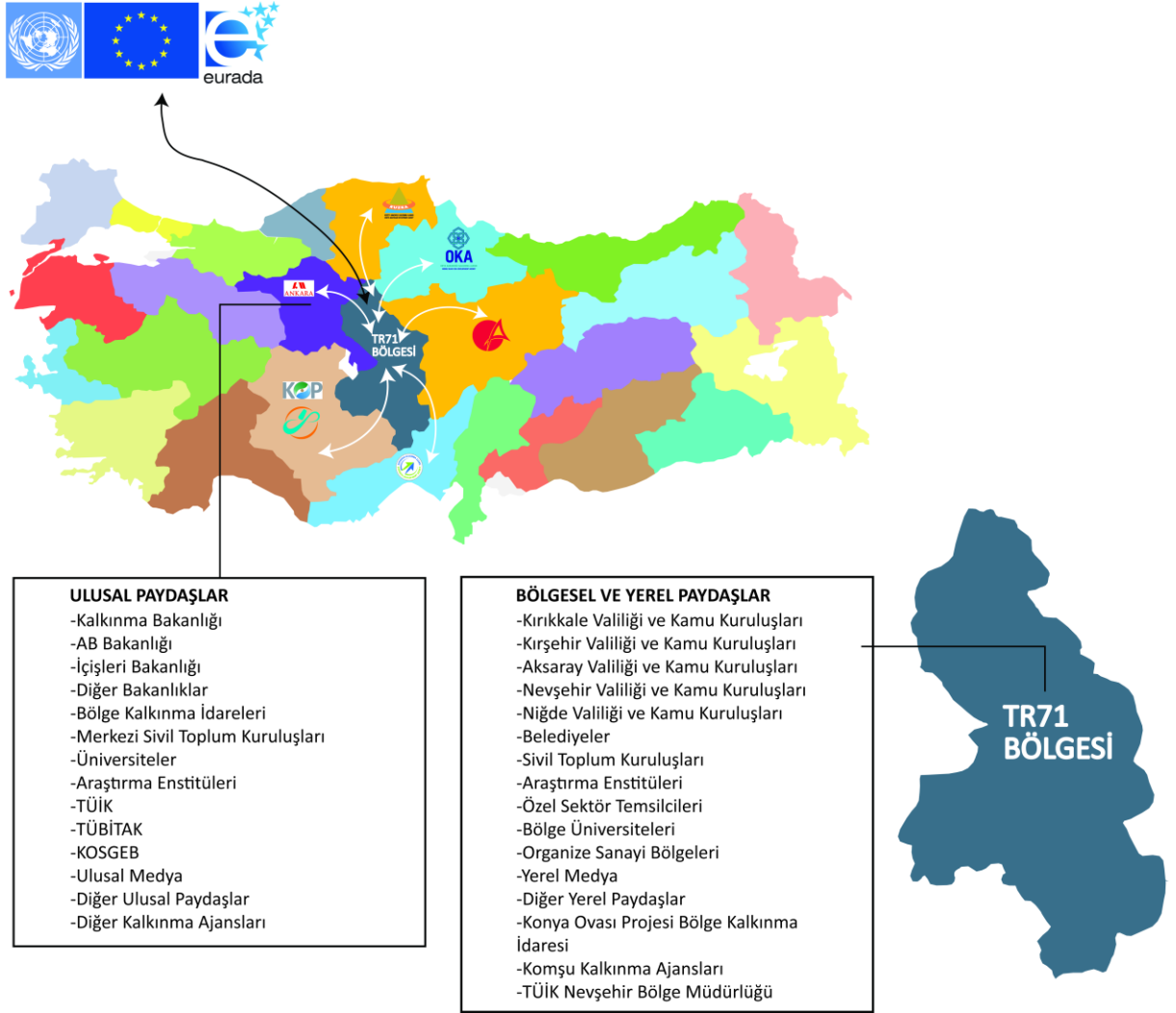
- **Görev, yetki, sorumluluk**
- **Teknik Kapasite**
- **Finansman**
- **Motivasyon**

ile bağları zayıftır. Kalkınma süreçlerine katkı ve projelere olan ilgi bazı akademisyenlerin şahsi ilgi ve alakaları ile sınırlı kalmaktadır.

- ➔ Bölgede serbest danışmanlık müessesesi gelişmemiştir. İstenilen düzeyde serbest uzman bulmak oldukça zordur. Danışmanlık şirketleri son derece yetersizdir.
- ➔ Paydaşların çoğu birbirini ya hiç tanımamakta ya da yanlış tanımaktadır. Bunun sonucu olarak paydaşlar birbirlerinden farklı düzeyde beklentiler içine girmekte ve bu durum bazı noktalarda çatışmalara neden olabilmektedir.

Paydaşları “bölgesel”, “ulusal ve uluslararası” paydaşlar olarak iki grupta incelemek yerinde olacaktır:

Harita 2: Bölgesel, Ulusal ve Uluslararası Paydaşlar

3.1. Bölgesel paydaşlar

Bu paydaşlar TR71 Düzey 2 Bölgesi sınırları içinde yer alan kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, sivil toplum örgütleri, özel sektör temsilcileri, araştırma enstitüleri, üniversiteler, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi, TÜİK Nevşehir Bölge Müdürlüğü, komşu ajanslar ve yerel medya olarak sınıflandırılabilir.

3.2. Ulusal ve uluslararası paydaşlar

Bu paydaşlar merkez Düzeyinde örgütlenmiş yapılar olup Bakanlıklar, özellikle diğer Kalkınma Ajansları, diğer Bölge Kalkınma İdareleri, üniversiteler, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütlerinin merkez teşkilatları, özel sektör temsilcilerinin merkez teşkilatları, Uluslararası kuruluşların temsilcileri, araştırma enstitüleri ve merkezi teşkilatları, ulusal medya bu sınıfta değerlendirilmektedir.

TR71 Düzey 2 Bölgesi için detaylı bir paydaş analizi çalışması hazırlıkları başlatılmış olup sonuçların 2014 yılı sonlarında raporlanması hedeflenmektedir.

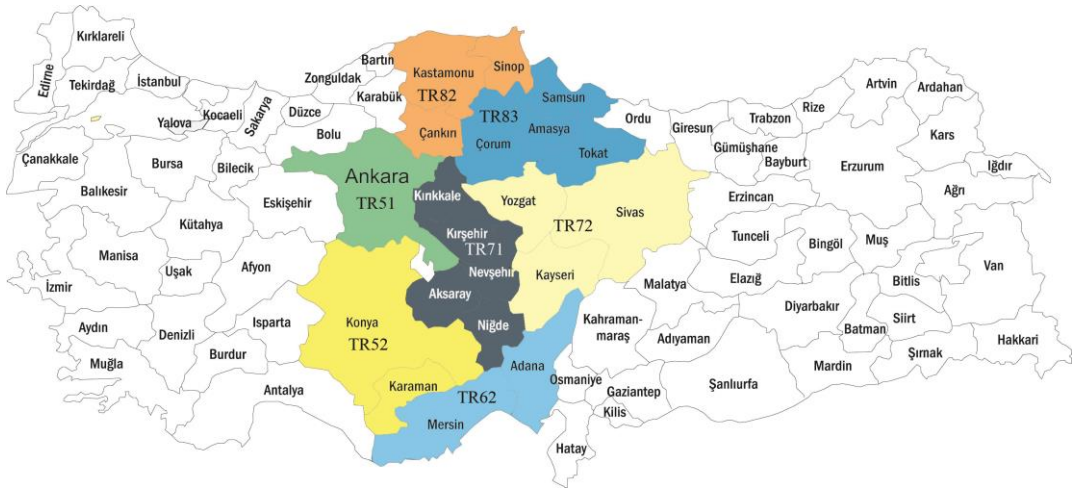
4. TR71 Düzey 2 Bölgesi'ne Genel Bakış – Mevcut Durum

TR71 Düzey 2 Bölgesi için on yıllık bir strateji belirlemeden önce Bölgenin halihazırdaki durumunu tespit etmek gerekmektedir. Bu çerçevede mevcut durum içinde sadece Bölge Vizyonu ve gelişme eksenlerine gerekçe teşkil eden gösterge ve verilere yer verilmiş olup Bölgenin genel bir görünümü verilmektedir.

4.1. Konum ve Coğrafi Özellikler

Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerini kapsayan TR71 Düzey 2 Bölgesi, coğrafi olarak İç Anadolu Bölgesi'nde ve büyük bölümü Orta Kızılırmak havzası içinde yer almaktadır. Kuzeyinde Çorum ve Çankırı, batısında Ankara ve Konya, güneyinde Mersin ve Adana, doğusunda ise Kayseri ve Yozgat illeri ile komşudur. Düzey 2 sınıflandırmasına göre ise batısında TR51 (Ankara) ve TR52 (Konya, Karaman), kuzeyinde TR82 (Çankırı, Kastamonu, Sinop) ve TR83 (Çorum, Amasya, Samsun, Tokat), doğusunda TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat) ve güneyinde ise TR62 (Mersin, Adana) ile komşudur. Düzey 1 sınıflandırmasına göre ise TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat) Düzey 2 Bölgesi ile birlikte Orta Anadolu Düzey 1 Bölgesini oluşturmaktadır.

Harita 3: TR71 Düzey 2 Bölgesi ve Komşu İl ve Düzey 2 Bölgeleri

Konum olarak Türkiye'nin ortasında bulunması, bölgeler ve iller arası geçiş yolları üzerinde bulunması, Ankara, Adana, Mersin, Kayseri ve Konya gibi büyükşehirlerle yakın ve komşu olması, ulaşım ve pazarlamada bölgeye önemli bir avantaj sağlamaktadır. Buna karşın etrafının büyük şehirlerle çevrelenmiş olması Bölgenin gelişiminin önünde önemli bir dezavantaj olarak da karşımıza çıkmaktadır. Genç

işgücü çalışmak için iş ve çalışma imkanları açısından daha geniş olanaklara sahip olan bu illere gitmekte, yatırımcılar yatırımlarını alt yapısı daha güçlü olan bu yakın illere kaydırmaktadır. Kısaca açıklamak gerekirse TR71 Düzey 2 Bölgesi ekonomik ve sosyal açıdan daha gelişmiş illerin ve bölgelerin arasına sıkışmış bir durumdadır.

TR71 Düzey 2 Bölgesi Ekonomik ve sosyal olarak kendisini çevreleyen bu il ve bölgeler ile yoğun etkileşim içinde olup bu etkileşim kendini en fazla sosyal alanda iç ve dış göç ile göstermektedir. Bölge en çok göçü TR51, TR10 ve TR72 Bölgelerine vermektedir.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin ortalama rakımı 1.031 metre olup, Türkiye ortalamasına (1.131 m) yakındır. Bölgenin çoğu yerinde genellikle 1000 m yükseltiye sahip düzlükler bulunmaktadır.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde karasal iklim hâkimdir. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlı geçmektedir. Bölgenin çevresi yüksek dağlarla çevrili olduğundan, denizlerin nemli ılıman havası bölgeye girememektedir.

4.2. Ulaşılabilirlik

TR71 Düzey 2 Bölgesi coğrafi konumu itibarıyla Türkiye'nin doğu-batı ve kuzey-güney doğrultularındaki ülke içi ana ulaşım yollarının üstünde bulunmaktadır.

Tablo 2: TR71 Düzey 2 Bölgesi Karayolları Durumu

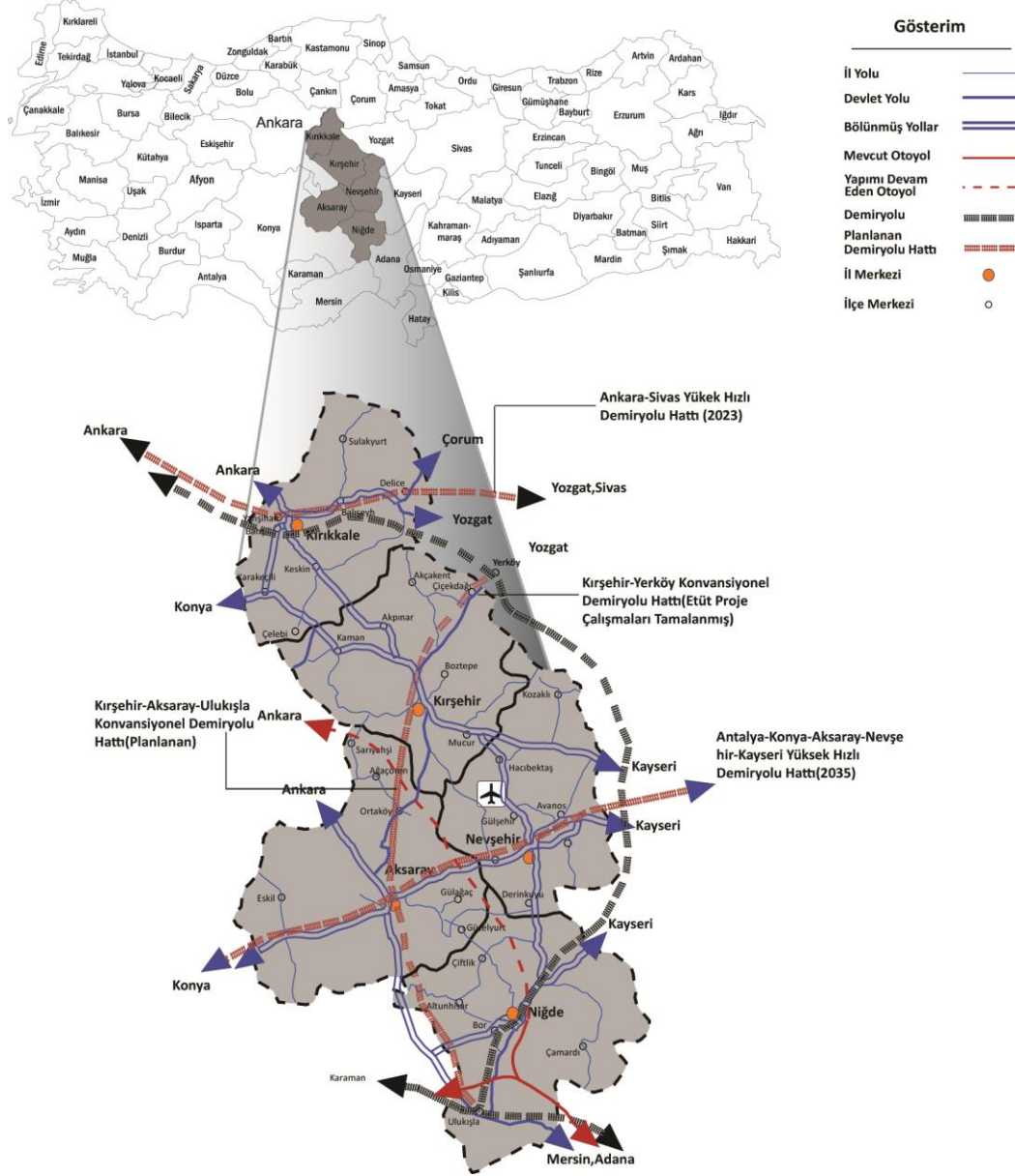
İller	Devlet Yolları (km)	İl yolları (km)	Toplam (km)
Aksaray	248	243	491
Kırıkkale	233	139	372
Kırşehir	244	249	493
Nevşehir	238	210	448
Niğde	220	255	475
TR71 DÜZEY 2	1.183	1.096	2.279
Türkiye	30.871	28.741	59.612

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

TR71 Düzey 2 Bölgesi Türkiye devlet yollarının % 3,83'ünü, Türkiye il yollarının ise %3,81'ini kapsamaktadır. TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde hizmete açık olan otoyol Niğde ilinden geçmektedir. Bu otoyolun uzunluğu 114 km'dir. Türkiye otoyolları içindeki payı ise % 5,35'dir. TR71 Düzey 2 Bölgesi'ndeki karayollarını cinslerine göre

incelediğimizde bölgedeki toplam karayollarının % 16'sı asfalt, % 83,3'ü sathi kaplamadır.

Harita 4: TR71 Düzey 2 Bölgesi Ulaşım Ağları

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde ise demiryolu il merkezi olarak sadece Kırıkkale ve Niğde il merkezinden geçmektedir. Aksaray ilinde demiryolu ağı bulunmamaktadır.

TCDD'nin Ankara-Sivas Yüksek Hızlı Tren Projesi kapsamında Ankara-Kırıkkale-Yozgat-Sivas güzergâhında yaklaşık 406 km uzunluğunda hızlı tren hattı planlanmıştır. Bunun Ankara-Kırıkkale-Yozgat hattında 163 km'lik kısmı tamamlanmıştır. Projenin 85 km'lik kısmı Kırıkkale il sınırlarında dört ilçeden

(Yahşihan, Merkez, Balışeyh ve Delice) geçmektedir. Proje sonucunda Kırıkkale ilinden İstanbul, Konya, İzmir ve Sivas'a hızlı tren hattı ile ulaşım sağlanmış olacaktır.

Buna ek olarak Antalya-Konya-Aksaray-Nevşehir-Kayseri tren hattının etüt-fizibilite çalışmalarına başlanmış olup 2013 yılı sonu itibarıyla çalışmaların tamamlanması beklenmektedir. Söz konusu hattın Antalya-Konya hattının 2023 sonuna kadar, Konya-Aksaray-Nevşehir-Kayseri hattının ise 2035 yılı sonuna kadar tamamlanması planlanmaktadır. Turizm başta olmak üzere geçeceği şehirlere önemli katkılar yapması beklenen hattın yolcu ve yük taşımacılığına yönelik karma hızlı tren hattı olması beklenmektedir.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'ndeki tek havalimanı olan Nevşehir Kapadokya Havalimanı bölgenin turizm potansiyeline cevap vermek üzere 15 Kasım 1998 günü Nevşehir – Tuzköy Hava Meydanı ismiyle hizmete girmiştir. Havalimanının şehir merkezine uzaklığı 30 km'dir. Şimdiki adıyla "Nevşehir Kapadokya Havalimanı" DHMİ tarafından işletilen uluslararası nitelikteki 12 havalimanından biridir ve her türlü sivil – askeri trafiğe hizmet verecek standartlara sahiptir. Havalimanının terminal binası büyüklüğü 3500m² ve pist uzunluğu 3000x45 metredir. Nevşehir Kapadokya Havalimanı'nın yolcu kapasitesi iç hatlarda 250.000 kişi, dış hatlarda ise 450.000 kişi olup toplamda 700.000 (yolcu/yıl) kişilik kapasiteye sahiptir.

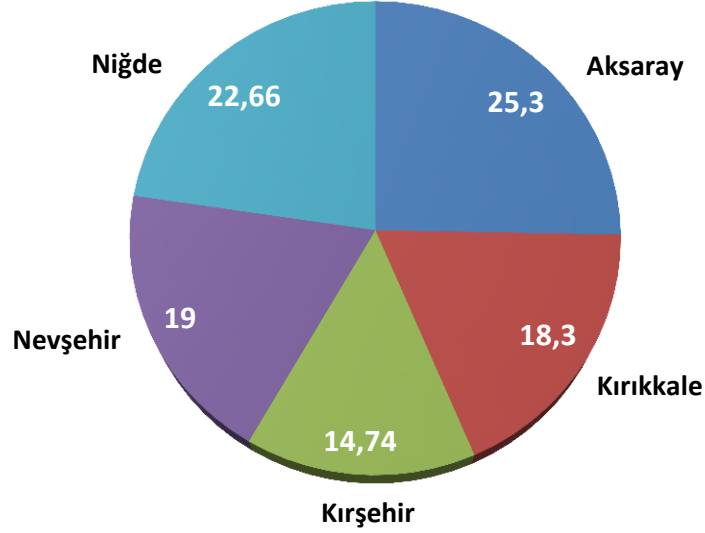
4.3. Nüfus Yapısı

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin nüfusu TÜİK 2012 yılı ADNKS verilerine göre 1.501.311 kişi ile Türkiye nüfusunun %2'sini oluşturmaktadır.

Tablo 3: TR71 Düzey 2 Bölgesi İllerinin Türkiye Nüfusu İçinde Aldıkları Paylar (%)

Bölge	Toplam	Erkek	Kadın	%
Türkiye	75.627.384	37.956.168	37.671.216	100
TR71 DÜZEY 2	1.501.311	747.304	754.007	2
Aksaray	379.915	188.945	190.970	0,50
Kırıkkale	274.727	137.324	137.403	0,36
Kırşehir	221.209	110.008	111.201	0,31
Nevşehir	285.190	140.952	144.238	0,38
Niğde	340.270	170.075	170.195	0,45

Kaynak: TÜİK 2013b. Bölgesel İstatistikler-Nüfus ve Göç 2012

Grafik 1: TR71 Düzey 2 Bölgesi İllerinin Bölge İçindeki Nüfus Ağırlıkları (%)

Kaynak: TÜİK 2013b. Bölgesel İstatistikler-Nüfus ve Göç 2012

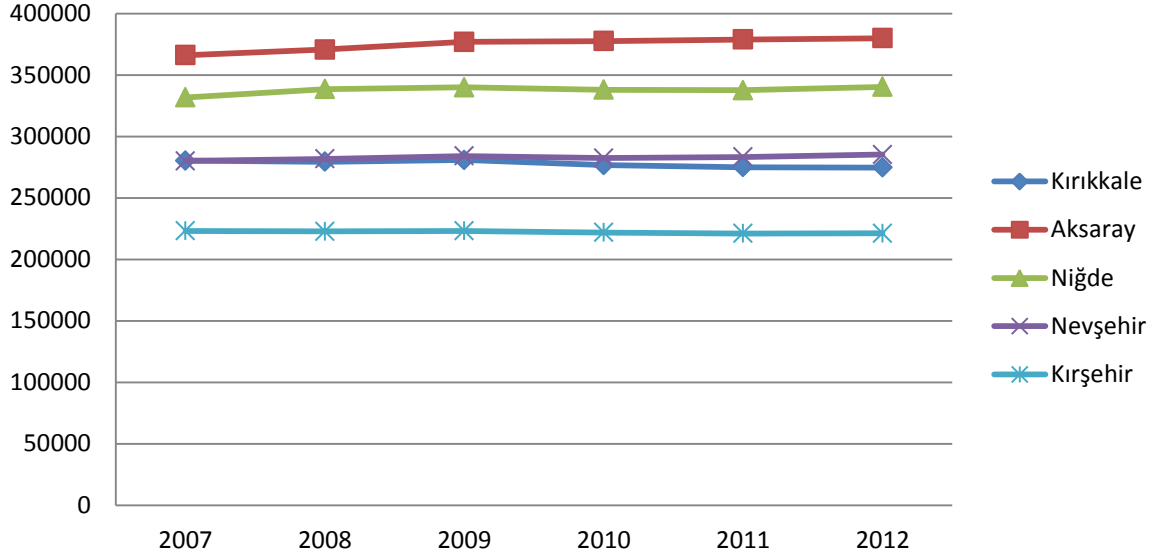
Bölge nüfusunun %35,6'sı kırsal alanda yaşamakta olup bu oran Türkiye ortalamasının (%22,72) üzerindedir.

Nüfus:

- **Aksaray 379.915**
- **Kırıkkale 274.727**
- **Kırşehir 221.209**
- **Nevşehir 285.190**
- **Niğde 340.270**

TR71 Düzey 2 Bölgesi illerini nüfus açısından incelediğimizde en fazla nüfusun Aksaray ilinde olduğu görülmektedir. Aksaray'dan sonra en fazla nüfus Niğde ilinde yer alırken daha sonra Kırıkkale ve Nevşehir illeri gelmektedir, en az nüfus ise Kırşehir ilinde yer almaktadır. İllerdeki nüfus artış hızlarını incelediğimizde en fazla nüfus artışının Aksaray ilinde gerçekleştiği ve diğer illerdeki nüfusların yaklaşık olarak aynı seyrettiği görülmektedir.

Grafik 2:TR71 Düzey 2 Bölgesi İlleri Toplam Nüfus

KAYNAK: TÜİK, Bölgesel İstatistikler

Tablo 4: İllere Göre Nüfus ve Yıllık Ortalama Artış Hızları

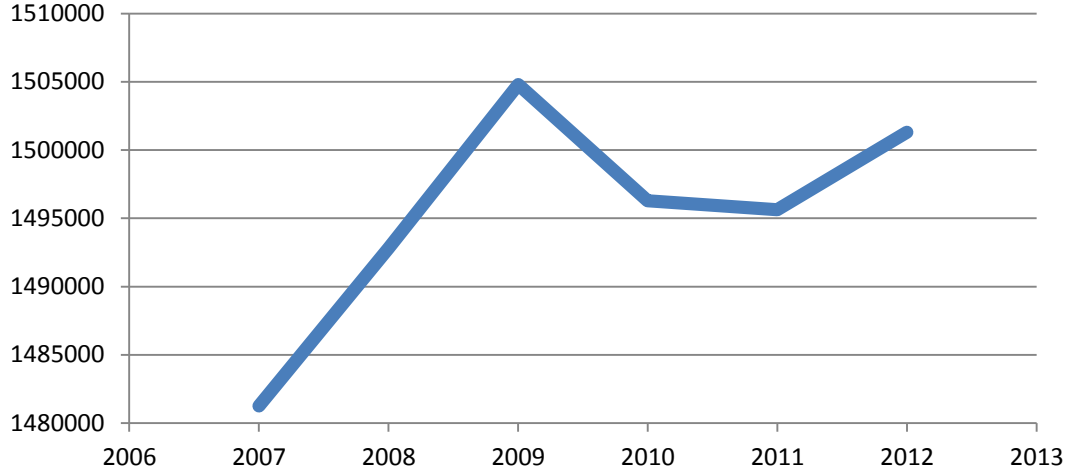
İl	Nüfus		Yıllık ortalama artış hızı (%)
	2012	2023	
Kırşehir	221 209	206 574	-6,2
Nevşehir	285 190	279 774	-1,7
Niğde	340 270	333 416	-1,8
Aksaray	379 915	379 050	-0,2
Kırıkkale	274 727	258 241	-5,6

KAYNAK: TÜİK, Nüfus Projeksiyonları, 2013-2075

2007 ile 2012 yılları arasında Bölge nüfusu incelendiğinde nüfusun 2007 den 2009'a kadar yükseldiği, 2010 ve 2011 yılındaki düşüşlerin ardından 2012 yılında tekrar arttığı görülmektedir. TR71 Düzey 2 Bölgesi 2007 yılında Türkiye nüfusunun %2,098'ni oluştururken, 2008 yılında %2,087'sini, 2009 yılında %2,073'nü, 2010 yılında %2,029'nu, 2011 yılında %2,001'ni ve 2012 yılında %1,985'ni oluşturmuştur. Görüldüğü gibi TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin Türkiye nüfusu içindeki payı yıllar içinde giderek düşmüştür. TR71 Düzey 2 Bölgesi'ndeki nüfus artış hızları incelendiğinde ise 2009 ve 2010 yıllarında negatif nüfus artış hızları yaşanırken diğer yıllarda yaşanan artış hızları da oldukça düşüktür.

Buna göre gelecek on yıl içinde bütün Bölge illerinde nüfusun azalması beklenmekte olup en çok azalışın Kırşehir ilinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

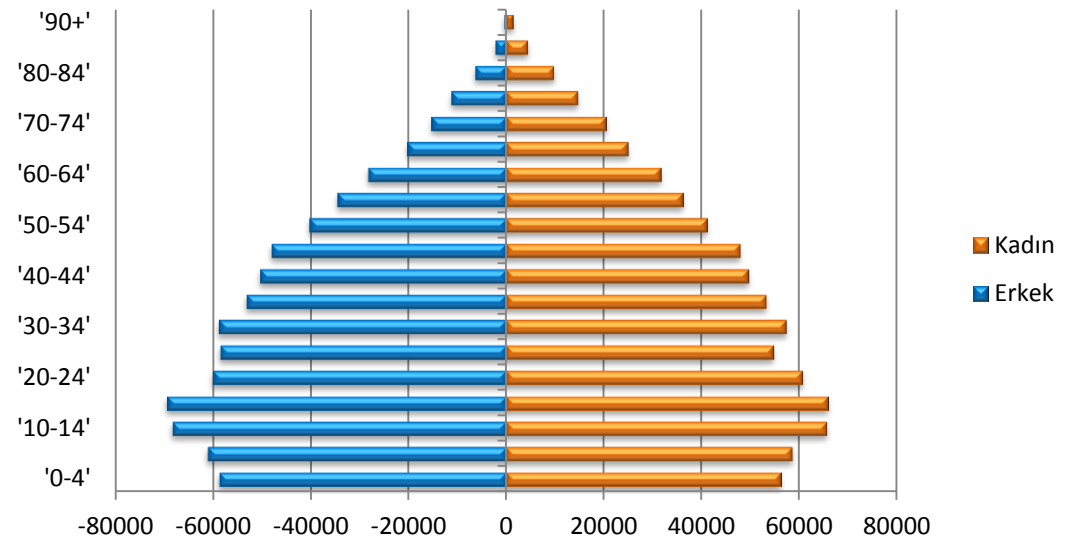
Grafik 3: TR71 Düzey 2 Bölgesi Nüfus Değişimi

KAYNAK: TÜİK, Bölgesel İstatistikler

Grafik 3 TR71 Düzey 2 Bölgesi'ne ait nüfus piramidini göstermektedir. İlgili piramit incelendiğinde 0-4 yaş arası nüfusun diğer yaş aralıklarına göre az oluşu göze çarpmaktadır. Öte yandan, 20-24 yaş arası nüfusun toplam nüfus içerisinde daha fazla yer tuttuğu görülmektedir. 0-4 yaş arası nüfusun az oluşu bölgede doğurganlık oranlarının düşük olduğunu işaret etmektedir. 20-24 yaş arası genç nüfusun fazlalığı ise bölgede yakın geçmişte doğurganlık oranlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Orta yaşlarda bombeleşen nüfus piramidi bize gelişmiş ülkelerin nüfus piramitlerini anımsatmakta olup TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin kısmen orta yaşlı bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir.

Grafik 4: TR71 Düzey 2 Bölgesi Nüfus Piramidi

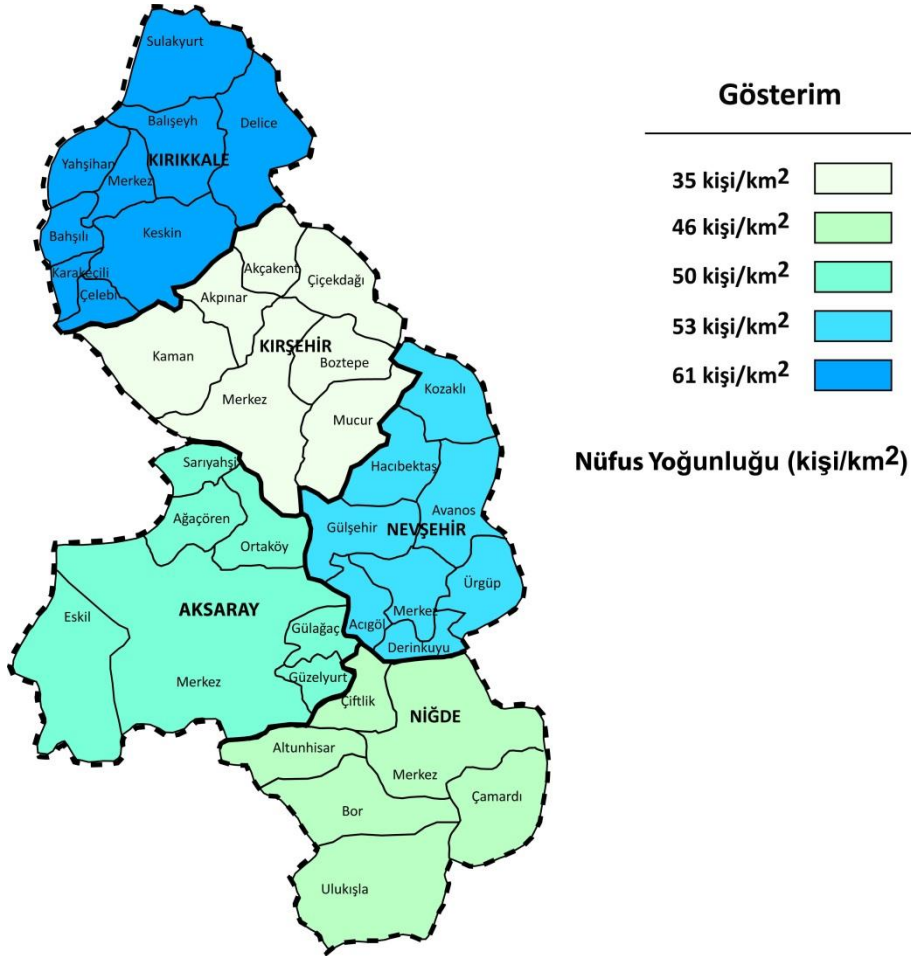

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2012

4.4. Nüfus Yoğunluğu

TR71 Düzey 2 Bölgesi illerinde nüfus yoğunluğu (48) Türkiye ortalamasının (97) oldukça altındadır. Kırıkkale 61 kişi/km²'lik nüfus yoğunluğu ile Türkiye'de 81 il arasında 40.sırada yer almakta olup, TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde en fazla nüfus yoğunluğuna sahip ildir. Kırıkkale'yi sırası ile Nevşehir, Aksaray, Niğde ve Kırşehir takip etmektedir.

Harita 5: Bölge Nüfus Yoğunlukları

Kaynak: TÜİK 2013b. Bölgesel İstatistikler-Nüfus ve Göç 2012.

4.5. Nüfus Artış Hızı

TR71 Düzey 2 Bölgesi illerinin son 5 yıllık nüfus artış hızlarına bakıldığında düzensiz bir seyir izlediği görülmektedir. Nüfus artış hızının tüm illerde artıya geçtiği tek yıl 2009 yılıdır. Bu nedenle 2009 yılı bölge düzeyinde en yüksek nüfus artış hızının yaşandığı yıl olarak görülmektedir. 2008 ve 2012 yıllarında da bölge düzeyinde nüfus

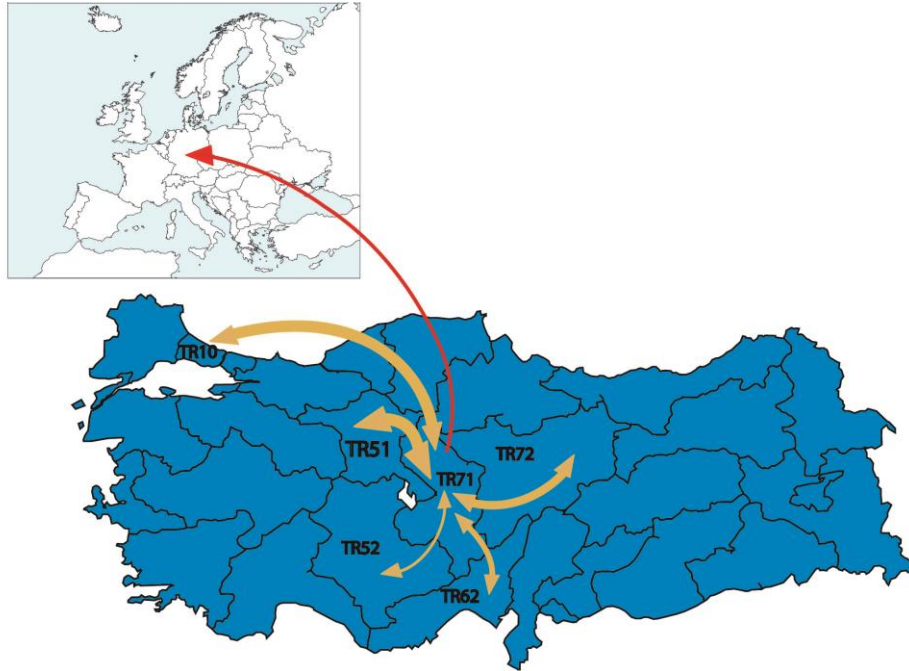
artış hızında yükselmeler meydana gelmiştir. Öte yandan 2010 ve 2011 yılları nüfus artışının bölge düzeyindeeksiye düştüğü dönemlerdir.

Nüfus artış oranlarının sadece doğal artışa ve doğurganlığa bağlı olarak değil, nüfus artışının değişen oranlarda artıp eksilmesinin bu illerden il ve bölge dışına verilen göç ve buna karşılık da illere bağlı ilçe, belde ve köylerden il merkezine doğru yaşanan göçten de kaynaklanabileceği ihtimali göz önünde tutulmalıdır.

4.6. Göç

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin son 5 yıllık net göç hızı incelendiğinde bölgenin her dönemde verdiği göçün aldığı göçten daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bölge sürekli olarak diğer bölgelere göç veren bir nüfus hareketliliğine sahiptir. 2007-2008 yılları arasında Niğde aldığı 14.464 kişilik göç ile bölgede en çok göç alan il olurken, Kırıkkale 15.928 kişilik göç ile en fazla göç veren il olmuştur.

Harita 6: Bölge Dışı Göç

Bölge	İller	2007-2008		2008-2009		2009-2010		2010-2011		2011-2012	
		Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç
TR51	Ankara	10675	17529	13576	17147	10097	20558	9460	16956	11933	13741
TR10	İstanbul	6507	9523	6341	9682	5852	10743	5526	10306	5370	8633
TR62	Adana,Mersin	5724	3320	4825	4473	4550	4784	4295	4412	5353	3299
TR72	Kayseri,Sivas,Yozgat	5637	4917	5391	5813	5106	6666	4839	5850	5401	5734
TR52	Konya,Karaman	3369	3654	3603	3521	4051	3838	3190	4368	3121	3709

*Tabloda Aldığı Göç ve Verdiği Göç sütunları, TR71 bölgesinin Bölge sütunundaki bölgelerden aldığı ve bu bölgelere verdiği göçü göstermektedir.

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, Göç İstatistikleri, Ülke İçi Göç, 2007-2012

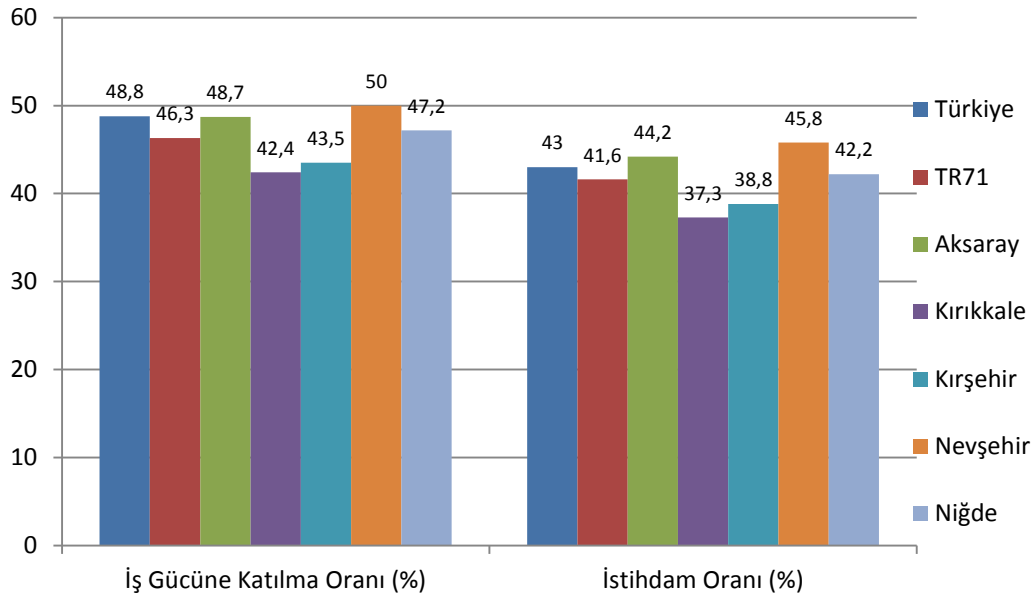
2008-2009 yılları arasında ise Niğde ve Kırıkkale arasında bir önceki yıla göre tam tersi bir durum meydana gelmiştir. Bu dönemde Kırıkkale Bölgede en fazla göç alan il olurken Niğde en fazla göç veren il olmuştur. 2009-2010, 2010-2011 ve 2011-2012 yılları arasında da en çok göç hareketinin yaşandığı iller yine Kırıkkale ve Niğde illeridir.

4.7. İşgücü ve İstihdam

İktisadi faaliyet kollarına göre istihdamın dağılımı dikkate alınır ise Türkiye'ye kıyasla bölgede istihdam edilenlerin yaklaşık %36'sı tarım sektöründe çalışmaktadır. Türkiye'de bu oran %25,50'dir. Sanayide istihdam edilenlerin oranı (%17,90) incelendiğinde Türkiye ortalamasından (%26,50) düşük olduğu görülmektedir. (Kaynak: TÜİK 2012, Bölgesel İstatistikler)

İllere göre işgücüne katılım ve istihdam oranları aşağıda gösterilmektedir:

Grafik 5:İllere Göre İşgücüne Katılma ve İstihdam Oranları

Kaynak: TÜİK 2013e. Bölgesel İstatistikler-İşgücü 2011

4.8. Kadın İstihdamı

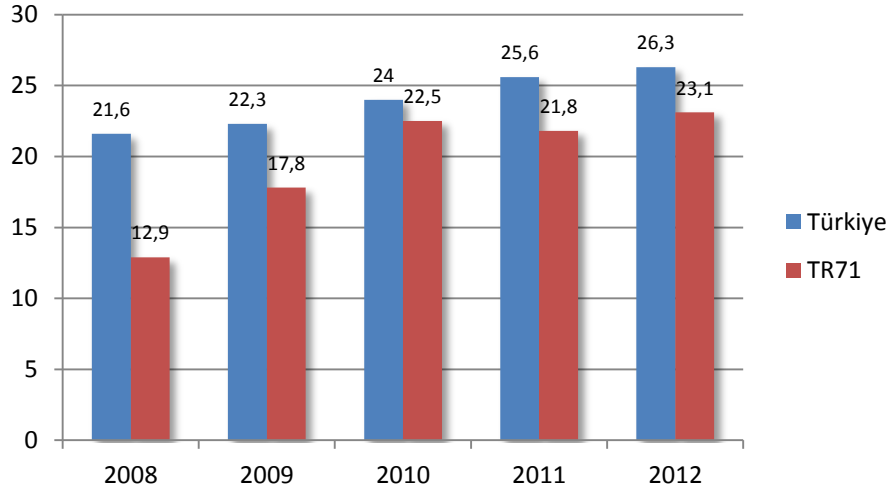
TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde son 5 yıllık dönemde kadın istihdam oranlarında artış yaşandığı görülmekle beraber bölge kadın istihdamında Türkiye ortalamasının altında yer almaktadır.

Kadın İstihdamı:

TR71 Düzey 2 : %23,1

Türkiye : %26,3

Grafik 6:Türkiye’de ve TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde Kadın İstihdam Oranı (%) (15+ Yaş)

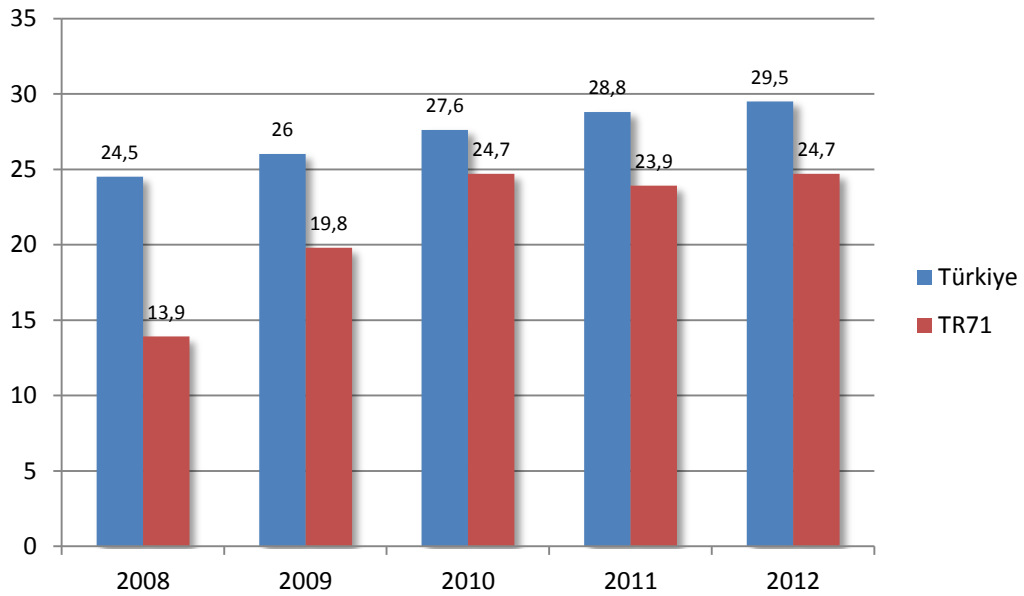
Kaynak: TÜİK 2013e. Bölgesel İstatistikler-İşgücü 2012,

TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde 2008 yılında kadınlarda %13,9 olan işgücüne katılım oranının 2012 yılında %24,7’ye yükseldiği görülmektedir. Ancak bölge 2008-2012 yılları arasında kadın işgücüne katılım oranında Türkiye ortalamasının (%29,1) altında yer almıştır.

Kadın İşgücüne Katılım:

TR71 Düzey 2 : %24,7
Türkiye : %29,1

Grafik 7:Türkiye’de ve TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde Kadınların İşgücüne Katılma Oranı (%) (15+ Yaş)

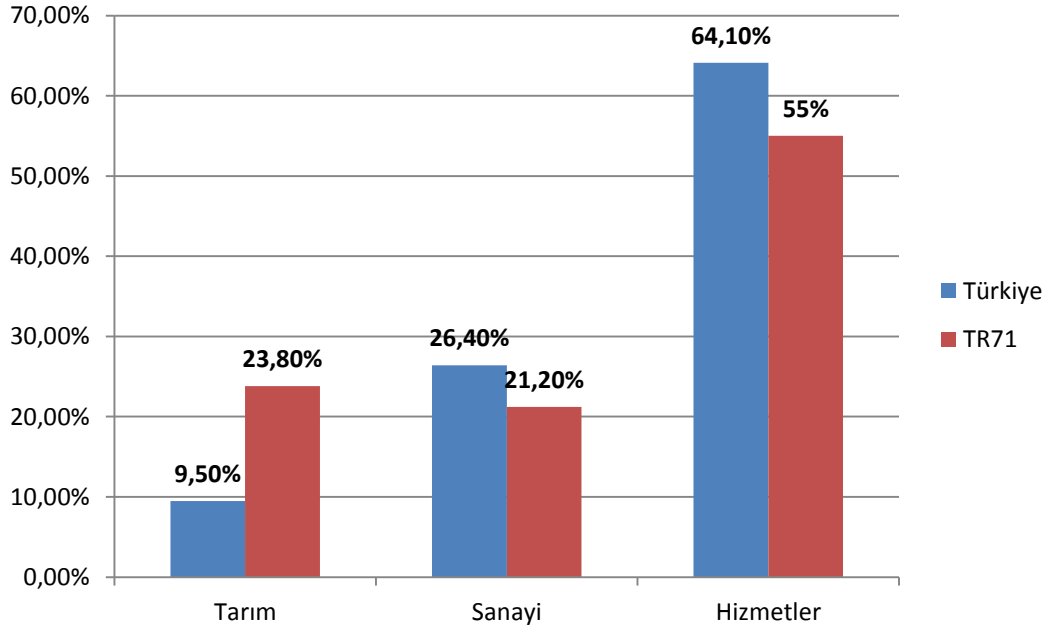
Kaynak: TÜİK 2013e. Bölgesel İstatistikler-İşgücü 2012,

4.9. Ekonomik Yapı

Türkiye nüfusunun yaklaşık %2'sini barındıran TR71 Düzey 2 Bölgesi, Türkiye'de üretilen toplam **Gayri Safi Katma Değerin** yaklaşık % 1,53'ünü üretmektedir.

İktisadi faaliyet kollarının dağılımı açısından bakıldığında TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde tarım sektörü öne çıkmaktadır. Tarımın 2010 yılında Türkiye genelinde GSKD'deki payı %9,5 iken, TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde %23,8'dir. Buna karşılık 2010 yılında sanayi sektörünün Türkiye genelinde GSKD'deki payı %26,4 iken, TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde %21,20 ve hizmetler sektöründe ise %64,1'e %55'dir. Aşağıdaki grafik Türkiye ile TR71 Düzey 2 Bölgesi karşılaştırmasını yansıtmaktadır.

Grafik 8: Türkiye TR71 Düzey 2 Bölgesi GSKD Karşılaştırması

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Hesaplar, Bölgesel GSKD Tabloları, 2010

GSKD'e göre sanayinin Türkiye ekonomisi içindeki payı % 26,40 iken TR71 Düzey 2 Bölgesi'ndeki payı % 21,20'dir. Bu durum TR71 Düzey 2 Bölgesi'ndeki ekonominin Türkiye ortalamasına göre daha az bir oranda sanayiye bağlı olduğunu göstermektedir.

TR71 Düzey 2 Bölgesi sanayi sektöründe Türkiye'deki GSKD'in yaklaşık %1,23'ünü, hizmetler sektöründe %1,32'sini üretiyorken tarımda bu oran %3,85'dir.

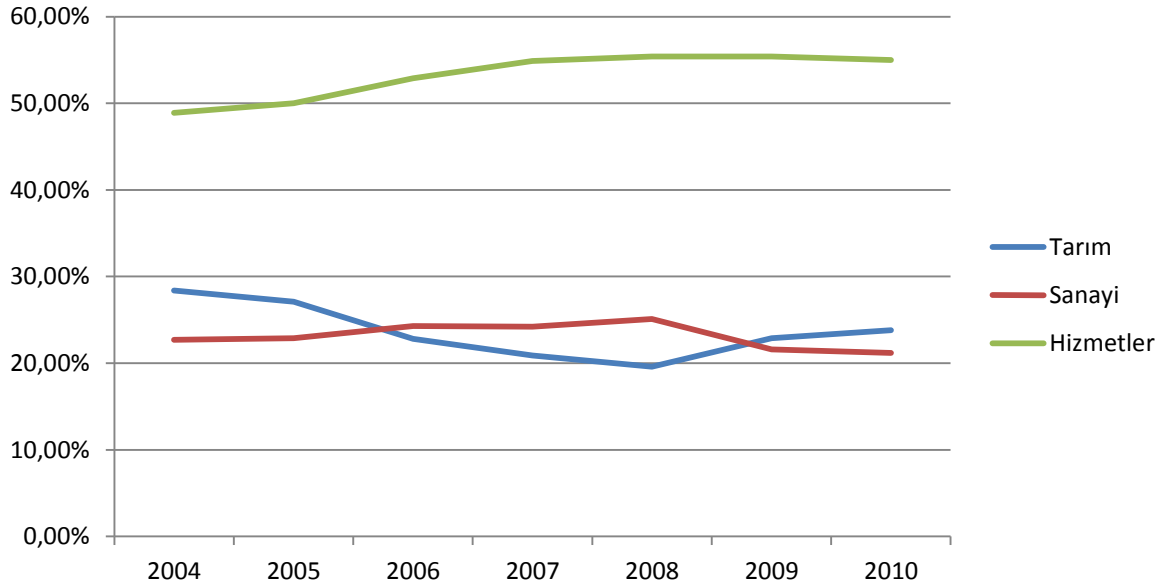
Tablo 5: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Cari Fiyatlarla GSKD, 2010

	Türkiye		TR71	
	Değer	%	Değer	%
GSKD	980.547.016	100%	15.038.126	1,53%
Tarım	92.739.021	9,45%	3.573.080	3,85%
Sanayi	259.022.057	26,42%	3.191.172	1,23%
Hizmetler	628.785.937	64,13%	8.273.874	1,32%

Kaynak: TÜİK, Bölgesel hesaplar, Bölgesel GSKD tabloları

Aşağıdaki grafik yıllar itibarıyla tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerinin TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde yarattığı katma değer değişimlerini yansıtmaktadır. Grafikten de anlaşılacağı gibi hizmetler sektörünün aldığı pay artmaktadır. 2008 yılındaki küresel krize kadar sanayi sektörü giderek daha fazla oranda GSKD yaratmış ancak krizin etkisiyle yerini tarıma bırakmıştır. Önümüzdeki dönemde başka krizler yaşanmadığı takdirde sanayinin tekrar toparlanacağı ve tarımın yarattığı GSKD'yi geçeceği tahmin edilmektedir.

Grafik 9: Yıllar İtibarıyla TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde Tarım, Sanayi ve Hizmetler Sektörünün Yarattığı GSKD Değişimi

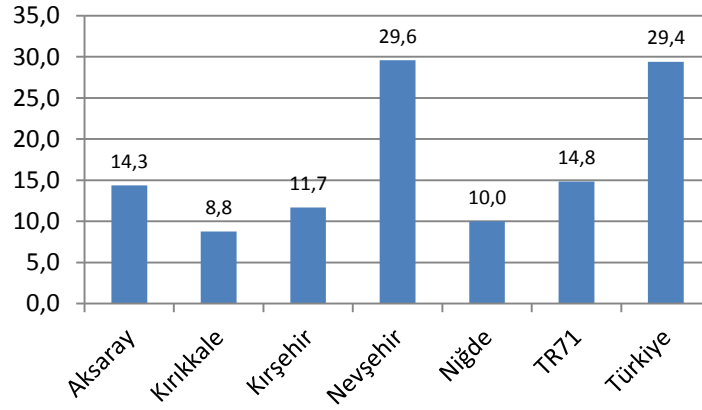

Kaynak: TÜİK, Bölgesel hesaplar, Bölgesel GSKD tabloları

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde, 2011 yılında kişi başına düşen GSYİH 7.819 ABD Doları olarak gerçekleşmiş olup Türkiye'de kişi başına düşen GSYİH'nin %75,7'si oranına denk gelmektedir.

Bölgede yeni kurulan şirket sayısı düşüktür. TOBB verilerine göre Türkiye’de 2011 ve 2012 yıllarında her 10 bin kişi için yaklaşık 29,4 şirket kurulmuşken bu rakam TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde yaklaşık 14’dür. Oransal olarak en çok Nevşehir’de en az da Kırıkkale’de yeni şirket kurulmaktadır. Öte yandan İŞKUR tarafından düzenlenen girişimcilik eğitimlerine katılım oranı oldukça yüksektir. Bölgedeki girişimcilik eğitimlerine katılanların Türkiye genelinde katılanlara oranı, bölge nüfus oranının üzerinde %2,4 olarak gerçekleşmiştir. Ancak eğitim alanların sadece %14’ü kendi işini kurmak üzere KOSGEB desteği almıştır. Desteği alanların bir kısmının da zaten daha önce ortak oldukları şirketler bulunduğu ve ilk kez girişimci olmadıkları anlaşılmaktadır. Girişimcilik desteği alma konusunda Nevşehir’in açık farkla diğer bölge illerinden ileride olduğu görülmektedir.

Grafik 10: On Bin Kişi Başına Yeni Kurulan Şirket Sayısı

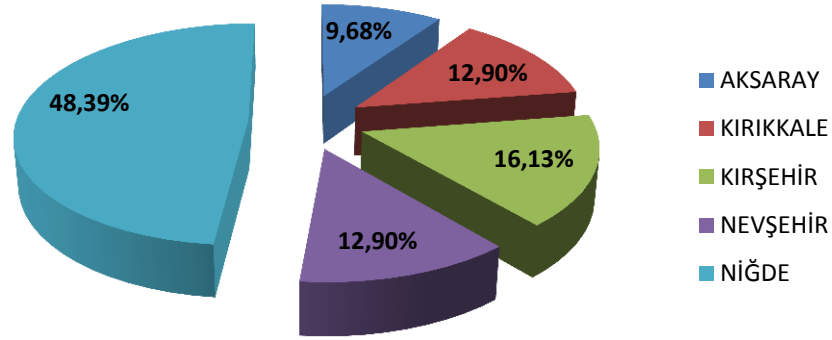
Kaynak: TOBB

Bölge, kamu yatırımlarından Türkiye ortalamasına göre düşük bir pay almaktadır. Türkiye genelinde 2008-2012 yılları arasında kişi başına 444 TL kamu yatırımı yapılmışken bu rakam TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde 277 TL’dir. Aksaray ve Kırıkkale’de bu oran Türkiye ortalamasına yakın, Nevşehir ve Niğde’de Türkiye ortalamasının yaklaşık üçte biri kadardır. Ancak yıllar içinde değişime bakıldığında kamu yatırımlarının TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde Türkiye ortalamasının üzerinde arttığı görülmektedir.

2012 yılı itibarıyla Türkiye’deki patent başvurularının %0.68’i TR71 Düzey 2 Bölgesi’nden yapılırken patent tescilleri arasında Bölge %0.39 pay almaktadır. Faydalı model başvuru ve tescillerinde bu rakamlar sırası ile %0.54 ve %1,02, Endüstriyel Tasarım’da ise %0.12 ve %0.33’dur (Türk Patent Enstitüsü 2012). Bu oranlar Türkiye’de zaten kısıtlı olan buluş ve yenilikçilik çabalarında TR71 Düzey 2 Bölgesi’nin kayda değer bir rolü olmadığını ortaya koymaktadır.

İller bazındaki verilere bakıldığında en çok patent başvurusunun Niğde'den yapıldığı (%48,39), en çok faydalı model başvurusunun ise açık ara ile Nevşehir'den yapıldığı (%70) görülmektedir. Endüstriyel Tasarım başvurularında ise Nevşehir (%34,48) ve hemen ardından Niğde (%27,59) gelmektedir (Türk Patent Enstitüsü 2012).

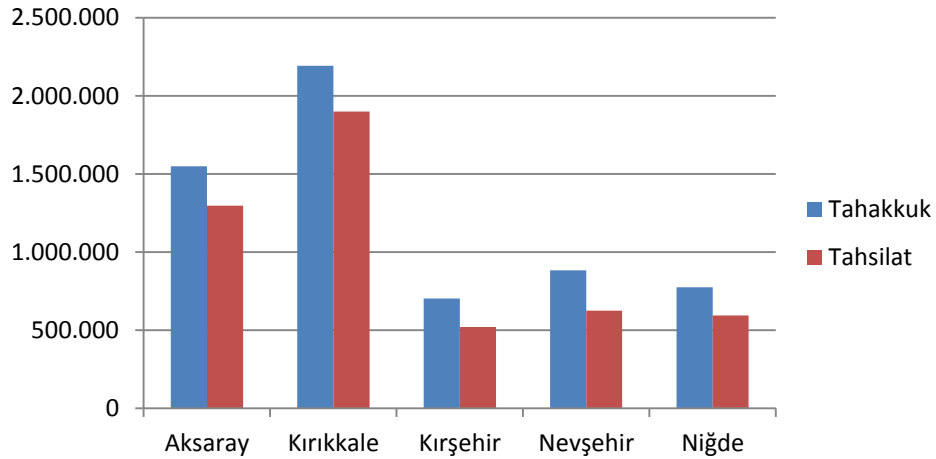
Grafik 11: TR71 Düzey 2 Bölgesi'nden Yapılan Patent Başvurularının İllere Göre Dağılımı

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü 2012

Öte yandan, vergi gelirlerinde TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin payı % 0,6 civarındadır ve beş il arasında en yüksek vergi Kırıkkale ve Aksaray'da ödenmektedir. TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde tahsilat oranı %80,9 ile Türkiye genelindeki (%87) tahsilat oranının altında kalmaktadır.

Grafik 12: TR71 Düzey 2 İllerinin Vergi Gelirleri (2008-2011 toplamı, 1.000 TL)

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı

Ekonomi ve Dış Politika Araştırma Merkezi (EDAM) tarafından 2009 yılında yayımlanan, 81 ili kapsayan “Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi” adlı çalışmada ekonomik canlılık ve etkinlik, emek piyasası, yaratıcılık, insan sermayesi ve fiziki altyapı başlıkları altında toplam 52 gösterge dikkat alınarak bir endeks oluşturulmuştur. Bu endekse göre TR71 Düzey 2 illerinin aldığı skorlar ve sıralamadaki yerleri Tablo 6’da verilmektedir.

Rekabet endeksinde alınan skorlara göre bölgemizdeki en rekabetçi il Kırıkkale’dir. Kırıkkale’yi ise sırasıyla Nevşehir, Niğde ve Kırşehir illeri takip etmektedir. En az rekabetçi ilimiz ise Aksaray’dır. İller arasındaki bu farklılığın en önemli sebebi ise ekonomik göstergelerin endeksteeki ağırlığıdır.

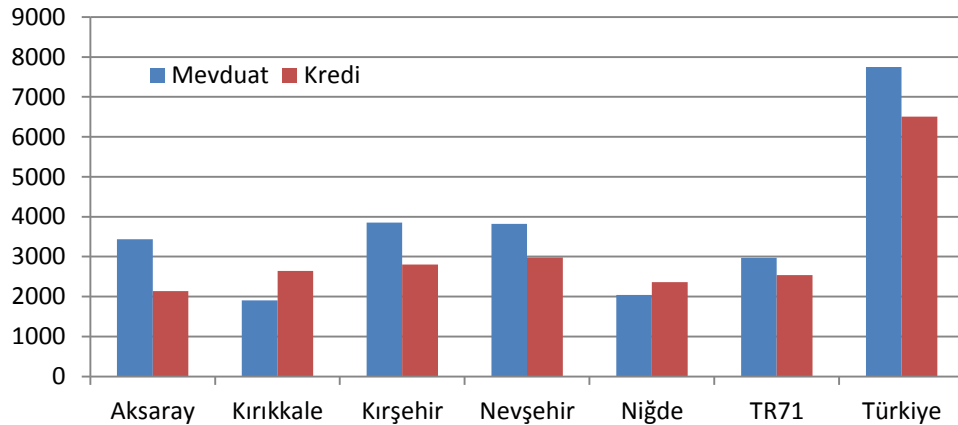
Tablo 6: Rekabet Endeksi, 2009

İl	Endeks Değeri	Sıralamadaki Yeri
Aksaray	39.0	62
Kırıkkale	55.2	30
Kırşehir	46.6	49
Nevşehir	48.7	43
Niğde	48.0	47

Kaynak: Ekonomi ve Dış Politika Araştırma Merkezi

Bankacılık verilerine bakıldığında, bölgedeki toplam mevduatın Türkiye genelinin % 0,8’i civarında olduğu görülmektedir. Bu orana resmi kuruluş mevduatlarının da dahil olduğu unutulmamalıdır. Kredinin payı ise mevduat payının biraz üzerindedir. Kişi başına düşen mevduat ve kredide bölge ortalaması Türkiye’nin yaklaşık yarısı kadardır. Kırıkkale ve Niğde’de kişi başına krediler kişi başına mevduatın üzerindedir.

Grafik 13: Kişi Başına Düşen Mevduat ve Krediler (2008-2011 ortalaması, TL)

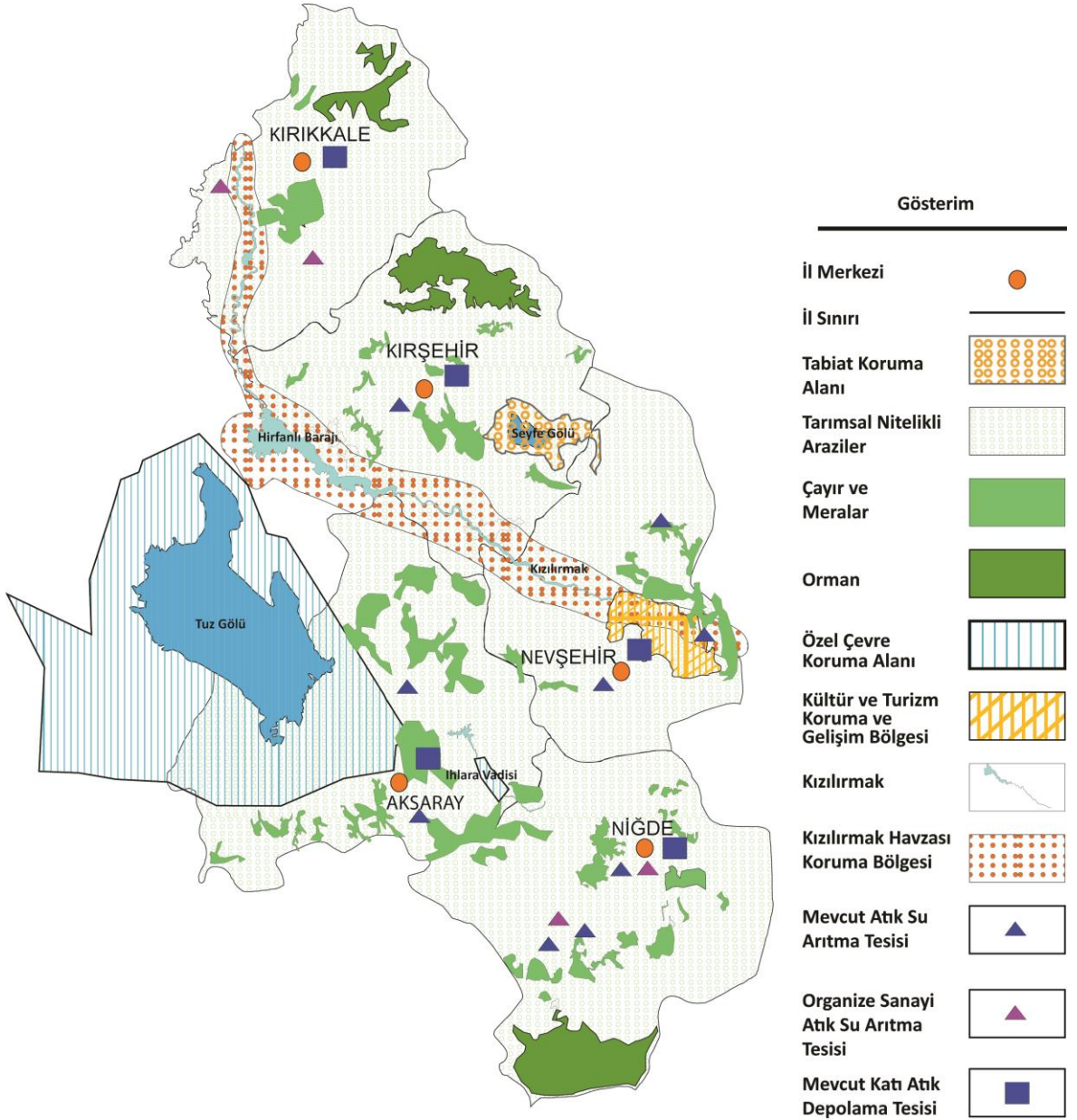

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

4.10. Çevre

Bölge nüfusunun %64,4'ü şehirlerde yaşarken, %35,6'sı kırsal alanda yaşamaktadır (TÜİK, Nüfus İstatistikleri). Türkiye ortalamasıyla kıyaslandığında bölgedeki şehirleşme oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir

Harita 7: TR71 Düzey 2 Bölgesi Çevre Hassasiyetleri

TR71 Düzey 2 Yerleşim:

Kent : %64,4

Kır : %35,6

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde kentsel altyapının ve çevresel koşulların yetersizliği Bölgenin rekabet gücünü olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Bölge'nin kentsel ve çevresel altyapısına ilişkin bölge illerinin ortak sorunlarının başında içme suyundaki kalite problemi gelmektedir. Bölgede açılmış kuyularla hem tarımsal sulama, hem de içme suyu ihtiyacı karşılanmaktadır. Bölgede Kızılırmak, Melendiz ve Ecemiş ırmakları başlıca akarsu kaynaklarıdır. Bölge illerinde karşılaşılan en önemli içme suyu sorunları hijyen, suda bulunan arsenik ve bunun arıtılması problemidir. Katı atık toplanması ve geri dönüşümüne yönelik tesislerin eksikliği gibi sorunlar bulunmaktadır. Bölge'deki belediyelerin sunduğu içme suyu, katı atık yönetimi ve kanalizasyon hizmetleri Türkiye ortalamalarının altında kalmakta ve Bölge'nin kentleşme ihtiyaçlarına yetişememektedir.

Bölge'de özellikle Kırıkkale ilinde sanayinin gelişmiş olmasına bağlı olarak endüstriyel kirlilik yaşanmaktadır. Müşterek sanayi alanlarında arıtma tesislerinin kurulması, yeşil alanların korunması ve arttırılması, ormanlık alanların muhafazası ve arttırılması, her il için su kaynaklarının kontrollü kullanımı, içme suyu arıtım tesislerinin ve atık su arıtım tesislerinin faaliyete geçirilmesi TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde daha yaşanabilir bir çevre için alınması önem arz etmektedir.

4.11. Bölge İçi Gelişmişlik Farkları

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde yer alan Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinin ilçelerini kapsayan Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi ile, çeşitli alanlardan seçilen değişkenler baz alınarak, ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerini tespit etmek ve bu tespit doğrultusunda gelişmişlik sıralamalarını yapmak amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında ayrıca, ilçelerin veri setindeki değişken grupları bazında gelişmişlik sıralamaları yapılmıştır.

Çalışmada, sosyo-ekonomik gelişmişliği etkilediği düşünülen 35 farklı değişken kullanılmıştır. Değişkenler ilişkili oldukları gelişmişlik boyutuna göre demografi, eğitim, sağlık, rekabetçi kapasite ve istihdam, tarım, mali ve yaşam kalitesi göstergesi gruplarında sınıflandırılmıştır. Çalışma, istatistiki anlamlılık testleri yapılabilen ve birçok ülkede değişik araştırmacılar tarafından benzer amaçlarla yaygın olarak kullanılan, Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada elde edilen sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması incelendiğinde; gelişmişlik endeks değeri 2,098 olan Aksaray Merkez ilçesi ilk sırayı alırken gelişmişlik endeks değeri 1,46 olan Kırıkkale İli Çelebi ilçesinin son sırayı aldığı ve TR71 Düzey 2 Bölgesi kapsamındaki beş merkez ilçenin en üst sıralarda yer aldığı görülmüştür.

Tablo 7: Bölge İçi Gelişmişlik Sıralaması

Bölge İçi Gelişmişlik Sıralaması	İl	İlçe	Gelişmişlik Endeksi Değeri
1	AKSARAY	Aksaray Merkez	2,09756
2	KIRIKKALE	Kırıkkale Merkez	1,99399
3	NEVŞEHİR	Nevşehir Merkez	1,97837
4	KIRŞEHİR	Kırşehir Merkez	1,84672
5	NİĞDE	Niğde Merkez	1,77847
6	KIRIKKALE	Yahşihan	1,55747
7	NEVŞEHİR	Ürgüp	0,83616
8	NİĞDE	Bor	0,68522
9	KIRŞEHİR	Kaman	0,62404
10	KIRŞEHİR	Mucur	0,52844
11	NEVŞEHİR	Avanos	0,51545
12	AKSARAY	Ortaköy	0,20321
13	NEVŞEHİR	Hacıbektaş	0,03478
14	NEVŞEHİR	Gülşehir	0,01387
15	KIRIKKALE	Bahşılı	-0,03637
16	KIRIKKALE	Keskin	-0,05794
17	NEVŞEHİR	Kozaklı	-0,07808
18	KIRŞEHİR	Çiçekdağı	-0,24197
19	NİĞDE	Ulukışla	-0,30945
20	KIRIKKALE	Karakeçili	-0,35279
21	AKSARAY	Eskil	-0,3558
22	AKSARAY	Sarıyahşi	-0,36841
23	NEVŞEHİR	Derinkuyu	-0,51758
24	KIRŞEHİR	Akpınar	-0,56999
25	AKSARAY	Ağaçören	-0,61982
26	KIRŞEHİR	Boztepe	-0,67101
27	NEVŞEHİR	Acıgöl	-0,68837
28	KIRIKKALE	Balışeyh	-0,72404
29	NİĞDE	Çamardı	-0,74626
30	KIRIKKALE	Delice	-0,79058
31	AKSARAY	Güzelyurt	-0,82941
32	NİĞDE	Çiftlik	-0,97301
33	KIRIKKALE	Sulakyurt	-1,01731
34	AKSARAY	Gülağaç	-1,03007
35	KIRŞEHİR	Akçakent	-1,09421
36	NİĞDE	Altunhisar	-1,16428
37	KIRIKKALE	Çelebi	-1,45703

Kaynak: TR71 Düzey 2 Bölgesi İlçeleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi Raporu

Sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre; nüfus yoğunluğu, imalat sanayi işyeri sayısı, üretim sektörü ve hizmetler sektöründe çalışan sayısı ile bitkisel ve hayvansal üretimin parasal değerinin en yüksek olduğu ilçe olan Aksaray Merkez ilçesi ilk sırada yer almakta; Aksaray merkez ilçesini şehirleşme oranı en yüksek olan, fert başına düşen uzman hekim sayısı ile ortaöğretim mezunu sayısının 18 yaş ve üzeri nüfusa oranının oldukça yüksek olduğu Kırıkkale merkez ilçesi izlemektedir. İmalat sanayi işyeri ve hizmetler sektöründe çalışan sayısı ile kırsal kesim asfalt/stabilize köy yolu oranı değerlerinde üst sıralarda yer alan Nevşehir Merkez ilçe üçüncü sırayı alırken, dördüncü sırada yer alan Kırşehir Merkez ilçesi ise yüksek okul/fakülte mezunu nüfusun 22 yaş ve üzeri nüfusa oranının en yüksek olduğu ilçedir. Niğde Merkez ilçe ise, hem bölge içerisinde hem de merkez ilçeler içerisinde beşinci sırayı almaktadır. Aksaray merkez ilçesinde Mercedes ve Sütaş gibi büyük firmaların yer alması ve büyük şehir olan Konya ile ticari açıdan yoğun etkileşim içinde olması, nüfusun yoğunlaşmasında, istihdamın ve üretimin artmasında etkili olmuş ve Aksaray merkez ilçesini sosyo ekonomik gelişmişlik açısından ilk sıraya taşımıştır. Ankara ile hem ticari hem sosyal bakımdan etkileşim içinde olan Kırıkkale Merkez ilçesi ve Kapadokya gibi bir dünya markasına sahip olan ve turizm açısından gelişmiş olan Nevşehir Merkez ilçesi sosyo ekonomik gelişmişlik açısından Aksaray'dan sonra gelmişlerdir.

Demografik göstergeler bakımından şehirleşme oranı en yüksek olan Kırıkkale Merkez ilçesi ilk sırada yer alırken, Kırşehir Merkez ilçesi ikinci, Kırıkkale'nin Yahşihan ilçesi üçüncü, Nevşehir Merkez ilçesi dördüncü, Aksaray Merkez ilçesi beşinci, Niğde Merkez ilçesi altıncı sırada yer almıştır. Ankara'ya yakın olan Kırıkkale'nin Merkez ve Yahşihan ilçeleri bu yakınlıktan dolayı demografik bakımdan gelişim göstermişlerdir.

Eğitim açısından okuryazar nüfus oranının oldukça yüksek olduğu ve Kırıkkale Üniversitesi'nin yer aldığı Kırıkkale Yahşihan ilçesi birinci sırada yer alırken, Yüksek okul/Fakülte mezunu nüfusun +22 yaş nüfusa oranının en yüksek olduğu Kırşehir Merkez ilçesi ikinci, orta öğretim mezun nüfusun +18 yaş nüfusa oranının yüksek olduğu Kırıkkale Merkez ilçesi üçüncü, okur yazar kadın nüfusunun yüksek olduğu Nevşehir Merkez ilçesi dördüncü, Niğde Merkez ilçesi beşinci ve eğitim göstergeleri açısından daha alt sıralarda yer alan Aksaray Merkez ilçesi dokuzuncu sırada yer almıştır. Köklü bir üniversiteye sahip olan Kırıkkale'nin Yahşihan ilçesi üniversite öğrenci sayısının oldukça yoğun olduğu bir ilçedir, bu bakımdan eğitim göstergelerinde ilk sırada yer almıştır. Ayrıca eğitim kalitesi yüksek olan Kırşehir ise ÖSYM tarafından yapılan sınavlarda yüksek dereceler çıkaran bir il olmuştur.

Sağlık göstergeleri bakımından fert başına düşen uzman hekim sayısının yüksek olduğu Kırıkkale Merkez ilçesi ilk sırada yer alırken, Nevşehir Merkez ilçesi ikinci, Kırşehir Merkez ilçesi üçüncü, yeşil kart sahibi nüfusun en yüksek olduğu Aksaray Merkez ilçesi dördüncü ve Niğde Merkez ilçesi beşinci sırada yer almıştır. Kırıkkale'nin Merkez ilçesinde bulunan Yüksek İhtisas Hastanesinin kapasitesinin yüksek olması Kırıkkalenin üst sırada yer almasında etkili olmuştur.

Rekabetçi kapasite ve istihdam göstergeleri açısından imalat sanayinde ve hizmet sektöründe çalışanların toplam istihdamdaki payının en yüksek olduğu Aksaray Merkez ilçesi ilk sırada yer alırken, Niğde Merkez ilçesi ikinci, Nevşehir Merkez ilçesi üçüncü, Kırşehir Merkez ilçesi dördüncü, Kırıkkale Merkez ilçesi ise Kırıkkale'nin Yahşihan ve Keskin, Nevşehir'in Ürgüp ve Avanos, Niğde'nin Bor ilçesinden sonra onuncu sırada yer almıştır. Aksaray Merkez ilçesinde imalat ve hizmet sanayide çalışanların toplam istihdamdaki payının en yüksek olmasında Mercedes ve Süttaş gibi büyük firmaların Aksaray'da yer almasının katkısı büyüktür.

Mali gelişmişlik açısından banka şube sayının en yüksek olduğu ve genel bütçe gelirlerinin giderlere oranının yüksek olduğu Aksaray Merkez ilçesi ilk sırada yer alırken, Kırıkkale Merkez ilçesi ikinci, Kırşehir Merkez ilçesi üçüncü, Nevşehir Merkez ilçesi dördüncü ve Niğde Merkez ilçesi Kırıkkale'nin Yahşihan ilçesinden sonra altıncı sırada yer almaktadır. Mali açıdan da Aksaray Merkez ilçesinin ilk sırada yer almasında, büyük firmaların ve Konya ile ticari ilişkilerinin oldukça gelişmiş olmasının etkisi oldukça fazladır.

Tarım ve yaşam kalitesi göstergelerine göre, tarım grubunda bitkisel üretim ve hayvansal üretim değeri bakımından Aksaray Merkez ilçesi ilk sırada yer almaktadır. Bitkisel üretim değerinde Niğde Merkez ilçesi ikinci, Kırıkkale'nin Keskin ilçesi üçüncü, Kırşehir Merkez ilçesi dördüncü, Nevşehir Merkez ilçesi beşinci ve Kırıkkale Merkez ilçesi birçok ilçenin gerisinde kalarak otuzbirinci sırada yer almıştır. Diğer yandan, Hayvansal üretim değerinde Kırşehir Merkez ilçesi ikinci, Niğde Merkez ilçesi üçüncü, Kırıkkale Merkez ilçesi altıncı ve Nevşehir Merkez ilçesi birçok ilçenin gerisinde kalarak yirmiyedinci sırada yer almıştır.

Yaşam kalitesi bakımından kişi başı mesken elektrik tüketimine baktığımızda Aksaray Merkez ilçesi ilk sırada yer alırken, Kırıkkale Merkez ilçesi ikinci, Niğde Merkez ilçesi üçüncü, Nevşehir Merkez ilçesi dördüncü ve Kırşehir Merkez ilçesi beşinci sırada yer almıştır. Kırsal kesim asfalt-stabilize köy yolu oranlarına baktığımızda ise Nevşehir'in Ürgüp ilçesi ilk sırada yer alırken Kırıkkale Merkez ilçesi gerilerde kalarak otuzbirinci sırada yer almıştır. Gelişmiş sanayinin doğal bir sonucu olarak Aksaray Merkez ilçesinde elektrik tüketimi diğer ilçelere göre daha fazladır.

İllerin kendi içerisindeki sosyo-ekonomik gelişmişlik durumunu incelediğimizde; Niğde ilinin ilçeleri arasındaki gelişmişlik sıralaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Burada Merkez ilçe ve Bor ilçesi TR71 Düzey 2 Bölgesi içinde de üst sıralarda yer alırken Ulukışla, Çamardı, Çiftlik ve Altunhisar ilçeleri bölge içi gelişmişlikte bölge ortalamasının altında kalmış ve alt sıralarda yer almıştır.

Tablo 8:Niğde İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması

İL	İLÇE	GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ DEĞERİ	İL İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	GELİŞMİŞLİK GRUBU
Niğde	Merkez	1,77847	1	5	1
	Bor	0,68522	2	8	2
	Ulukışla	-0,30945	3	19	4
	Çamardı	-0,74626	4	29	4
	Çiftlik	-0,97301	5	32	5
	Altunhisar	-1,16428	6	36	5

Kaynak: TR71 Düzey 2 Bölgesi İlçeleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi Raporu

Nevşehir ilinin ilçeleri arasındaki gelişmişlik sıralaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Nevşehir'in Merkez ilçesi, Ürgüp, Avanos, Hacıbektaş, Gülşehir ilçeleri TR71 Düzey 2 Bölgesi içinde gelişmişlik endeksine göre üst sıralarda yer alırken, Kozaklı ve Derinkuyu ilçeleri alt sıralarda yer almışlardır.

Tablo 9:Nevşehir İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması

İL	İLÇE	GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ DEĞERİ	İL İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	GELİŞMİŞLİK GRUBU
Nevşehir	Merkez	1,97837	1	3	1
	Ürgüp	0,83616	2	7	2
	Avanos	0,51545	3	11	2
	Hacıbektaş	0,03478	4	13	3
	Gülşehir	0,01387	5	14	3
	Kozaklı	-0,07808	6	17	3
	Derinkuyu	-0,51758	7	23	4
	Acıgöl	-0,68837	8	27	4

Kaynak: TR71 Düzey 2 Bölgesi İlçeleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi Raporu

Kırşehir ilinin ilçeleri arasındaki gelişmişlik sıralaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Kırşehir Merkez ilçesi, Kaman ve Mucur ilçeleri gelişmişlik bakımından TR71 Düzey 2 Bölgesi içinde üst sıralarda yer alırken, Çiçekdağı, Akpınar, Boztepe ve Akçakent ilçeleri daha alt sıralarda yer almıştır.

Tablo 10:Kırşehir İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması

İL	İLÇE	GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ DEĞERİ	İL İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	GELİŞMİŞLİK GRUBU
Kırşehir	Merkez	1,84672	1	4	1
	Kaman	0,62404	2	9	2
	Mucur	0,52844	3	10	2
	Çiçekdağı	-0,24197	4	18	3
	Akpınar	-0,56999	5	24	4
	Boztepe	-0,67101	6	26	4
	Akçakent	-1,09421	7	35	5

Kaynak: TR71 Düzey 2 Bölgesi İlçeleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi Raporu

Kırıkkale ilinin ilçeleri arasındaki gelişmişlik sıralaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Kırıkkale’de merkez ilçe ve Yahşihan ilçesi TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde gelişmişlik sıralamasına göre üst sıralarda yer alırken, Bahşılı, Keskin, Karakeçili, Balışeyh, Delice, Sulakyurt, Çelebi ilçeleri alt sıralarda yer almıştır.

Tablo 11:Kırıkkale İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması

İL	İLÇE	GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ DEĞERİ	İL İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	GELİŞMİŞLİK GRUBU
Kırıkkale	Merkez	1,99399	1	2	1
	Yahşihan	1,55747	2	6	1
	Bahşılı	-0,03637	3	15	3
	Keskin	-0,05794	4	16	3
	Karakeçili	-0,35279	5	20	4
	Balışeyh	-0,72404	6	28	4
	Delice	-0,79058	7	30	4
	Sulakyurt	-1,01731	8	33	5
	Çelebi	-1,45703	9	37	5

Kaynak: TR71 Düzey 2 Bölgesi İlçeleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi Raporu

Aksaray ilinin ilçeleri arasındaki gelişmişlik sıralaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Aksaray Merkez ilçesi ve Ortaköy ilçesi TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde gelişmişlik açısından üst sıralarda yer alırken Eskil, Sarıyahşi, Ağaören, Güzelyurt ve Gülağaç ilçeleri alt sıralarda yer almıştır.

Tablo 12:Aksaray İlçeleri Gelişmişlik Sıralaması

İL	İLÇE	GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ DEĞERİ	İL İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI	GELİŞMİŞLİK GRUBU
Aksaray	Merkez	2,09756	1	1	1
	Ortaköy	0,20321	2	12	3
	Eskil	-0,3558	3	21	4
	Sarıyahşi	-0,36841	4	22	4
	Ağaçören	-0,61982	5	25	4
	Güzelyurt	-0,82941	6	31	4
	Gülağaç	-1,03007	7	34	5

Kaynak: TR71 Düzey 2 Bölgesi İlçeleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi Raporu

4.12. TR71 Düzey 2 Bölgesi ve İllerinin Türkiye'deki Gelişmişlik Sıralamasındaki Yeri

Kalkınma Bakanlığı tarafından 1996, 2003 ve 2011 yıllarında sosyo-gelişmişlik endeks değerleri hesaplanmıştır. Türkiye'de 1996 yılında 76 il varken, 2003 ve 2011 yıllarında Karabük, Yalova, Kilis, Osmaniye ve Düzce'nin il olmasından dolayı endeks 81 il üzerinden hesaplanmıştır. 2003 yılında illerdeki gelişimin görülebilmesi açısından yeni iller çıkartılarak endeks yeniden hesaplanmıştır.

Nevşehir ili 1996 da 76 il içerisinde 32. Sırada yer alırken, 2003 yılında 76 il içerisinde 32.sırada, 81 il içerisinde 34. Sırada yer almıştır. Sonuç olarak, Nevşehir ilinin gelişmişlik sıralaması 1996 ve 2003 yıllarında değişmezken, 2011 yılında ise 36. sıraya gerilemiştir.

Aksaray ilini incelediğimizde 1996 yılında 49. sıradayken, 2003 yılında 76 il içerisinde 51., 81 il içerisinde 56. sıraya gerilemiştir. 2011 yılında ise bir sayı ilerleyerek 55. sırada yer almıştır.

Kırşehir ilini incelediğimizde 1996 yılında 36. sıradayken, 2003 de 76 il içerisinde 40., 81 il içerisinde 42. sıraya gerilemiştir. 2011 de ise 40. Sıraya yükselmiştir.

Kırıkkale'ye baktığımızda 1996 yılında 30. sırada yer alırken 2003 yılında 76 il içinde 31., 81 il içerisinde 33. sıraya gerilemiştir. 2011 yılında ise 41. sıraya gerilemiştir. Kalkınma Bakanlığı 2011 yılı SEGE raporunda Kırıkkale'nin sürekli gelişmişlik sıralamasında gerilemesinin sebebi olarak, Ankara'nın güçlü çekim etkisinin Kırıkkale'yi olumsuz yönde etkilediği düşüncelerine yer verilmiştir.

Niğde ilini incelediğimizde ise 1996 da 42. sırada yer alırken, 2003 yılında 76 il içerisinde 45, 81 il içerisinde ise 49. sıraya gerilemiştir. 2011 yılında ise Niğde ilinin gelişmişlik sıralamasında düşüşü devam etmiş ve 56. sıraya gerilemiştir.

Bölgesel açıdan incelendiğinde ise 2003 yılında Düzey 2 de bulunan 26 Bölge içerisinde TR71 Düzey 2 Bölgesi 17. sırada yer alırken 2011 de ise bir sıra gerileyerek 18. sırada yer almıştır.

Sonuç olarak, TR71 Düzey 2 Bölgesi genelde gelişmişlik sırasında gerileme eğilimindedir. Bunda 2011 de yapılan analizde kullanılan veri setinin genişlemesi de etkili olmuştur. Genel olarak TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin birçok veride Türkiye ortalamasının gerisinde yer aldığı ve diğer illere göre geride kalma eğiliminde olduğu görülmektedir.

4.13. Değişimi Etkileyen ve Tetikleyen Faktörler

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin genel değerlendirmesi ve şu an içinde bulunduğu durum "durum analizi" bölümlerinde detaylı şekilde irdelenmiştir. Burada bölgeyi geleceğe taşıyabilecek başlıca olumlu faktörler ve güçlü yanlar ile başlıca olumsuz faktörler ve zayıf yönler verilmektedir.

Söz konusu faktörler 5 ilde bölge paydaşları ile yapılan GZFT analizleri, gözlem ve değerlendirmeler ile resmi makamlardan alınan veriler dikkate alınarak tespit edilmiştir. Bu faktörler Bölgenin genelini etkileyen faktörler olup detay faktör analizleri alt bölge analizlerinde yapılmıştır.

4.13.1. Değişimi olumlu yönde tetikleyen faktörler (güçlü yanlar ve fırsatlar)

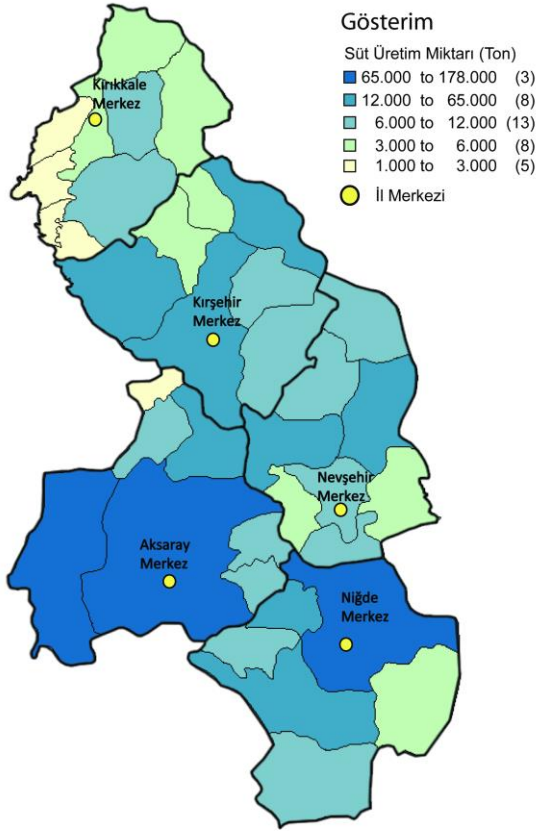
→ Bölgenin hayvansal üretiminde güçlü bir yapıya ve kültüre sahip olması.

Bölge özellikle büyükbaş hayvancılık açısından oldukça önemli bir üretim hacmine sahiptir. Niğde ve Aksaray illeri süt üretiminde Kırşehir ise et üretiminde oldukça iyi konumdadır. Bölgede bulunan büyük çaplı süt işleme tesisleri bu alt sektörün uzun dönemde etkinliğini koruyacağını ve hatta artıracığını göstermektedir. Bölgede kaba yem üretiminin üretilmesi hem verimliliğin artmasına hem de rekabet edebilirliğe katkı vermektedir. Bölgede 2000-2011 yılları arasında büyükbaş hayvan varlığında ortalama %43 lük bir artış görülmektedir. Aksaray ili %72'lik artış ile ilk sırayı almıştır.

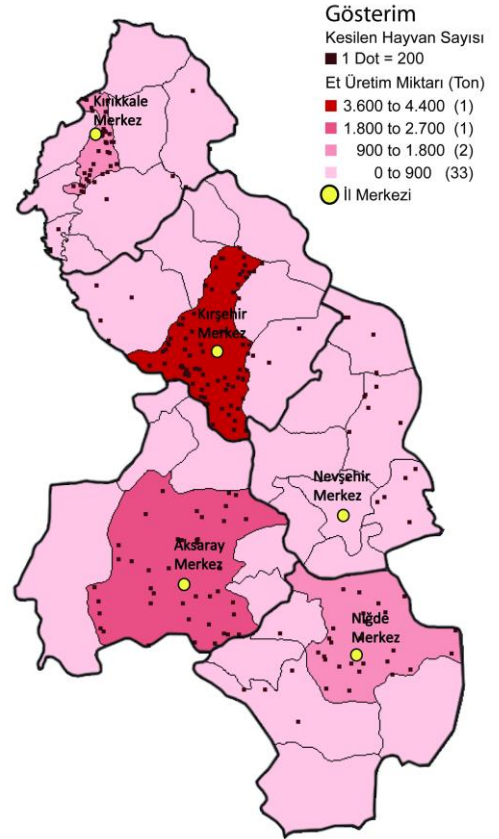
Aşağıdaki gösterimler (Harita:8) TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde süt ve kırmızı et üretim miktarının Bölge içindeki dağılımını göstermektedir. Gösterimden de anlaşılacağı gibi süt üretimi Bölgede Aksaray ve Niğde illerinde yoğunlaşmaktadır. Buna karşılık et üretimi Kırşehir merkezli Aksaray ve Kırıkkale uzantılarında gerçekleşmektedir.

Harita 8: Süt ve Et Üretim Durumu (Büyükbaş)

SÜT ÜRETİM MİKTARI DAĞILIMI

ET ÜRETİM MİKTARI ve KESİLEN HAYVAN SAYISI DAĞILIMI

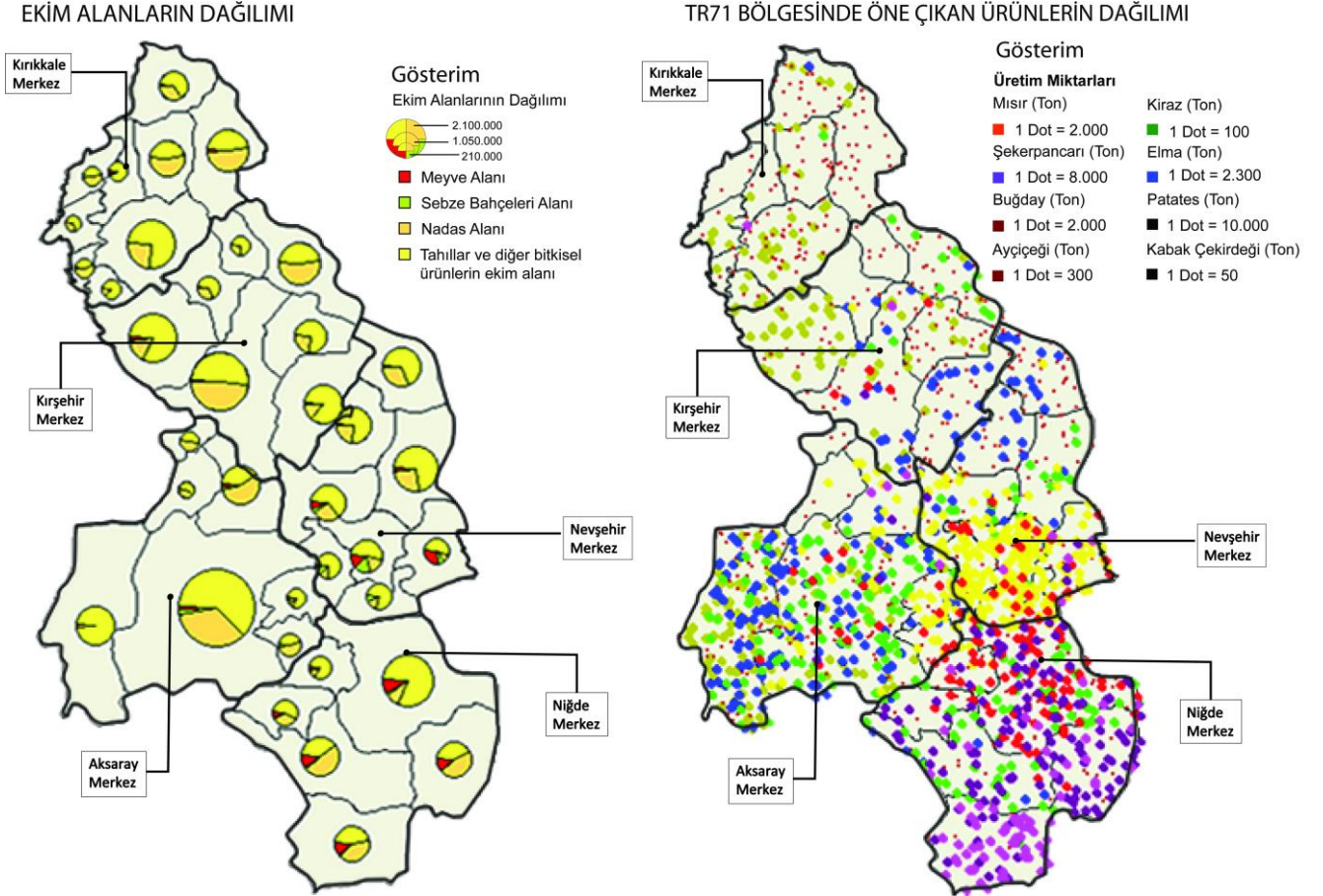
Haritalar TÜİK 2012 yılı Tarım İstatistikleri kullanılarak Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından yapılmıştır.

→ Tarımda bazı bitkisel ürünlerde kayda değer paya sahip olması.

Bölge özellikle patates üretiminde önemli bir paya sahiptir. Türkiye'deki patates ekim alanlarının %25,56'sı bu bölgede olup üretimin yaklaşık %30'unu TR71 Düzey 2 Bölgesi üretmektedir. Bunun yanında bölge, kiraz, elma gibi bahçe ürünleri ile lahana gibi sebze ürünleri açısından da dikkat çekicidir. Üretim açısından incelendiğinde Türkiye'deki yumuşak çekirdekli meyvelerin %11,88'i, taş çekirdekli meyvelerin %1,41'i, üzüm ve üzüksü meyvelerin %3,95'i ve sert kabuklu meyvelerin %1,16'sı TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde üretilmektedir. Buna ek olarak çerezlik ayçiçeği ve kabak üretimi de önemli bir paya sahiptir. Çerezlik ayçiçeği üretiminde Türkiye'deki çerezlik ayçiçeği ekim alanlarının %25,48'i TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde bulunmaktadır. Bölge bağcılık için uygun alanlara sahiptir. Şekerpancarı sanayi hammaddesi olarak üretilmektedir.

Harita 9'da gösterildiği gibi tahıl üretimi Bölgede hemen hemen her ilde yapılmaktadır ancak meyvecilik açısından Niğde ve Nevşehir illerinin bir üstünlüğü olduğu açıkça görülmektedir.

Harita 9: TR71 Düzey 2 Bölgesi Bitkisel Üretimi

Haritalar TÜİK 2012 yılı Tarım İstatistikleri kullanılarak Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından yapılmıştır.

→ Doğal depo sistemlerinin ve tarıma dayalı sanayinin varlığı

Bölgede ürünlerin katma değerini artıracak doğal depolama sistemlerinin varlığı önemli bir avantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Ürünlerin bu şekilde depolanabilmesi ve bunun için neredeyse hiç masraf yapılmaması rekabetçilik açısından önemlidir. Böylece ürünler sezon dışında daha yüksek fiyata satılabilmektedir. Mevcut durumda Nevşehir ve ilçelerinde bulunan yaklaşık 2.000 adet doğal ve suni soğuk hava deposundan 1.100 adedi doğal soğuk hava deposudur. Bu depoların toplam kapasitesi 900 bin ton civarındadır.

Bölgede sanayiye ham madde olabilecek tarımsal üretim sistemlerinin olması tarıma dayalı sanayinin de gelişmesine olanak sağlamıştır. Bu büyük oranda kendini gıda sanayi olarak göstermektedir. Bölgede yapılan üretimin büyük bir kısmı yurtiçi tüketime yöneliktir. Gıda sektörü içerisinde en gelişmiş alt sektör ise tahıl, un ve unlu mamuller sektörüdür. Bölgede faaliyet gösteren 1.059 işletmeden 518'i tahıl, un ve unlu mamuller alt sektöründe faaliyet göstermektedir. Bölgede tahıl, un ve unlu mamuller sektörünün gelişmesine paralel olarak pastacılık ürünleri ve tatlılar sektörü de gelişme göstermiş olup 226 işletme bu sektörde üretim faaliyetlerine devam etmektedir.

Bölgenin sahip olduğu bu faktörler büyük yatırımcıları da bölgeye çekmektedir.

→ **Doğal kaynakların varlığı (ponza, kalsit, granit)**

Bölgenin sahip olduğu jeolojik yapı bazı yapı materyallerinin üretimine izin vermektedir. Ponza, kalsit ve granit bunlardan bazılarıdır. Bölgede birçok işletme bu maddeleri işleyerek iç ve dış pazarlardaki inşaat sektörüne malzeme sağlamaktadır. Bu doğal kaynakların işlenmesi ile yüksek katma değerli malzemeler üretilmektedir. Ülkemizin önemli ve iyi kalitede ponza yataklarına sahip olan Nevşehir ilinde, il merkezi ve Ürgüp ilçesinde çok sayıda işletilen ve işletilmiş ponza yatakları yer almaktadır. Bu yatakların toplam rezervi yaklaşık 450 milyon m³ civarındadır. Ülkemizde tekstil sektöründe kullanılan iyi kalitedeki ponzaların büyük bir bölümü bu ilden karşılanmaktadır. Kırşehir, Kaman'da Kaman graniti olarak adlandırılan yatak, Turkish Delight, Black Magic ve Cappadoccia granit olarak da adlandırılmaktadır.

→ **Bazı önemli sanayilerin varlığı (otomotiv, lastik, gıda, savunma sanayi gibi)**

TR71 Düzey 2 Bölge illerinden bazılarında büyük ölçekli yatırımlar (Mercedes Benz, Petlas, Tüpraş, Sütaş, MKE gibi) yer almakta ve buldukları illerde önemli istihdam olanakları ve katma değer yaratmaktadır. Ayrıca bu tür büyük firmalar yanlarında yan sanayii de getirebilmekte ve kümelenmeye ciddi katkılar vermektedir.

Aşağıdaki gösterimde (Harita: 10) TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde imalat endüstrisinde sektörlere göre firma sayısının dağılımı ile Bölgedeki KSS ve OSB'lerin dağılımı görülmektedir.

Bölgede 9 OSB ve 24 KSS mevcuttur. Bölgede bulunan 9 OSB'de toplam 556 firma yer almaktadır. 4368 firma ise KSS'de faaliyet göstermektedir.

Tablo 13: TR71 Düzey 2 Bölgesi Organize Sanayi Bölgeleri

OSB Adı	Firma Sayısı
Aksaray-Merkez	249
Kırıkkale Silah Sanayi İhtisas OSB – Merkez*	0
Kırıkkale I. OSB – Yahşihan**	31
Kırıkkale-Keskin	12
Kırşehir-Merkez	64
Kırşehir-Kaman***	1
Kırşehir-Mucur****	0
Nevşehir Acıgöl OSB - Acıgöl	30
Niğde-Merkez	102
Niğde Bor Karma ve Deri İhtisas - Bor	67
TOPLAM	556

Kaynak: T.C Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, OSB Bilgi Portalı,

<https://osbbs.sanayi.gov.tr/citylist.aspx>

* Kırıkkale İl Özel İdaresi, <http://www.kirikkaleilozelidare.gov.tr/>

** T.C Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, OSB Bilgi Sitesi, <http://osbbs.osbuk.org.tr/index.php>

*** Kırşehir Kaman Kaymakamlığı, <http://www.kaman.gov.tr/jupgrade/index.php>

**** Kırşehir Mucur Kaymakamlığı, <http://www.mucur.gov.tr/>

Tablo 14: Küçük Sanayi Sitelerinin İllere Göre Dağılımı, 2013

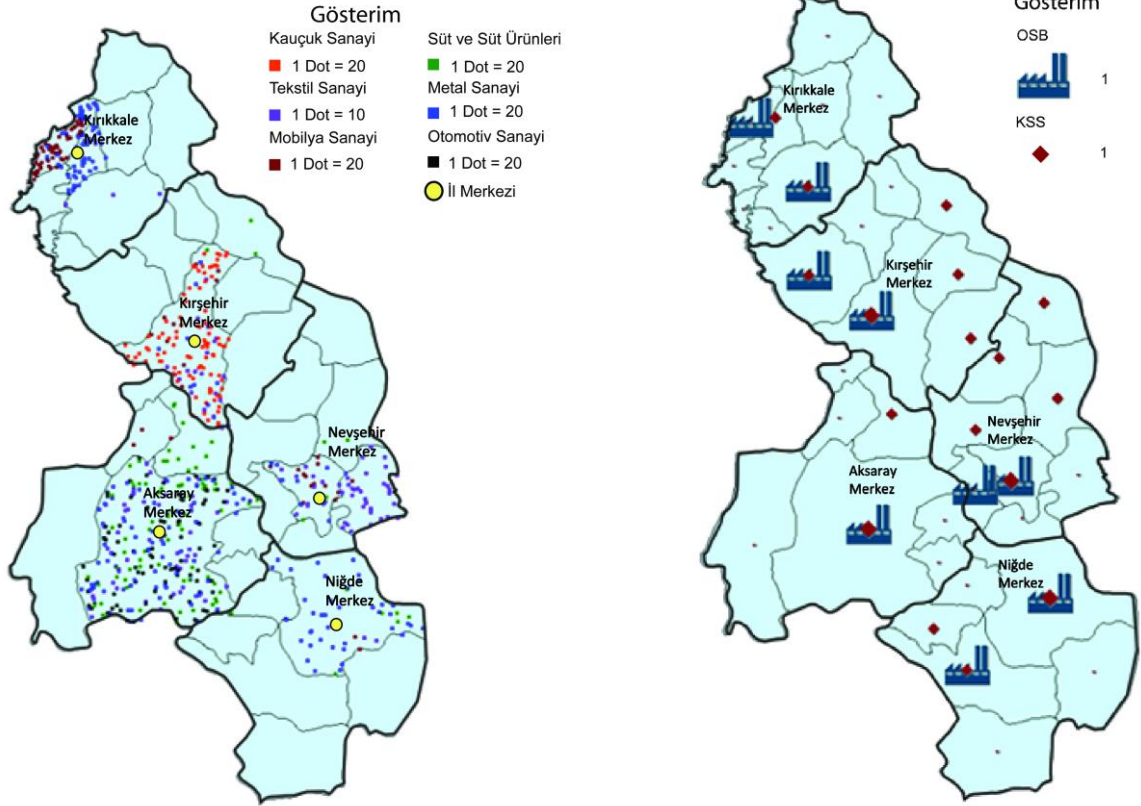
KSS	Biten		Devam Eden	
	Adet	İşyeri Sayısı	Adet	İşyeri Sayısı
Türkiye	448	93.104	49	5.181
Aksaray	3	806	0	0
Kırıkkale	2	454	0	0
Kırşehir	6	1.386	1	23
Nevşehir	6	951	0	0
Niğde	4	771	0	0
TR 71	21	4.368	1	23
TR 71 Payı	%4,69	%4,69	%2,04	%0,44

Kaynak: Bilim sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Harita 10: TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde İmalat Sanayii ve KSS-OSB Dağılımları

İMALAT SANAYİ SEKTÖRLERİNE GÖRE FİRMA SAYISI DAĞILIMI

TR71 BÖLGESİ KSS VE OSB DAĞILIMI

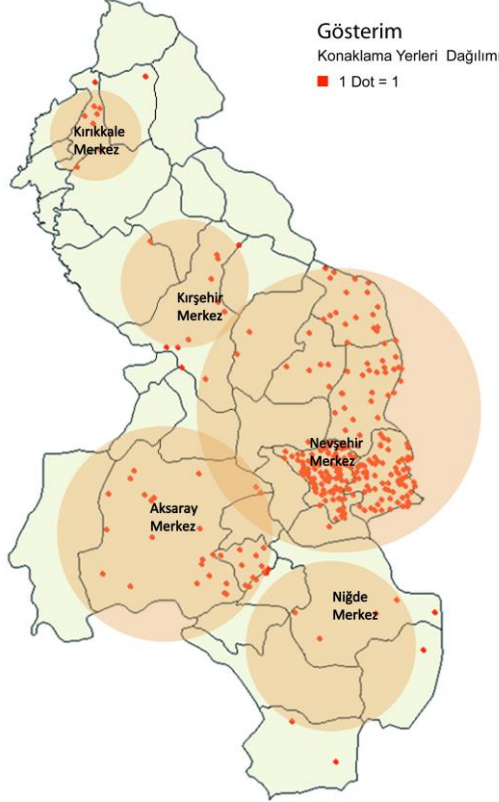
Haritalar SGK 2012 yılı istatistikleri ve Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü verileri kullanılarak Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından yapılmıştır.

→ Tarihi, kültürel ve doğal yapının zenginliği

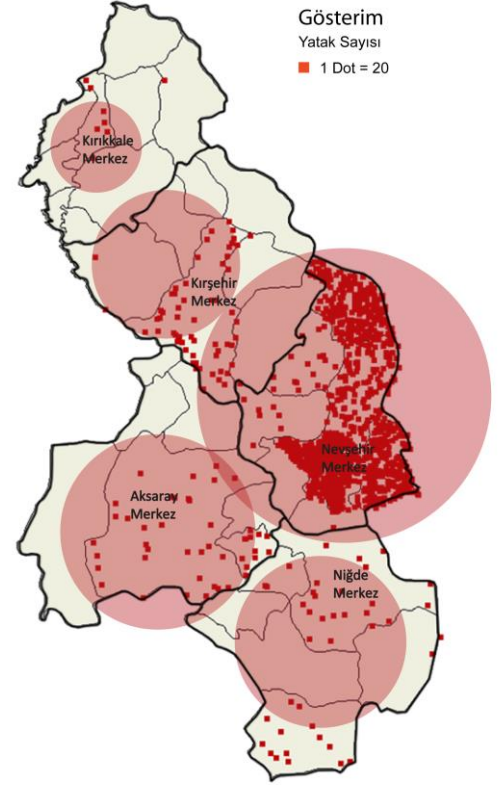
Bölge Türkiye'de ve Dünya'da başka hiçbir yerde olmayan eşsiz doğal, kültürel ve tarihi özelliklere sahiptir. Bu özellikler Bölgenin tanınması ve daha da önemlisi bu özelliklerini kullanarak gelir elde etmesini sağlamaktadır. Şu ana kadar olduğu gibi bundan sonra da bu özellikler Bölgeyi ileriye taşıyacaktır. TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde doğa turizmi, termal ve sağlık turizmi, kültür turizmi, balon turizmi, inanç turizmi aktif olarak yapılmaktadır. Bu turizm çeşitleri bölgenin sahip olduğu zenginliğin de bir göstergesidir.

Harita 11: TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde Konaklama Yerleri ve Yatak Sayısı Dağılımı

KONAKLAMA YERLERİ DAĞILIMI

KONAKLAMA YERLERİ YATAK SAYISI DAĞILIMI

Haritalar İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri'nden alınan veriler (2011) kullanılarak Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından yapılmıştır.

Görüleceği gibi Bölgede turizm tesisleri Kapadokya ve termal turizmin etkisi nedeniyle Nevşehir'de yoğunlaşmıştır. Nevşehir ili toplam 23.535 yatak kapasitesi ile Bölge toplam yatak kapasitesinin % 80'ini tek başına oluşturmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2011 verilerine göre Bölgede toplam 29.437 yatak mevcut olup (Bakanlık belgeli ve Belediye belgeli) bu miktar Türkiye'deki toplam yatak kapasitesinin %2,04'ünü oluşturmaktadır.

→ El sanatları zenginliği

Bölgenin kültürel zenginliği kendini el sanatlarında da göstermektedir. Geçmiş dönemlerde bu üretim sistemleri halkın ana gelir kaynağını oluşturmuştur. Ancak gelişen teknoloji ile bu tür geleneksel üretim biçimleri yerini modern üretim sistemlerine bırakmıştır. Bu tür geleneksel el sanatları özellikle turizm amaçlı kullanıldığında katma değeri yüksek ürünlere dönüşmektedir. Toprak kap, halıcılık, dericilik, çömlekçilik, çinicilik, sele

sepeti ve seramikçilik bölgede halen yapılmakta olan ve turistik amaçlarla pazarlanan ürünlerdir.

→ **Jeotermal kaynakların varlığı**

Bölge jeotermal kaynaklar açısından zengindir ve bu seracılık üretimini teşvik etmektedir. Ancak jeotermal kaynağın sıcaklığının yeterli olduğu alan kısıtlıdır.

Turizm açısından ise durum çok daha iyi düzeydedir. Bölgede jeotermal su kaynağını kullanarak sağlık turizmi hizmeti veren pek çok tesis bulunmaktadır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayınlanan Termal Turizm Master Planı'nda belirtilen öncelikli geliştirilecek termal alanlardan biri olan Orta Anadolu Termal Turizm Bölgesi'nde TR71 Düzey 2 Bölgesi illerinden Aksaray, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illeri yer almaktadır. Master planına göre, bu illerimizde termal tesisler başta olmak üzere doğa turizmi, kültür turizmi ve su sporları gibi turizm türlerinin bütünleşmesi hedeflenmektedir.

İllerimiz dâhilinde belirlenen Termal Turizm Odaklarına yakın ve kolay ulaşılan kültür turizmi merkezlerini ve doğa güzelliklerini içine alan tur güzergâhları oluşturulacaktır. Ayrıca, iller genelinde yatak kapasitelerinin büyük oranda artırılması planlanmıştır.

4.13.2. Değişimi olumsuz yönde tetikleyen faktörler (zayıf yanlar ve tehditler)

→ **Su kaynaklarının kısıtlılığı**

TR71 Düzey 2 Bölgesi su kaynakları bakımından Türkiye ortalamasının altında bir bölgedir ve gelecekte bölgede ciddi boyutlarda su sıkıntısı olabileceği değerlendirilmektedir. Bölgenin uzun yıllar (1960-2012) yağış ortalaması 330mm civarındadır ki bu oran Bölgenin Türkiye'nin en az yağış alan bölgesi olması anlamına gelmektedir. Bölgenin yüzeysel ve yeraltı su kaynakları potansiyeli toplam 11.258hm³/yıldır. Bölgedeki 14 baraj biri dışında (Kapulukaya Barajı) içme suyu, taşkın koruma ve sulama amaçlı olarak kullanılmaktadır.

→ **Tarımda yüksek maliyet**

Genel olarak tarımsal üretimde girdi fiyatları yüksektir. Üreticinin zaten pahalı olan girdileri rasyonel kullanamaması üretim maliyetlerini daha da artırmakta ve bu da rekabet edebilirliklerini düşürmektedir.

→ **Tarımda ürün deseninin darlığı**

Bölge geniş tarım alanlarına sahip olmasına rağmen sulama olanaklarının aynı genişlikte olmaması, üreticinin pazarlama kolaylıklarından ve sahip olduğu mekanizasyondan dolayı aynı üründe ısrarcı olması ürün deseninde kısırlığa neden olmaktadır. Üretimdeki bu kısırlık doğal kaynaklar üzerinde baskıya neden olmakta ve verim giderek düşmektedir. Bunun yanında girdilerin kullanımındaki aşırılık da doğal kaynakların kirlenmesine sebep olmaktadır.

→ **Yenilikçiliğin, ARGE çalışmalarının ve Üniversite-Sanayi işbirliğinin zayıf olması**

Bölgede ARGE çalışmalarının yetersiz oluşu işletmelerin geleneksel üretim sistemleri içinde kalmasına ve dolayısıyla kendini yenileyen işletmeler karşısında giderek rekabetçiliklerini yitirmelerine neden olmaktadır. Son beş yılda Türkiye'deki patent başvurularının %0.67'si TR71 Düzey 2 Bölgesi'nden yapıldığı dikkate alırsa, Türkiye'de zaten kısıtlı olan buluş ve yenilikçilik çabalarında TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin kayda değer bir rolü olmadığını ortaya çıkarmaktadır.

Bölgedeki üniversitelerin yeni kurulmalarından dolayı henüz kurumsallaşmalarını tam anlamıyla tamamlamamış olması, sanayi ile işbirliğini şimdilik olumsuz etkilemektedir. Zira sanayicilerde genç üniversitelerin kapasitesi konusunda soru işaretleri bulunmakta ve bu da üniversiteler ile birlikte çalışma konusunda isteksiz davranmalarına neden olmaktadır.

→ **Düşük girişimcilik**

Bölgede girişimcilik ülke geneline bakıldığında düşük kalmaktadır. Türkiye'de 2011 ve 2012 yıllarında her 10 bin kişi için yaklaşık 29,4 şirket kurulmuşken bu rakam TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde yaklaşık 14'dür. Mevcut girişimlerin ihtisaslaşmadan uzak, yetersiz fizibilite ve bilgiyle yapılması girişimlerin başarısızlıkla sonuçlanmasında esas faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer taraftan mevcut girişimler daha çok başarılı olan girişimleri taklit etme güdüsüyle başlatılmaktadır.

→ **Üretim altyapısı yetersizlikleri**

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde 9 OSB aktif olarak çalışmaktadır. Bölgede bazı OSB'lerin özellikle enerji altyapısındaki yetersizlikler ve eksiklikler üretim maliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca bu yetersizlikler işletmelerin OSB'ne olan güvenini de azaltmaktadır. Bunun sonucu olarak yerli ve yabancı

yatırımcıların bölgeyi tercih etmelerinde isteksiz davranmalarına neden olmaktadır.

→ **Yetersiz turizm çeşitliliği ve potansiyellerin değerlendirilmemesi**

Bölge turizm açısından zengin kaynaklara sahiptir ve bunların bazıları ekonomiye katkı vermektedir. Ancak bunlara ek olarak birçok başka kaynak ve potansiyel bulunmasına rağmen, bu potansiyellerin değerlendirilemediği de bir gerçektir. Bölgede turizm açısından yaratıcı olabilecek kaynakların varlığına rağmen turizm çeşitliliğinden bahsetmek pek mümkün değildir. Bunun en büyük nedenlerinden biri yatırımcıların garanti faaliyetlere odaklanmaları ve risk almak istememeleridir. Bunun bir diğer nedeni de potansiyeller konusunda farkındalığın ve tanınırlığın yetersiz oluşudur.

→ **Turizmde yetersiz sosyal imkanlar**

Bölgede Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2011 yılı verilerine göre 29.437 yatak bulunmakta olup, Bölgedeki 348 tesisin 272'si belediye belgeli, 76'sı Bakanlık belgelidir. Bölge turizmi tesisler itibarıyla Türkiye geneli içinde %2,76'lık dilimi temsil etmektedir. Bölgenin gelen yerli ve yabancı turiste sunduğu eğlence, restoran ve sosyal aktivite olanaklarının çok kısıtlı olması nedeniyle gelen turistin geceleme sayısı düşük kalmaktadır (yabancı turistlerde ortalama 2 gün, yerli turistlerde ortalama 1,6 gün). Bununla birlikte halihazırda sunulan hizmetlerin kalitesindeki yetersizlik de (konaklama tesisi, restoran, düşük nitelikli personel, eğlence mekanları v.s.) buna etken olmaktadır.

→ **Kadınlarda düşük iş gücü katılımı**

Bölgede özellikle kırsal alanda genç kızların erken yaşlarda evlendirilmeleri hem bu yaştaki gençlerin ileri eğitim almalarına engel olmakta hem de iş gücü katılımlarına sekte vurmaktadır. Bu nedenle bölgede kadın istihdamı düşük seviyelerde seyretmektedir.

→ **Göç**

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin son 5 yıllık net göç hızı incelendiğinde bölgenin her dönemde verdiği göçün aldığı göçten daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bölge sürekli olarak diğer bölgelere göç veren bir nüfus hareketliliğine sahiptir.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde kırsal alandan bölge illerine göç yaşanmaktadır. Bunun en büyük nedenlerinden biri kırsal alanda geçimini tarımdan sağlayan ailelerin yeterince gelir elde edememesidir. Kentsel deneyim edinme, eğitim

olanakları sayesinde vasıflarını arttırma ve bir yandan da sosyal ilişkilerini geliştirerek, bundan sonraki adımda büyük illere gidebilmenin alt yapısını oluşturmak da diğer göç nedenleri arasında sayılmaktadır.

Bölge içinde olduğu gibi bölge dışına da yoğun bir göç söz konusudur. Bölgeden dışarıya yaşanan göçün sebeplerinden biri istihdam olanaklarının yetersizliği yada mevcut olan istihdam olanaklarının yeterli gelir getirmemesidir. Bunlara ek olarak daha geniş sosyal imkanlara erişme ve daha iyi eğitim alma isteği de göçün ana sebepleridir.

Bölge illerinin göç ile ilgili ortak özelliği, İstanbul, Ankara, İzmir gibi metropoller olmak üzere tüm illere dış göç vermesidir.

Tablo 15: TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin En Çok Göç Alıp Verdiği İlk Beş Bölge

İller	2009-2010		2010-2011		2011-2012	
	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç
Ankara	10097	20558	9460	16956	11933	13741
İstanbul	5852	10743	5526	10306	5370	8633
Adana,Mersin	4550	4784	4295	4412	5353	3299
Kayseri,Sivas,Yozgat	5106	6666	4839	5850	5401	5734
Konya,Karaman	4051	3838	3190	4368	3121	3709

Kaynak: TÜİK, ADNKS, Göç İstatistikleri, 2009-2012

→ Toprak ve su kaynaklarında görülen kirlilik

Bölgede tarımsal faaliyetler oldukça yoğun olup bu zaman zaman bazı yerlerde ciddi kirliliğin sebebi olmaktadır. Özellikle hayvansal üretimin yoğun olduğu yerlerde organik atıkların yarattığı kirlilik hem toprak hem de yeraltı sularını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bitkisel üretimde kullanılan kimyasallar toprağın verimliliğini ciddi oranda azaltmakta ve ileri düzeylerde toprağın üretim yapılamaz duruma gelmesine neden olmaktadır. Bu tür kimyasalların sulama ile yeraltı sularına karışması da ciddi bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bölgenin tarımsal alanda önemli üretime sahip olduğu patates ekim alanları, buna tipik bir örnektir. Sürekli olarak aynı üretimin yapılması toprak kaynağı üzerinde baskı yaratmış ve bunun sonunda toprak, patates üretimi açısından çok sorunlu bir hal almıştır.

→ **Erozyon**

Bölgenin karşı karşıya olduğu bir diğer tehdit de su ve rüzgar erozyonudur. Her ne kadar Bölgede görülen yağış miktarı az olsa da zaman zaman hızlı yağış ve rüzgar, orman alanlarının azlığı nedeniyle erozyonu ciddi boyutlara taşıyabilmektedir. Bununla birlikte sulamadaki bazı yanlış uygulamalar da hem suyun etkinliğini azaltmakta hem de erozyonu tetikleyebilmektedir.

→ **Yeraltı sularında kirlilik**

Bazı illerde su sağlayan kuyularda arsenik konsantrasyonu Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlemiş olduğu sınır değerinin üzerindedir. Özellikle kırsal alandaki yerleşim yerlerinde sağlıklı olmamasına rağmen bu sular kullanılmakta ve bu da halk sağlığını ciddi oranda tehdit etmektedir.

→ **Su havzalarının karşı karşıya kaldığı tehditler**

Bölge içinde yer alan Kızılırmak, Konya ve Seyhan havzaları yerleşim yerlerinden ve endüstriyel kaynaklı kirleticiler nedeniyle tehdit altındadır. Günümüzde ve gelecekte ihtiyaç duyulacak sağlıklı su ihtiyacının karşılanması için hayati durumda olan bu kaynaklar tarım, sanayi ve evsel atıklar nedeniyle giderek kirlenmekte ve azalmaktadır.

Altyapı

→ **Aritma ve atıksu şebekelerinde yetersizlik**

Bölgede bazı arıtma tesisleri, işletme maliyetlerinin karşılanamaması nedeniyle etkin ve verimli olarak çalıştırılmamaktadır. Bunun yanında arıtma ve atıksu tesislerine sahip olmayan yerleşimler azımsanmayacak ölçüdedir.

→ **Katı atık tesislerindeki yetersizlik**

Özellikle katı atık tesisleri bulunan kentlerde bu tür tesislerin verimli çalışmasında aksaklıklar görülmektedir. Bunun yanında bu tür tesislere sahip olmayan yada olduğu halde çeşitli nedenlerden dolayı çalıştırılmayan yerleşimler de mevcuttur.

Sonuç:

Bölge Planı hazırlık çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen veri toplama, saha araştırmaları, paydaş görüşmeleri ve analizler sonucunda aşağıdaki belli başlı çarpıcı sonuçlara ulaşılmıştır:

- Bölgede bölge içi gelişmişlik farkları ihmal edilemez yada görmezden gelinemez düzeydedir.
- Bölge içi ve dışı göç azımsanmayacak düzeydedir. Bu hem Bölge içinde kentsel alanlarda hem de çevre metropollerde baskıya neden olabilmektedir.
- Bölgede dezavantajlı grupların ve özellikle kadınların sosyal ve ekonomik yaşamda aldıkları yer son derece düşük olup Bölge bu konuda Türkiye ortalamasının çok altında kalmaktadır.
- Kentsel ve kırsal alanda ekonomik faaliyetler farklılıklar göstermekte olup kırsalda tarıma dayalı üretim yapısı hakimken kentsel alanda sanayi ve hizmetler sektörü öne çıkmaktadır.
- Bunun yanı sıra sanayi üretimi ağırlıklı olarak düşük teknoloji ve emek yoğun olduğundan yaratılan katma değer düşük kalmakta ve bu da refah düzeyine olumsuz etki etmektedir.
- Bölgenin endüstriyel büyüme odakları ve metropollere yakınlığı fırsata dönüştürülememiş tam ters bir etkiyle Bölge illeri bu endüstriyel büyüme odakları ve metropollerin güçlü çekim alanına girerek gelişimleri olumsuz etkilenmiştir.

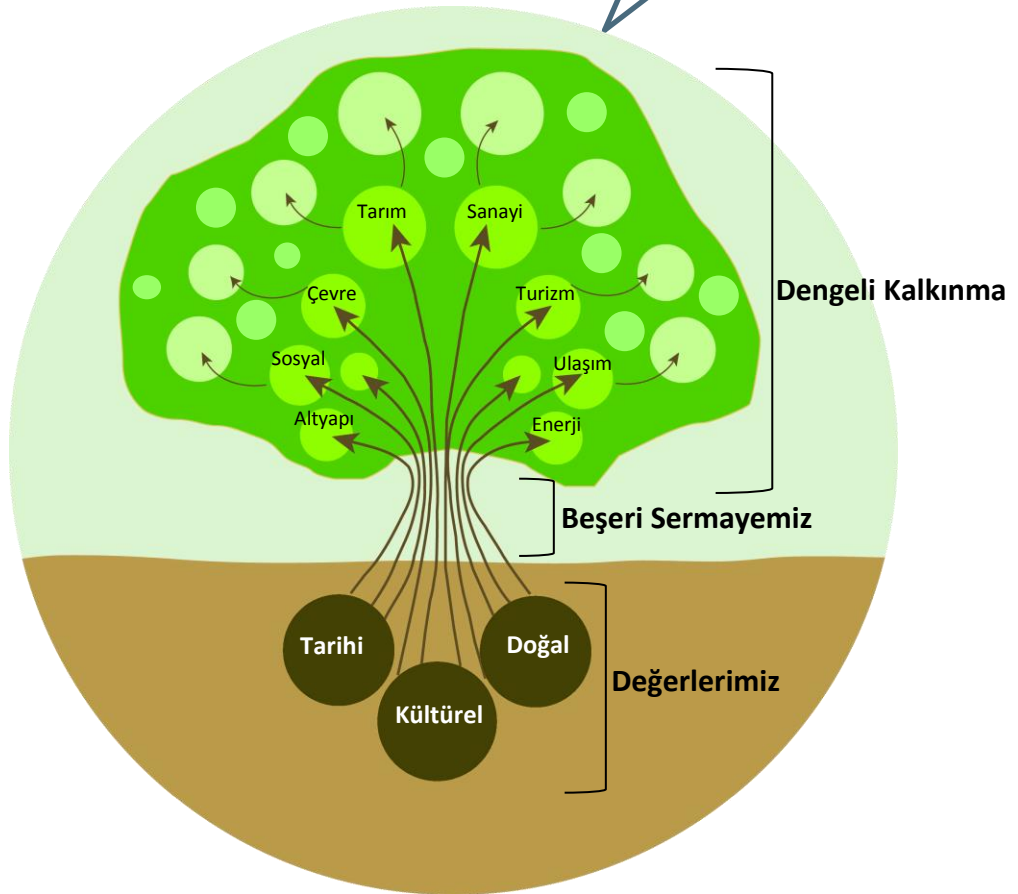
5. Geleceğin Tasarımı

5.1. Vizyon

Doğal ve kültürel mirasından güç alan, beşeri sermayesini geliştirmeyi ve dengeli kalkınmayı sürekli kılmış, yaşamaya değer bir bölge.

Bölge vizyonu yaşamaya değer bir bölgeyi öngörmektedir. Yaşamaya değer bir bölgeden kast edilen, insanların bu bölgede yaşamayı "tercih" etmeleridir. Bir başka deyişle yaşamaya değer bir bölge ile, bölge dışına verilen göçü makul düzeylere indirmiş hatta dışarıdan göç alan ve insanların yaşamayı "seçtikleri" bir bölge kast edilmektedir.

Yaşamaya Değer bir Bölge!

Kültürel, Tarihi ve Doğal Değerler

Bölgenin sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerler, bu bölgenin “karakterini” oluşturan ve “kimliğini” ifade eden değerlerdir. Bu nedenle bu değerlere vurgu yapılması, bölgenin karakterine ve kimliğine vurgu yapılması anlamına gelmektedir.

Son olarak bölge vizyonu, bu değerleri yani karakterini kullanarak beşeri kapasitesini sürekli geliştirerek ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınma arasında “denge” kurmayı başarmış ve bunu sürekli kılmış bir bölge öngörmektedir.

Dengeli Kalkınma

5.2. TR71 Düzey 2 Bölgesi 2023 Gelişim Senaryosu

TR71 Düzey 2 Bölgesi 2023 vizyonunu gerçekleştirmek için oluşturulan gelişim senaryosu yukarıda açıklanan mevcut durum, ulusal planlar ve bölge paydaşları ile yapılan görüşmeler göz önünde bulundurularak Bölgenin 2014-2023 yılları arasında kalkınmasına katkı verecek ve ivme kazandıracak şekilde oluşturulmuştur.

Göz önünde bulundurulan en temel ulusal plan atfedilen 10. Kalkınma Planı ve komşu bölgelerin gelişme senaryolarını barındıran Bölgesel Gelişim Ulusal Stratejisi (BGUS)'dir. Buna göre, TR71 Düzey 2 Bölgesi gelişim senaryosu; çevresinde yer alan metropoller ve endüstriyel büyüme odaklarıyla yakınlığı fırsata dönüştürerek, bölgenin ekonomik ve sosyal açıdan canlandırılması ve bu sayede dengeli kalkınma ile bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması ve bölgeler arası gelişmişlik farkının azaltılmasına katkı vermek üzerine oturtulmuştur. Bu amaçla, ekonomik olarak bölge içinde dengeli bir dağılım sağlanırken bölge içi göç alan kent merkezlerinin bu göçü kaldırabilecek mekânsal dönüşümü gerçekleştirmesi ve bölge dışı göçün makul Düzeylerde tutulması sağlanacaktır. BGUS'ta bahsedilen “ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi” genel amacına ulaşmaya katkı verilerek ekonomik ve sosyal açıdan daha iyi durumda bulunan bölgelerdeki baskının azaltılması sağlanacaktır.

Bölgesel Gelişim Ulusal Stratejisi ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi genel amacına ulaşmaya katkı verecek şekilde bölge içi dengeli ekonomik dağılım ve iç göçü yönetebilir düzeyde mekânsal dönüşümü sağlamış, TR71 Düzey 2 Bölgesi'ni komşu metropoller ve endüstriyel büyüme odaklarıyla bütünleşmiş bir bölge haline getirmek bölgemizin gelişme senaryosunu oluşturmaktadır.

Mevcut durum analizi ve Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Analizi çalışmaları sonucunda belirlenen Vizyon ve Gelişim Senaryosunu gerçekleştirmek için 4 gelişme eksenini ve bu eksenlere ait öncelik ve tedbirler belirlenmiştir.

5.3. Gelişme Eksenleri

Şekil 2: Vizyon ve gelişme eksenleri

5.3.1. Gelişme Eksenini-1: Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme

Ekonomik büyüme diğer tüm bölgelerde olduğu gibi bölgenin ana itici gücü durumundadır. Bu gelişme eksenini ekonomik büyümenin sağlanması yanında kalıcı olması yani sürdürülebilirliği için bir dizi önceliğe sahiptir. Bu çerçevede bölgenin ekonomik olarak ana unsurlarını oluşturan tarım, sanayi ve turizm sektörlerinde verimli, kaliteli ve yenilikçi üretim yoluyla elde edilen katma değer artırılabilecektir. Girişimcilik desteklenerek yeni iş imkânlarının oluşturulması sağlanacaktır. Tarım sektöründe yeni ürün araştırmaları yapılarak üretimin çeşitlendirilmesi desteklenecektir. Bölgede mevcut turizm çeşitlerine ek olarak yeni turizm faaliyetlerinin fizibiliteleri yapılarak yaygınlaşmaları sağlanacaktır. Sanayi sektöründe bölgede üretim ve pazarlama potansiyeli olan yeni ürünler teşvik edilecektir. Bölgede kümelenme yoluyla ihtisaslaşma sağlanarak katma değer artışına ve markalaşmaya destek verilecektir. KOBİ'lere yönelik olarak KSS ve OSB'lerin altyapıları güçlendirilecektir. Üniversite-sanayi işbirliği teşvik edilerek desteklenecek ve böylece yenilikçi üretime katkı yapılacaktır. Bölgenin üretim potansiyeli ve avantajları yatırımcıya tanıtılarak Bölgede daha fazla yatırım yapılması sağlanacaktır.

Tablo 16: Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme Eksenini Öncelikleri

Eksen 1:	Öncelikler
Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme	Öncelik 1.1. Katma değerin artırılması
	Öncelik 1.2. Girişimciliğin geliştirilmesi
	Öncelik 1.3. Üretimin çeşitlendirilmesi
	Öncelik 1.4. İhtisaslaşma ve kümelenmenin geliştirilmesi
	Öncelik 1.5. Üretim altyapısının güçlendirilmesi
	Öncelik 1.6. Yenilikçi üretimin yaygınlaştırılması
	Öncelik 1.7. Markalaşmanın artırılması
	Öncelik 1.8. Bölgenin yatırım ve tanıtım olanaklarının geliştirilmesi yolu ile bölgenin yatırımcı çekme potansiyelinin artırılması

Öncelik 1.1. Katma Değerin Artırılması

TR71 Düzey 2 Bölgesi TÜİK 2010 yılı ekonomik göstergeleri incelendiğinde tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerin GSKD içindeki payları sırasıyla %23,8, %21,2 ve %55'dir. Bu sektörlerin Türkiye GSKD'inde içindeki payları incelendiğinde tarım sektörünün GSKD içindeki payının sadece %9,5, sanayi sektörünün payının %26,4 ve hizmetler sektörünün payının ise %64,1 olduğu görülmektedir. TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde tarım sektörü gerek istihdam gerekse GSKD açısından önemini korumaktadır. Bölgede katma değeri yüksek üretimlerin gerçekleşmesi gerek imalat sanayi gerek tarım gerekse turizm sektörünün de içerisinde yer aldığı hizmetler sektörü açısından büyük önem taşımaktadır. 10. Kalkınma Planında belirtildiği üzere ülkemiz, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi değer zincirlerinin yüksek katma değer yaratan aşamalarına potansiyeli ile orantılı bir biçimde sahip değildir. TR71 Düzey 2 Bölgesi ülkemizle paralel olarak katma değer yaratan üretim süreçleri kapsamında potansiyelini değerlendirmesi önem taşımaktadır. Ayrıca; "Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünün ve dünya ihracatından aldığı payın artırması için imalat sanayinde dönüşüm gerçekleştirerek yüksek katma değerli yapıya geçilmesi" 10. Kalkınma Planı'nın temel amaçları arasında yer almaktadır. Bu amaçla paralel olarak TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde katma değeri yüksek üretime geçmek için başta enerji verimliliği olmak üzere üretimde verimlilik arttırılacak, pazarlama ve tanıtım faaliyetleri geliştirilerek ihracat desteklenecek, tarımsal ürün işleme sistemleri geliştirilecek ve su kaynaklarının etkin kullanımı sağlanacaktır.

Öncelik 1.2. Girişimciliğin Geliştirilmesi

10. Kalkınma Planı'nda girişimcilik kültürünün benimsenmesi, geliştirilmesi ve faaliyetlerle desteklenmesi konuları üzerinde önemle durulmaktadır. Türkiye'de

girişimlerin büyük çoğunluğunu oluşturan KOBİ'ler; 10. Kalkınma Planı'na göre girişimlerin %99,9'unu, istihdamın %76'sını, katma değer %54'ünü, yatırımların %50'sini ve üretimin %56'sını oluşturmaktadır. TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde ülkemizle paralel olarak girişimlerin büyük çoğunluğunu KOBİ'ler oluşturmaktadır. 2009 TÜİK verilerine göre TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde kurulan şirket sayısı 527 iken kapanan şirket sayısı ise 79'dur. Bunu yanı sıra 2012 TOBB verilerine göre TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde her 10 kişi başına yeni kurulan şirket sayısı 14 iken Türkiye'de bu sayı 29,4'tür. Girişimciliğin desteklenmesi, geliştirilmesi ve girişimlerin sürekliliğinin sağlanması TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde ekonominin istikrarlı biçimde büyümesi için önem taşımaktadır. Bu kapsamda girişimcilik kültürü eğitimler yoluyla yaygınlaştırılacak ve girişimcilik için rehberlik hizmetleri sağlanacaktır.

Öncelik 1.3. Üretimin Çeşitlendirilmesi

TR71 Düzey 2 Bölgesi, Düzey 2 Bölgelerinde üretilen GSKD bakımından kişi başına 8.500-10.500 TL ile 10. Kalkınma Planı'nda 5 farklı gelişmişlik Düzeyine bölünmüş bölgeler arasında 3. ve 4. gelişmişlik seviyesine sahiptir. Bölgede tarım, sanayi ve hizmetler sektöründe katma değeri yüksek ürünlere geçiş sağlanması Bölgede üretilen katma değer artırılması ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bölge ekonomisinde gerek ürettiği katma değer gerekse istihdam oranı bakımından büyük yere sahip olan tarım sektöründe ürün çeşitlenmesine gidilmesi ve bölgeye uygun katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi bölge için elzemdir. Ayrıca bölgede önemli yere sahip olan turizm sektöründe çeşitlenmeye gidilmesi, Bölgede konaklama süresinin uzaması açısından gereklilik arz etmektedir. Bölgede öneme sahip diğer bir sektör ise sanayi sektörüdür. Sanayi sektöründe ülkemiz uzun dönem hedefi olan "Avrasya'nın üretim merkezi olması" hedefinin gerçekleşmesine katkı sağlamak adına ürün çeşitlenmesine gidilmesi ile orta ve yüksek teknolojiye sahip ürünlerin TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde üretilmesi önem taşımaktadır.

Öncelik 1.4. İhtisaslaşma ve Kümelenmenin Geliştirilmesi

Önemli bir gelişme aracı olarak kullanılan kümelenme kavramına 10. Kalkınma Planı'nda rekabet edebilirlik açısından büyük önem verilmiştir. Planda kümelenme; üretim ve ihracatta değer zincirlerinin organizasyonunu işbirlikleriyle geliştiren model olarak tanımlanmış ve kümelenme çalışmalarının yaygınlaştırılması önceliğine yer verilmiştir. Ahilik kültürünün ev sahibi olan TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde günümüzde işbirliği ile gelişmeye dayanan küme modelinin uygulanması, geliştirilmesi ve desteklenmesi Bölgenin rekabet edebilirliğinin artması açısından elzemdir. Ayrıca kümelenme ile değer zinciri halkalarındaki değer kayıpları ya da sızıntıları en aza indirerek katma değerini Bölge içinde kalması sağlanacaktır.

Öncelik 1.5. Üretim Alt Yapısının Güçlendirilmesi

Başta OSB ve KSS gibi girişimcilere ortak hizmet veren bölgelerin alt yapılarının güçlendirilmesi TR71 Düzey 2 Bölge ekonomisi için önem taşımaktadır. Bu bölgelere 10. Kalkınma Planı'nda da ; "OSB ve KSS'ler başta olmak üzere, üretim ve ticaret mekânları için daha etkin yer seçimi; bu mekânların etkin kullanımı ile altyapılarının yenilenmesi, geliştirilmesi veya taşınması" denilerek yer verilmiştir. TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde 9 OSB ve 24 KSS bulunmaktadır. Bölgede gerçekleşen imalat sanayi üretiminin büyük çoğunluğunun gerçekleştirildiği bu bölgelerde altyapıların iyileştirilmesi ve geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Öncelik 1.6. Yenilikçi Üretimin Yaygınlaştırılması

10. Kalkınma Planı'nın eksenlerinde birisi; "Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyümedir." Yüksek teknolojili üretimi bünyesinde bulunduran yenilikçi üretim sistemleri uluslararası pazarda rekabet açısından en önemli avantajlardan birisidir. 10. Kalkınma Planında ülkemiz hedefleri arasında ekonominin yenilikçi ve ithalat bağımlılığı azalmış bir yapıya dönüştürülmesi yer almaktadır. Bu sebeple ulusal politikalar ile paralel olarak TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin rekabet gücünü artıracak yenilikçi sistemlerin desteklenmesi Bölge ve ülke ekonomisi açısından önem arz etmektedir.

Bu çerçevede özellikle Üniversite-Sanayi İşbirliğinin güçlendirilmesi sağlanacaktır. Buna ilave olarak Ajans tarafından yenilikçiliği teşvik eden mali destek programları hayata geçirilecektir.

Öncelik 1.7. Markalaşmanın Artırılması

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde yer alan girişimlerin ulusal ve uluslararası pazarda daha fazla pay alabilmeleri ve üretimden elde ettikleri gelirin artması amacıyla markalaşmaları kaçınılmazdır. Bu anlamda Türkiye Patent Enstitüsü 2012 verileri incelendiğinde; Türkiye'de gerçekleşen patent başvurularının %0,68'inin, Faydalı Model başvurularının %0,54'ünün ve Endüstri Tasarım başvurularının ise sadece %0,37'sinin TR71 Düzey 2 Bölgesi'nden gerçekleştiği görülmüştür. Bu rakamlar Bölgede markalaşmaya yönelik çabanın yetersiz olduğunun en iyi kanıtıdır. Bu anlamda Bölgede gerçekleşen üretimde markalaşmanı sağlanması Bölge ekonomisi için önem taşımaktadır. Markalaşmanın önemine 10. Kalkınma Planı'nda; "KOBİ'lerin markalaşmaları, kurumsallaşmaları ve yenilikçi iş modelleri geliştirmeleri sağlanacaktır." ibaresi ve markalaşmanın özendirileceğine dair ibarelerle yer

verilmiştir. Bu kapsamda markalaşma özellikle kümelenme çalışmalarının bir parçası olarak değerlendirilecek ve teşvik edilecektir.

Öncelik 1.8. Bölgenin yatırım ve tanıtım olanaklarının geliştirilmesi yolu ile bölgenin yatırımcı çekme potansiyelinin artırılması

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin coğrafi konumu, teşvik sisteminden doğan olanaklar ve sahip olduğu potansiyeller göz önünde bulundurulduğunda yatırım açısından birçok avantaja sahip olduğu görülmektedir. Bu avantajların ulusal ve uluslararası alanda tanıtılarak yatırıma dönüştürülmesi Bölge için önem taşımaktadır.

5.3.2. Gelişme Eksen-2: Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması

Doğal ve kültürel mirasa sahip çıkılması bir bölgenin zenginliğini artıran en önemli faktörlerden biridir. Böylelikle Bölge, eşsiz dokusuyla farklı kültürlerden insanları kendine çekecek bir odak, kültürlerin buluşup kaynaştığı bir bölge haline gelecek, bölge insanı kültürel donanımını güçlendirebilecek, topluma sağlıklı bir şekilde katılımı sağlayacak ve farklılıklar bölgede yeni değerler yaratabilecektir. Çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış Kapadokya'sı, Bektaşilik ve Ahilik gibi Anadolu'nun önemli düşünce kurumlarının geliştiği yer olması, verimli toprakları ve eşsiz doğa yapısı, bölgenin doğal ve kültürel mirasını korumak hususunda hassas davranılmasını gerektirmektedir. Bu amaçla, kültürel ve tarihi mirasın korunması için envanter çalışmalarına destek verilecek ve bunların içinden turizme katkı verebilecek potansiyele sahip unsurlar koruma altına alınarak turizme kazandırılacaktır. Bu çerçevede restorasyon, geliştirme, iyileştirme ve yenileme çalışmaları desteklenecektir. Bunun yanında özellikle tabiat varlıklarının korunması ve başta bölge halkının ve daha sonra ise yerli ve yabancı turistlerin yararlanması sağlanacaktır. Bunun için sürdürülebilir yönetim sistemleri teşvik edilecektir. Komşu bölgeler ile ortak tarih ve kültür varlıklarının değerlendirilmesi ve korunması için ortak faaliyetler organize edilecektir.

Tablo 17: Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması Eksenini Öncelikleri

Eksen 2:	Öncelikler
Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması	Öncelik 2.1. Kültürel mirasın korunması ve çağdaş yaşam ile bütünleştirilmesi
	Öncelik 2.2. Tabiat varlıklarının sürdürülebilir yönetiminin iyileştirilmesi
	Öncelik 2.3. Tarihsel çevrenin korunması ve yenilenerek gelecek nesillere aktarılması

Öncelik 2.1. Kültürel mirasın korunması ve çağdaş yaşam ile bütünleştirilmesi

TR71 Düzey 2 Bölgesi illeri geçmişten günümüze binlerce uygarlığa ve kültüre ev sahipliği yapmıştır. Hacı Bektaş-i Veli, Yunus Emre, Ahi Evran, Âşık Paşa, Cacabey, Somuncu Baba ve birçok halk ozanına ev sahipliği yapmış olan Bölge, Bektaşilik ve Ahilik kültürünün de merkezi olarak bilinmektedir.

Bölge illerinden Kırşehir sanat, ticaret, dayanışma ve yardımlaşma kültürü olan Ahiliğin başkenti olarak bilinirken Kırşehir iline özgülenen Âşıklık Geleneği ise 2009'da UNESCO Somut Olmayan Dünya Kültür Mirası Listesi'ne girerek uluslararası alanda tescillenmiştir. Bunların yanı sıra Bölge; insan sevgisi, dostluk ve barışı ilke edinmiş evrensel bir inanç ve değerler sistemi olan Bektaşilik kültürüne ev sahipliği yapmıştır.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde öne çıkan diğer bir kültürel değer ise el sanatlarıdır. Avanos'un geleneksel çanak-çömlek yapım atölyeleri ve Bölge genelinde, başta Aksaray'ın Taşpınar beldesinde olmak üzere, kök boyayla boyanan ve tamamen yün ipliklerle dokunan halıcık önemli bir kültürel değer olarak varlığını korumaktadır. Ayrıca taş işleciliği (Onyx) bölgeye özgü yapılan diğer bir el sanatıdır.

TR71 Düzey 2 Bölgesi kültürel değerlerinin yanı sıra doğal güzellikler yönünden de oldukça zengin bir coğrafyaya sahiptir. Bölgede Göreme Milli Parkı, Ihlara Vadisi, Hasan Dağı, Aladağlar Milli Parkı, Seyfe Gölü başta olmak üzere korunması ve yaşatılması gereken alanlar bulunmaktadır.

10.Kalkınma Planı'nda kültür ve sanat konularına yer verilirken, Planda; "kültürel zenginlik ve çeşitliliğin korunup geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması" amaçlanmıştır. 10. Kalkınma Planı ile paralel olarak TR71 Düzey 2 Bölgesi'ni özgün kılan kültürel ve doğal değerlerinin korunması ve modern yaşamla bütünleşerek yaşatılması önem arz etmektedir. Bu çerçevede Bölgeye ait kültürel varlıkların envanterlerinin güncellenmesi ve bu varlıklar ile ilgili yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası farkındalığın artırılması gerekmektedir. Bu varlıkların tescil edilerek ekonomik ve sosyal hayatın içinde değerlendirilmesi sürdürülebilirlik açısından önem taşımaktadır.

Öncelik 2.2. Tabiat varlıklarının sürdürülebilir yönetiminin iyileştirilmesi

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde yer alan kültür ve tabiat varlıklarının sayıları 2000'e yaklaşmakta olup, Türkiye genelinin %2'lik kısmını oluşturmaktadır. Bu sayıda en

önemli payı Bölgede yer alan özgün doğal yeryüzü şekilleri olan Peri bacaları almaktadır. (Kaynak: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2013)

Bölgeye özgün değerlerin yeryüzüne çıkartılması amacıyla bölgede birçok kazı çalışması yürütülmektedir. TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde öne çıkan başlıca kazı çalışmaları; Aksaray İli Acemhöyük, Aşıklıhöyük ve Güvercin Kayası, Nevşehir ili Ovaören, Niğde ili Tepecik Höyük mevki, Kırıkkale ili Büklükale, Kırşehir ili Kaman ilçesi Kalehöyük'te gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde yer alan Tabiat varlıklarının önemli bir kısmını barındıran Bölgede varlıkların korunması ve yaşatılmasına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi Bölge ve geleceği için gereklilik arz etmektedir. Bu kapsamda Bölgedeki tabiat varlıklarının envanterlerinin güncellenmesi, tescillenmesi, koruma ve iyileştirme önlemlerinin alınması ön görülmektedir.

Öncelik 2.3. Tarihsel çevrenin korunması ve yenilenerek gelecek nesillere aktarılması

TR71 Düzey 2 Bölgesi binlerce medeniyete ev sahipliği yapmış olmasından dolayı birçok tarihi değeri bünyesinde barındırmaktadır. TR71 Düzey 2 Bölgesi illerinde yer alan tarihi ve kültürel yapıların birçoğu atıl durumdadır. 10. Kalkınma Planı'nda tarihi mirasın korunmasına yönelik tedbirlere yer verilmiştir. Bu anlamda Bölgede yer alan tarihi ve kültürel varlıkların korunması ve tanıtılması amacıyla Bölge illeri tarafından Kültür Envanterleri hazırlanmış olup bu değerleri korumaya yönelik çalışmaların artırılması önem arz etmektedir. Ayrıca bu eserlerin gerekli restorasyon çalışmalarının yapılarak turizme kazandırılması gerekmektedir.

5.3.3. Gelişme Eksen-3: Artan Yaşam Kalitesi

Bölgenin üçüncü eksenini olarak artan yaşam kalitesi belirlenmiştir. Bu eksenin amacı toplumun, özellikle kadınların ve dezavantajlı grupların, alt yapı problemleri tamamıyla çözülmüş, standartları yükseltilmiş mekânlarda yaşayabilmelerinin sağlanması ve çevre yönetiminin sürdürülebilir kılınarak doğanın korunmasıdır. Bu amaca ulaşmak için kentsel ve kırsal alanda yaşam alanlarının iyileştirilmesi, sağlıklı suya erişim, hava kalitesi, ulaşım ve ortak kullanım alanlarının özellikle dezavantajlı gruplar için daha yaşanabilir bir hale dönüştürülmesi sağlanacaktır. Bölgede nispeten düşük olan kadınların sosyal ve ekonomik yaşama katılımları teşvik ve destekler ile artırılabilecektir. Özellikle kadınların istihdamda aldıkları payın artırılması amaçlanmaktadır. Etkin çevre yönetimi için gerekli işbirliği ve koordinasyon teşvik edilecek ve desteklenecektir. Su havzalarının sürdürülebilirliği için etkin havza yönetimi desteklenecektir. Enerji verimliliği ve alternatif enerji sistemleri özendirilecek ve teşvik edilecektir. Kirillik, atık su arıtma ve katı atık depolama ve

işleme sistemleri ile azaltılacaktır. Kentlerde ve kırsalda temel altyapı güçlendirilecektir. Su, kanalizasyon, ulaşım, bilgi teknolojileri, sağlık ve eğitim altyapısı güçlendirilecektir.

Tablo 18: Artan Yaşam Kalitesi Eksenı Öncelikleri

Eksen 3:	Öncelikler
Artan Yaşam Kalitesi	Öncelik 3.1. Yaşanabilir mekânların iyileştirilmesi
	Öncelik 3.2. Kadınların ve dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımının artırılması
	Öncelik 3.3. Yaşanabilir ve sürdürülebilir etkin çevre yönetiminin geliştirilmesi
	Öncelik 3.4. Kentsel ve kırsal alt yapının güçlendirilmesi

Öncelik 3.1. Yaşanabilir mekânların iyileştirilmesi

Bu kapsamda gerek Bölgede mevcut nüfusu koruyabilmek gerekse yaşayanların hayat standartlarını yükseltmek adına ortak kullanım mekanlarının artırılması ve iyileştirilmesi önem arz etmektedir. Buna ilave olarak özellikle kırsalda sağlıklı suya erişim öncelikli konular arasındadır. 10. Kalkınma Planı'nda; " Ülkemizin coğrafi koşullarına, kent-kır ayrımına, tarihi, kültürel ve çevresel değerlerine uygun; insan ve toplum ihtiyaçlarına cevap veren, daha geniş ortak kullanım alanlarına sahip, üst standartlarda yaşanabilir mekânlara kavuşturulması" amaçlanmıştır. Bu amaçla paralel olarak Bölgede yaşanabilir mekânların oluşturulması ve iyileştirilmesi gereklilik arz etmektedir. Bu çerçevede kırsalda ve kentlerde sanitasyon hizmetleri iyileştirilecek ve kentsel yapılaşmaya özel bir önem verilecektir.

Öncelik 3.2. Kadınların ve dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımının artırılması

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde kadının iş gücüne katılımı incelendiğinde 2012 yılı TÜİK verilerine göre %24,7 ile Türkiye ortalaması olan %29,5'in altında kaldığı görülmektedir. Ekonominin yanı sıra TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde kadının sosyal hayata katılımı da düşük düzeylerde kalmaktadır. 10. Kalkınma Planı'nda Aile ve Kadın Başlığı altında; "Toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında, kadınların sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamdaki rolünün güçlendirilmesi, aile kurumunun korunarak statüsünün geliştirilmesi ve toplumsal bütünleşmenin kuvvetlendirilmesi" amacı yer almaktadır. Bu amaçla paralel olarak kadının ekonomik ve sosyal hayata katılımının artması önem arz etmektedir.

TR71 Düzey 2 Bölgesi TÜİK 2012 verilerine göre; 15-19 yaş aralığındaki genç istihdamı %21,8 ile Türkiye ortalaması olan %21,6'nın üzerinde iken, "20-24" yaş

aralığında %37,7 genç istihdam oranı ile Türkiye ortalaması olan %42,9 'un altında yer almaktadır. Kadının yanı sıra bölgede dezavantajlı olarak nitelendirilebilecek; genç, tarım işçileri, gazi, engelli, göçmen, yaşlı ve hükümlülerin ekonomik ve sosyal hayata katılımı sosyal kalkınmanın sağlanabilmesi için elzemdir. Bu çerçevede bu kesimler için istihdam imkanları genişletilecek ve sosyal hizmetlerden daha fazla yararlanmaları sağlanacaktır.

Öncelik 3.3. Yaşanabilir ve sürdürülebilir etkin çevre yönetiminin geliştirilmesi

TR71 Düzey 2 Bölgesi açısından önerilen tüm fonksiyonların işlevsel bütünlük ve çevresel değerlerle uyum içerisinde geliştirilmesini amaçlamaktadır. Diğer bir deyişle, ekolojik değerler ile kentleşmenin getirdiği fonksiyonel çeşitlenme arasında koruma kullanma dengesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Eşsiz tarihi doğal ve kültürel güzelliklere sahip olan TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde Çevre Yönetimi önem taşımaktadır.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde atık su yönetimi, havza yönetimi ve temiz üretim konuları Bölgede çevre yönetiminin iyileştirilmesi açısından önem taşıyan başlıca iki konu arasında yer almaktadır. Kalkınma Planı'nda; "Sürdürülebilir şehirler yaklaşımına uygun olarak şehirlerde atık ve emisyon azaltma, enerji, su ve kaynak verimliliği, geri kazanım, gürültü ve görüntü kirliliğinin önlenmesi, çevre dostu malzeme kullanımı gibi uygulamalarla çevre duyarlılığı ve yaşam kalitesi artırılacaktır." politikası yer almaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan Bin Yıl Kalkınma Hedefleri arasında Çevresel Sürdürülebilirliğin sağlanması hedefi yer almaktadır. Bunlarla paralel olarak TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde sürdürülebilir çevre yönetimi uygulamaları önem arz etmektedir. Bu kapsamda özel çevre koruma alanlarının eylem planlarına katkı verilecek ve su havzalarının sürdürülebilir yönetimi desteklenecektir. Ek olarak sağlıklı gıda tüketimi ve yeşil etiketli üretim sistemleri yaygınlaştırılacaktır.

Öncelik 3.4. Kentsel ve kırsal alt yapının güçlendirilmesi

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde yaşam kalitesini artırmanın temel araçlarından biri olarak kentsel ve kırsal alanda altyapının güçlendirilmesi önceliği benimsenmiştir. Gerek kent gerekse kırsal alanda içme suyu ve kanalizasyon hizmetleri başta olmak üzere ulaşım, bilgi teknolojileri altyapılarının da iyileştirilmesi önem taşımaktadır. BGUS'ta fiziki altyapıya önemle yer verilirken "Türkiye'de belediye altyapı hizmetlerinden yararlanma düzeyi bakımından iller ve bölgeler arasındaki farklar önemini korumaktadır." İbaresini yer almıştır. Bunun yanı sıra 10. Kalkınma Planı'nda; Kırsal alanda sosyal ve fiziki altyapının iyileştirilmesi ile çevre ve doğal kaynakların

korunması” amacı yer almaktadır. Ulusal planlarla paralel olarak TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde fiziki altyapının iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi önem taşımaktadır.

5.3.4. Gelişme Eksen-4: Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi

Nitelikli hizmet sunma kapasitesi dördüncü gelişme eksenini olarak belirlenmiştir. Bu eksenin hedeflenen gelişme, paydaşlar arası koordinasyonun ve farkındalığın artırılarak kalkınma süreçlerinde daha aktif ve etkin bir rol almalarının sağlanması, kurumsal iş birliğinin uluslararası düzeye taşınarak küresel iş ağlarına eklenmesi ve beşeri sermayeye yatırım olarak belirlenmiştir. Nitelikli insan kaynağı, kurumsal hizmet sunmada stratejik bir yaklaşıma sahip olma, kurumsal plan, proje uygulama kapasitesinin geliştirilmesi, kurumlar arası koordinasyonun sağlanması ve uluslararası ve kurumsal işbirliği geliştirme, bu eksenin öncelikleri olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede özellikle yerel yönetimlerin kurumsal kapasitelerinin artırılması yoluyla daha iyi hizmet sunmaları teşvik edilerek desteklenecektir. Kurumlar arası iletişim desteklenerek tekrarların önüne geçilecek ve böylece kaynak israfı azaltılacaktır.

Tablo 19: Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi Öncelikleri

Eksen 4:	Öncelikler
Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi	Öncelik 4.1. Paydaşlar arası koordinasyon ve farkındalığın artırılması
	Öncelik 4.2. Nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi
	Öncelik 4.3. Kurumsal işbirliğinin bölgesel, ulusal ve uluslararası Düzeyde geliştirilmesi

Öncelik 4.1. Paydaşlar arası koordinasyon ve farkındalığın artırılması

Sürdürülebilir kalkınma için paydaşların koordinasyon ve işbirliği içerisinde hareket etmesi önem taşımaktadır. Bu sayede kurumlar arası teknik ve kurumsal kapasitenin iyileşmesi mümkün olacaktır. Bu amaçla öncelikle TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde yer alan yerel paydaşların koordinasyon halinde çalışmaları önem taşımaktadır. Yerel paydaşların yanı sıra bölgesel ve ulusal paydaşlar ve fonksiyonları hakkında oluşacak farkındalık sayesinde paydaşların kurumsal kapasitelerinin artmasına destek sağlanacaktır.

Öncelik 4.2. Nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi

Hizmet sunumunun kalitesinin artmasında en önemli unsurlar arasında insan kaynağının geliştirilmesi önceliği yer almaktadır. 10. Kalkınma Planı'nda; Kamuda İnsan Kaynakları başlığı altında; hizmet içi eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması suretiyle kamu personelinin bilgi ve beceri düzeyinin artırılması amacı yer almıştır. TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde ulusal planlarla paralel olarak kamuda insan kaynağının geliştirilmesi hizmet sunma kapasitesinin gelişmesine olanak sağlayacaktır. Özellikle kurumsal stratejik plan hazırlanması ve uygulanması, proje geliştirme ve uygulama, geliştirilmesi gereken temel beceriler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öncelik 4.3. Kurumsal işbirliğinin bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde geliştirilmesi

Sürdürülebilir kalkınma anlayışının daha da ileriye taşınması amacıyla 10. Kalkınma Planı'nda da vurgulandığı gibi; ilgili kuruluşlar arasında işbirliği, koordinasyon ve veri paylaşımının geliştirilmesi ve özel sektör, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının rolünün artırılması önem kazanmaktadır. Bu amaçla TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde ilgili paydaşlarla işbirliğinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası düzeyde stratejik ortaklıkların kurulması, kuruluşlar arası bilgi ve deneyimin paylaşılması açısından gerekli görülmektedir.

6. Üst Planlarla Uyumluluk

Kalkınmanın yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeylerde birbiri ile etkileşimli gerçekleşen bir süreç olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, 2014-2023 TR71 Düzey 2 Bölge Planı bu düzeylerdeki planlarla uyum içinde çalışacak ve hedeflerine ulaşmada katkı verecek şekilde hazırlanmıştır. Bölgenin vizyonu, gelişme eksenleri ve öncelikleri üst ölçekli planlar göz önünde tutularak belirlenmiştir. 2014-2023 Bölge Planı ulusal düzeydeki planların bölgenin ihtiyaçları dikkate alınarak bölge bazındaki yansımaları ve uyarlamaları olarak düşünülmüş ve bu doğrultuda tasarlanmıştır.

2023 yılı Ulusal Kalkınma Hedeflerini gerçekleştirmede bölgesel gelişme politikaları önemli rol oynamaktadır. Bölgesel gelişme farklarının azaltılması birincil amaç iken, atıl kalmış, değere dönüştürülmemiş kaynakları ve tüm bölgelerin içsel potansiyelini harekete geçirerek, bölgelerin rekabet gücünü artırmak amacı bölgesel gelişme politikalarının temelini oluşturmaktadır.

2014-2023 TR71 Düzey 2 Bölge Planı gelişme eksenleri ile ulusal düzeydeki planlar, tamamlayıcılık ve bölgesel düzeyde katkı bağlamında ilişkiler irdelenmiş ve aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

ÜST ÖLÇEKLİ PLANLAR

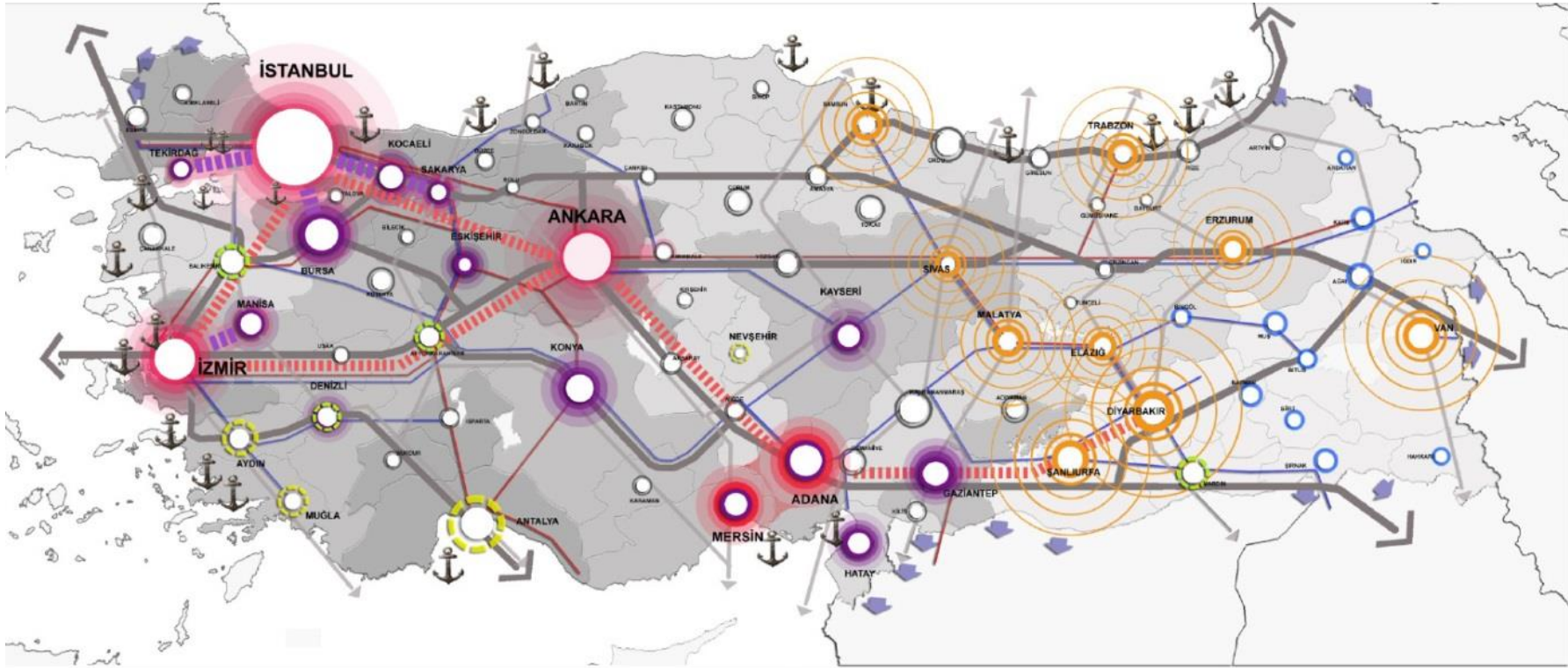
Eksen	Açıklama	10. Kalkınma Planı	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi - BGUS (TASLAK)	Türkiye Sanayi Strateji Belgesi 2011 - 2014	KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı 2011 - 2013	Kırsal Kalkınma Planı (2010 - 2013)	Türkiye Turizm Stratejisi 2007 - 2013
1. Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme	Bölgede ekonomik yapının sürdürülebilir kılınarak geliştirilmesi için katma değer artırılması, girişimciliğin geliştirilmesi ve üretimin çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir. Bununla birlikte ihtisaslaşma ve kümelenme sürecini kolaylaştırmak, üretim alt yapısını güçlendirmek, yenilikçi üretimi yaygınlaştırmak ve markalaşmayı artırmak için çalışılacaktır. Ayrıca, yatırım ve tanıtım olanaklarının geliştirilmesi yolu ile bölgenin daha fazla yatırımcı çekmesi sağlanacaktır.	<p>Planda, sürdürülebilir büyüme alt yapısının sanayinin Türkiye ekonomisi içindeki payının artırılmasıyla gelişeceği belirtilmiştir. Ayrıca, sürdürülebilir büyüme yönündeki arayışların yeni teknolojik gelişmeleri tetikleyeceği ve tüm sektörlerde verimliliği artıracağı açıklanmıştır.</p> <p>Sanayinin ülke ekonomisi içindeki payının artırılabilmesi için yapısal dönüşümün gerçekleştirilmesi ve bu dönüşüm sonunda yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun bir üretime geçilmesi ön görülmektedir. Ayrıca, markalaşma süreçlerinin hızlandırılmasıyla katma değer artışına da destek verilecektir.</p> <p>Planda, TR71 Düzey 2 gibi orta gelirli bölgelerde girişimcilik ortam ve kültürünün geliştirilerek yeni istihdam olanakları yaratılması gerekliliği belirtilmiştir.</p> <p>Yenilikçi üretim sisteminin ise kümelenme yaklaşımını ve girişimciliği merkeze koyan bir yapıda tasarlanacağını altı çizilmiştir.</p> <p>KOBİ'lerin kümelenmeleri desteklenecek, sektörel uzmanlaşma teşvik edilecektir.</p>	<p>Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması tüm Düzey 2 bölgeleri için önemli bir husus olarak belirtilmiştir.</p> <p>Girişimciliğe ve KOBİ'lere dayalı bir kalkınma modeli geliştirilerek bölgelerin küresel piyasalara entegre olmaları sağlanacaktır. Özellikle katma değeri yüksek yenilikçi sektörlerin oluşumu desteklenecektir. Böylelikle kalkınmanın sürdürülebilirliği de garanti altına alınmış olacaktır.</p> <p>Kalkınma Ajansları KOBİ'lere verilecek hibe desteklerinin; Ar-Ge, markalaşma, uluslararası, kümelenme, kalite sertifikasyonu ve üretim çeşitlendirilmesi olarak önceliklendirilmesi ön görülmüştür.</p> <p>Mevcut ve potansiyel kümelerin, uygulanacak kümelenme programı ile yenilik yapma kapasiteleri geliştirilecek, bilgiye dayalı ve yüksek katma değerli üretim yapıları sağlanacaktır.</p> <p>Firmaların, Ar-Ge ve yenilik kapasiteleri geliştirilerek, markalaşmaları desteklenecek ve finansmana erişimleri kolaylaştırılarak rekabet güçleri ve katma değerleri artırılacak, piyasaya ulaşmaları kolaylaştırılacaktır.</p> <p>Bilgi ve iletişim teknolojileri alt yapısı güçlendirilerek firmaların daha verimli üretim yapıları desteklenecektir.</p>	<p>Türk sanayine sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda yön verilecektir.</p> <p>Sürdürülebilir bir büyüme için rekabet gücünün eksikliğinden kaynaklanan yapısal sorunlara çözüm bulunacaktır.</p> <p>Bilgi yoğun ve yüksek katma değerli mal ve hizmet üretebilmek rekabet gücünün belirleyicisi olarak ön plana çıkmaktadır. Yüksek katma değer yaratabilmek için uzmanlaşma, yeni teknolojilerden faydalanma ve yenilikçilik kapasitesini geliştirme faaliyetleri desteklenecektir.</p> <p>Katma değeri yüksek, markalaşmış ürün ve hizmetlerin üretim ve pazarlama süreçleri sürdürülebilir ihracat artışı sağlanacaktır.</p> <p>Düşük teknoloji ile üretim yapan sektörlerde katma değeri yüksek ürün üretimine geçilmesi ön görülmüştür.</p> <p>Girişimciliğin yaygınlaştırılması ve girişimcilik kültürünün geliştirilmesi için tanıtım ve eğitim faaliyetleri düzenlenecek, girişimcilere sağlanan destek sayısı ve tutarı artırılacaktır.</p> <p>Bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılması amacıyla kümelenme faaliyetleri desteklenecektir. Böylelikle Türkiye'ye küresel yatırımcılar için cazibe merkezi olma özelliği kazandırılacaktır.</p>	<p>KOBİ'ler sürdürülebilir ekonomik büyümenin öncüsü olarak tanımlanmıştır. İhracat artışının sağlanması ve sürdürülebilir kılınması kapsamında belirli teşvikler çerçevesinde destekleneceklerdir.</p> <p>KOBİ'lerin yüksek katma değerli mal ve hizmet üretme kapasiteleri geliştirilecek ve büyümeleri sağlanacaktır.</p> <p>KOBİ'lerin yönetim becerilerinin, kurumsal yetkinliklerinin, Ar-Ge ve yenilik yapma kapasitelerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi, iş birliklerin teşvik edilmesi, girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması ve uluslararası iş birliklerin kurularak yatırımcı çekilmesi hedeflenmektedir.</p> <p>KOBİ'lerin kümelenmesi desteklenerek ortak yatırım yapma kapasiteleri artırılabilecektir.</p>	<p>Tarımsal sanayi alt yapısının geliştirilmesi amacıyla tarım ürünlerinde katma değer artışının sağlanması ön görülmektedir.</p> <p>Kümelenme potansiyeli taşıyan bölgelerde ilgili işletmelere yönelik küme desteklerinin sağlanması amaçlanmaktadır.</p> <p>Yöresel ürünlerde markalaşma sağlanacak, işleme ve pazarlama olanakları geliştirilecektir.</p> <p>Verim kayıplarına yol açan sorunların ortadan kaldırılabilmesi için yenilikçi üretim tekniklerinin kullanılması desteklenecektir.</p>	<p>Ülkemizde Turist Rehberliği eğitimi lisans Düzeyinde verilmektedir. Yüksek lisans Düzeyinde de verilecek eğitim sayesinde öğrencilerin uzmanlaşması ve hizmet kalitesinin artması sağlanacaktır.</p> <p>Turizm merkezleri, turizm kentleri, kültür ve turizm koruma gelişim bölgelerinde mevcut altyapı sorunları gelecekte doğabilecek ihtiyaçlarda göz önüne alınarak çözülecektir. Farklı turizm çeşitlerinin kendine özgü altyapı problemlerine de uzman bir yaklaşımla çözüm bulunacaktır.</p> <p>Ulusal ve uluslararası pazarlarda istenilen imajın oluşturulabilmesi için tanıtım ve pazarlama faaliyetleri desteklenecek, böylelikle turizmde markalaşma sağlanacaktır.</p> <p>Uluslararası yatırımları çekebilecek, içinde birden fazla turizm çeşidi ve ürünleri barındıran turizm kentleri geliştirilecektir.</p>

Eksen	Açıklama	10. Kalkınma Planı	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi - BGUS (TASLAK)	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı 2010 - 2023	Kırsal Kalkınma Planı (2010 - 2013)	Türkiye Turizm Stratejisi 2007 -2013
2. Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması	Doğal ve Kültürel Mirasın korunabilmesi; kültürel mirasın korunması ve çağdaş yaşam ile birleştirilmesi, tabiat varlıklarının sürdürülebilir yönetiminin gerçekleştirilmesi, tarihsel çevrenin korunması ve yenilenerek gelecek nesillere aktarılması yoluyla gerçekleştirilecektir.	<p>Kültürel çeşitlilik ve zenginliğin korunması, gelecek nesillere aktarılması planın en önemli amaçlarından biridir.</p> <p>Tarihimizin önemli şahsiyetleri, olayları ve mitler görsel ve yazılı medyada çizgi roman, çizgi film ve film olarak yer alacaktır. Böylelikle kültür gelecek nesillere aktarılabilir.</p> <p>Kentsel dönüşüm uygulamalarının kültürel kimliğe ve yapıya uygunluğu gözetilecektir.</p> <p>Tarihi ve kültürel değer taşıyan alanlar korunacak ve canlandırılacaktır. Tarihsel önemi olan yapılar restore edilecektir.</p> <p>Nesiller arası dayanışmanın güçlendirilerek sosyal ve kültürel değerlerin aktarımı sağlanacaktır.</p> <p>Şehirlerde sosyal ve kültürel merkezlerin sayısı artırılabilecek, tarihi ve kültürel değere sahip alanların iyileştirilmesi sağlanacaktır.</p> <p>Özellikle gıda ve su gibi doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı (nesiller arası hakkaniyet) desteklenecektir.</p>	<p>Bölgelerin doğal ve kültürel özellikleri temel alınarak yöresel ve kentsel markalar yaratılacaktır. Böylelikle turizm geliştirilecektir.</p> <p>Doğal, tarihi ve kültürel değerler korunacak, geliştirilecek ve tanıtılacaktır. Bu değerlerin yer aldığı bölgelerde ulaşım ve hizmet altyapısı güçlendirilecektir. Bunların pazarlaması profesyonelce yapılacaktır.</p> <p>Doğal kaynakların, kültürel ve tarihi mirasın sürdürülebilir kullanımı amacıyla ilgili kurumların kapasiteleri artırılabilecek ve aralarında koordinasyon sağlanacaktır. Bu kaynakların sürdürülebilir yönetimi ile hayat kalitesi artırılabilecektir.</p> <p>Ortak kültür öğelerinin öne çıkarılıp kültürel ağ oluşturulması amacıyla kültürel ve eğitimsel girişimler desteklenecektir.</p>	<p>Doğal ve kültürel varlık ve değerlerin korunması sağlanacaktır.</p> <p>Sürdürülebilir kentleşme ve yerleşmenin ilkelerinden olan; kültürel varlıkların korunması, yaşatılması ve geliştirilmesi, yerel kültürel değerlerin ve geleneklerin korunup geliştirilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>Kentsel dönüşüm kente ait tarihsel, doğal, kültürel doku ve öğeleri yaşatacak, koruyacak ve güçlendirecek şekilde tasarlanacaktır.</p> <p>Doğal kaynakların ve koruma altına alınan alanların sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla izleme ve değerlendirme faaliyetleri güçlendirilecektir.</p> <p>Doğal ve kültürel varlıkların envanteri tamamlanacak, etkin bir veri tabanı oluşturulacaktır.</p>	<p>Kırsal turizmin geliştirilmesi amacıyla ülkemizin tüm bölgelerinde mevcut doğal, kültürel ve tarihi değerlerin araştırılması ve turizme kazandırılması çalışmaları yürütülecektir.</p> <p>Kültürel mirasın korunması ve yaşatılması için bilinçlendirme faaliyetleri düzenlenecek, ayrıca köy müzelerinin kurulması desteklenecektir.</p> <p>Kırsalda zanaat ve el sanatları desteklenerek hem tarım dışı istihdam olanakları artırılabilecek hem de kültürel değerler korunup geliştirilecektir.</p> <p>Doğal, kültürel ve tarihi kaynak değerlerinin bozulmadan gelecek nesillere aktarılabilmesi için korunan alan sayısı artırılabilecektir.</p> <p>Eko-turizm aktivitelerinin yaygınlaştırılması doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi açısından önemli olduğundan teşvik edilecektir.</p>	<p>Tarihi, kültürel ve arkeolojik varlıklar tespit edilecek, önceliklerine göre restore edilecek ve bu varlıklara uygun işlevler kazandırılacaktır. Bu değerlerin bulunduğu bölgelerde ulaşım, hizmet ve konaklama alt yapısı güçlendirilecektir.</p>

Eksen	Açıklama	10. Kalkınma Planı	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi - BGUS (TASLAK)	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı 2010 - 2023	Kırsal Kalkınma Planı (2010 - 2013)
3. Artan Yaşam Kalitesi	Bölgede, yaşanabilir mekânların iyileştirilmesi, kadınların ve dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımının artırılması, yaşanabilir ve sürdürülebilir etkin çevre yönetiminin geliştirilmesi ve kentsel ve kırsal alt yapının güçlendirilmesiyle yaşam kalitesinin artırılması hedeflenmektedir.	<p>Sürdürülebilir, topyekûn bir kalkınmanın gerçekleştirilmesi ve refahın yaygınlaştırılması mekânlarda yaşam kalitesinin ve yaşanabilirlik standartlarının çevreye duyarlı bir şekilde artırılmasıyla mümkündür.</p> <p>Mekân, özellikle dezavantajlı grupların için yaşanabilirliği artırmayı hedefleyecek şekilde tasarlanacaktır.</p> <p>Kadının eğitim düzeyi yükseltilecek, istihdamı artırılacak ve özellikle karar alma mekanizmalarında daha fazla yer alması sağlanacaktır.</p> <p>Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla erken çocukluktan başlayarak örgün ve yaygın eğitim yoluyla bilinç düzeyi yükselterek mücadele edilecektir.</p> <p>Dezavantajlı gençlerin sosyal hayata katılımları artırılacaktır.</p> <p>Çevre yönetiminde kurumlar arası koordinasyon sağlanacak, denetim mekanizmaları güçlendirilerek özel sektörün ve STK'ların rolü artırılacaktır.</p> <p>Kentte ve kırsalda ulaşım, kanalizasyon, çevre, sosyal ve kültürel altyapı geliştirme faaliyetleri desteklenecektir.</p> <p>Çevre bilincinin artırılmasına yönelik uygulamalar yaygınlaştırılacaktır.</p> <p>Şehirlerde atık ve emisyon azaltma, su ve kaynak verimliliği, geri kazanım, gürültü ve görüntü kirliliğinin önlenmesi, çevre dostu malzeme kullanımı gibi uygulamalarla çevre duyarlılığı ve yaşam kalitesi artırılacaktır.</p>	<p>Kalkınmada mekana duyarlı ve yerle özgü politikalara öncelik verilecektir.</p> <p>Dezavantajlı grupların sosyal ve ekonomik hayata entegre edilebilmesi için cinsiyet eşitliği konusunda ana akımlaştırma, yoksulluk azaltıcı, gençlerin üretkenliğini ve istihdamını destekleyici politikalar desteklenecektir.</p> <p>Kentsel dönüşüm kentlerin yaşam kültürüne, sosyal dokusuna uygun tasarlanacaktır. Düzenlemeler, uygulamadan etkilenen kesimlerin ihtiyaçlarına cevap verecek, katılımcı bir planlama ve uygulama modeli ile gerçekleştirilecektir.</p> <p>Kent ve kırsal yaşam kalitesinin artırılması amacıyla kadının statüsünün yükseltilmesine, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yürütülecektir.</p> <p>Kalkınma ajansları, düşük gelirli bölgelerde dezavantajlı kesimlere yönelik hibe uygulamalarına devam edecektir.</p> <p>Düşük nitelikli mekânlarda yaşamak zorunda olan dezavantajlı kesimlerin yaşam kalitesinin artırılması ve kente entegrasyonu amacıyla ilgili kent özelliklerine uygun mekânsal düzenlemeler yapılacaktır.</p> <p>Kısıtlı doğal kaynakların güvence altına alınması amacıyla çevre kalitesinin korunmasına ve artırılmasına yönelik politikaların desteklenmesi gerekmektedir.</p> <p>İş ve yaşam kalitesinin artırılması, bölge içi ve bölgeler arası etkileşimin geliştirilmesine ve çevrenin korunmasına yönelik kentsel altyapı iyileştirilecek, kent kültürünün geliştirilmesi sağlanacaktır.</p> <p>Kırsal ve kentsel altyapının geliştirilmesine yönelik fiziki ve sosyal altyapı projeleri gerçekleştirilecek ve sorunlar çözüme kavuşturulacaktır.</p>	<p>Kentlerin yaşanabilirliğini artırmak için teknik ve sosyal altyapı ihtiyacı giderilmelidir.</p> <p>Muhtaçların ve dezavantajlı grupların kentsel hizmetlerden yararlanabilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.</p> <p>Kamusal alanların özellikle dezavantajlı grupların kullanımına elverişli şekilde tasarlanması ve potansiyel risklerin minimize edilmesi gerekmektedir.</p> <p>Yerleşmelerin planlanmasında doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını, ekolojik dengenin korunmasını, kirliliğin önlenmesini, enerji verimliliğini ve çevre duyarlılığını dikkate alan yaklaşımlar benimsenecektir.</p>	<p>Kırsal bölgelerin yaşam kalitesini artırmak amacıyla mekâna özgü politikaların geliştirilmesi desteklenecektir. Bu sebeple öncelikle risk ve afet yönetimine yönelik politikalar geliştirilmeli, mekânların altyapı problemleri çözülmeli, çevre, doğal, tarihi, mimari ve kültürel mirasın korunması sağlanmalıdır.</p> <p>Aile, kadın ve topluma yönelik hizmetlerin kırsal alana yaygınlaştırılması gerekmektedir.</p> <p>Geleneksel zanaat ve el sanatlarının desteklenmesi ile birlikte kadınlar, gençler ve dezavantajlı kesimlere istihdam sağlanabilir.</p> <p>Kırsalda dezavantajlı grupların istihdam koşullarının iyileştirilmesi ve istihdam oranlarının artırılması sağlanmalıdır.</p> <p>Dezavantajlı gruplara yönelik mesleki ve teknik eğitim imkânlarının geliştirilmesi ve böylelikle vasıflı iş gücü sayısının artırılması hedeflenmektedir.</p> <p>Sosyal rehabilitasyon hizmetlerinin kırsal da yaygınlaştırılması gerekmektedir.</p> <p>Etkin atık yönetimi sağlanarak hem insan sağlığı korunmalı hem de çevre kirliliği engellenmelidir. Kırsal alanda fiziki altyapı sistemlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.</p>

Eksen	Açıklama	10. Kalkınma Planı	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi - BGUS (TASLAK)	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı 2010 - 2023	Kırsal Kalkınma Planı (2010 - 2013)	Türkiye Turizm Stratejisi 2007 -2013
4. Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi	Bölgede, nitelikli hizmet sunma kapasitesinin geliştirilebilmesi için paydaşlar arası koordinasyon ve farkındalığın artırılması, nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi, kurumsal iş birliğinin bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde geliştirilmesi ön görülmektedir.	<p>Kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi ve mahalli idarelerin kaliteli hizmet sunması için gerekli koordinasyonun sağlanması gerekmektedir.</p> <p>Kalkınma Ajanslarının aralarındaki ağ bağlantıları güçlendirilecek, merkezi ve yerel düzeydeki kurum ve kuruluşlarla daha yakın ve koordinasyon içinde çalışmalarını teşvik edilecektir.</p> <p>Beşeri ve fiziki altyapının güçlendirilmesi amacıyla nitelikli insan kaynağının özellikle; Ar-Ge, yenilik, fikri haklar, girişimcilik alanlarında geliştirilmesi sağlanacaktır.</p>	<p>Sınır ötesi ve bölgeler arası iş birliklerinin amacına ulaşabilmesi için kurulacak yapılar arasında koordinasyon sağlanmasına önem verilecektir.</p> <p>Merkezi ve yerel düzeyde kurumsal kapasitenin artırılması ve iş birliklerinin geliştirilmesi bölgesel gelişmenin gerçekleşebilmesi amacıyla desteklenecektir.</p> <p>Kümelerin gelişim sürecinde, girişimciliğin yaygınlaştırılmasında ve yenilikçi üretimin teşvikinde gerekli teknik desteğin sağlanabilmesi için Kalkınma Ajansları sorumlu oldukları bölgelerde ilgili kurumlar arasında koordinasyonu sağlayacaktır.</p> <p>Sektörlerin ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve eğitim düzeyinde insan yetiştirilmesi sağlanacaktır.</p> <p>Ar-Ge ve yenilikçilik faaliyetlerinin artırılabilmesi için beşeri sermayeye yatırım yapılacaktır.</p> <p>Özellikle düşük gelirli bölgelerde yetişmiş beşeri sermayenin geliştirilmesi ve sürekliliği gözetilecektir.</p>		<p>İnsan kaynaklarının, örgütlenme Düzeyinin ve yerel kalkınma kapasitesinin geliştirilmesi</p> <p>Hava rehabilitasyonu ve afet yönetimi konularında kurumsal koordinasyon ve işbirliği geliştirilecektir.</p> <p>Kırsal alana hizmet götüren kurumların kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi, bilgi paylaşımının sağlanması ve aralarındaki koordinasyonun artırılması hedeflenmektedir.</p>	<p>Turizmden sorumlu kurumlar ve kişiler arasında koordinasyonun sağlanması, bilgi ve deneyim paylaşımının hızlandırılması hedeflenmektedir.</p> <p>Turizm sektöründe hizmet kalitesini artırmak amacıyla mesleki eğitim desteklenecektir. Bu eğitimlerden farklı olarak, sektörün kendine has sorunlarını çözecek özel nitelikteki eğitimlerin de verilmesi ön görülmektedir.</p> <p>Turizm sektöründe, karar verme mekanizmaları iyi yönetim ve Toplam Kalite Yönetimi çerçevesinde yeniden tasarlanacaktır.</p> <p>Turizm alanlarının alt yapılarının iyileştirilebilmesi için çalışan çeşitli kurumlar arasında koordinasyon ve finansman organizasyonu sağlayacak altyapı birlikleri oluşturulacaktır.</p>

Harita 12: BGUS Mekansal Gelişim Şeması

GÖSTERİM

YÜKSEK GELİR DÜZEYİNE SAHİP BÖLGELER	METROPOL	NÜFUS BÜYÜKLÜKLERİ	ULUSLARARASI KARAYOLU KORIDORU
ORTA GELİR DÜZEYİNE SAHİP BÜYÜYEN BÖLGELER	METROPOL ALT MERKEZ	ORTA DÜZEY GELİŞMİŞ KENTLER VE DÖNÜŞÜM KENTLERİ	KONVANSİYONEL DEMİR YOLU HATTI
ORTA GELİR DÜZEYİNE SAHİP DÖNÜŞEN BÖLGELER	ENDÜSTRİYEL BÜYÜME ODAĞI	TURİZM ODAĞI	HIZLI TREN DEMİR YOLU HATTI
DÜŞÜK GELİR DÜZEYİNE SAHİP BÖLGELER	BÖLGESEL BÜYÜME ODAĞI	İKİNCİL TURİZM ODAĞI	ANA GELİŞME KORIDORU
		GELENEKSEL EKONOMİYE DAYALI KENTLER	ÇIKIŞ KAPILARI
			TEMEL LİMANLAR
			KUZAY GÜNEY AKSLARI

Not: Gösterimler Şematiktir.

7. Öncelik ve Tedbirler

Tablo 20: Tedbirler

Eksen 1.	Öncelik 1.1.	Tedbirler:	
Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme	Katma Değerin Artırılması	Tedbir 1.1.1. Turizmde kalitenin ve rekabet gücünün artırılması	
		Tedbir 1.1.2. Doğal, kültürel, tarihi ve arkeolojik değer üstyapısının geliştirilmesi	
		Tedbir 1.1.3. Maden ürünlerinin (ponza, kalsit, granit gibi) sürdürülebilir yöntemlerle yüksek katma değerli ürünlere geçişinin sağlanması	
		Tedbir 1.1.4. Tarımda su kaynaklarının etkin kullanımının artırılması	
		Tedbir 1.1.5. Tarımsal ürünlerin katma değerini artıracak sistemlerin (depolama, işleme, paketleme gibi) yaygınlaştırılması	
		Tedbir 1.1.6. Tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerinde başta enerji verimliliği olmak üzere üretimde verimliliğinin artırılması	
		Tedbir 1.1.7. Pazarlama ve tanıtım mekanizmalarının geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve ihracat kapasitesinin artırılması	
	Öncelik 1.2.	Girişimciliğin geliştirilmesi	Tedbir 1.2.1. Girişimcilik kültürü ve kapasitesinin geliştirilmesi
			Tedbir 1.2.2. İş geliştirme merkezlerinin, teknoparkların ve teknokentlerin geliştirilmesi veya güçlendirilmesi
			Tedbir 1.2.3. Girişimcilerin finansmana erişimini kolaylaştırıcı rehberlik hizmetlerinin sunulması
	Öncelik 1.3.	Üretimin çeşitlendirilmesi	Tedbir 1.3.1. Tarımsal üretimde alternatif ürünlerin değerlendirilmesi ve yaygınlaştırılması
			Tedbir 1.3.2. Tarıma dayalı sanayi üretiminin çeşitlendirilmesi
			Tedbir 1.3.3. Yenilenebilir enerji üretim sistemlerine yönelik sanayi ürünlerinin üretiminin geliştirilmesi
			Tedbir 1.3.4. Alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması
	Öncelik 1.4.	İhtisaslaşma ve kümelenmenin geliştirilmesi	Tedbir 1.4.1. İhtisas OSB'lerinin tanıtımı, teşviki ve yaygınlaştırılması
			Tedbir 1.4.2. İhtisas eğitimleri ve mesleki eğitimlerin yaygınlaştırılması
			Tedbir 1.4.3. Kümelenme stratejisi yaklaşımıyla KOBİ'lerin ihtisaslaşmanın sağlanması
			Tedbir 1.4.4. İşletmelerin kurumsallaşma süreçlerinin hızlandırılması ve kurumsal yapılarının güçlendirilmesi
	Öncelik 1.5.	Üretim altyapısının güçlendirilmesi	Tedbir 1.5.1. OSB'lerin alt yapılarının geliştirilmesi
			Tedbir 1.5.2. Bilgi teknolojilerinin üretimde kullanılmasının yaygınlaştırılması
Tedbir 1.5.3. Üretim sistemlerinin modernizasyonunun teşvik edilmesi ve desteklenmesi			
Tedbir 1.5.4. Tarımsal üretim altyapısının güçlendirilmesi			

	Öncelik 1.6.	Tedbir 1.6.1. Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması
	Yenilikçi üretimin yaygınlaştırılması	Tedbir 1.6.2. Üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi
	Öncelik 1.7.	Tedbir 1.7.1. Patent alma kapasitesinin geliştirilmesi
	Markalaşmanın artırılması	Tedbir 1.7.2. Markalaşma potansiyeline sahip bölgeye özgün ürün ve varlık/değerlerin desteklenmesi ve teşviki
	Öncelik 1.8.	1.8.1. Yatırım ortamına yönelik bilgilere erişimin kolaylaştırılması
	Bölgenin yatırım ve tanıtım olanaklarının geliştirilmesi yolu ile bölgenin yatırımcı çekme potansiyelinin artırılması	1.8.2. Bölgenin yatırım olanaklarının görünürlüğünün sağlanması ve bölgeye yatırımcı çekilmesi
		1.8.3. Yatırımcılara/girişimcilere yatırım öncesinde, esnasında ve sonrasında destek sağlayarak danışmanlık hizmeti sunulması
		1.8.4. İllerdeki ekonomik ortamın / yatırım ortamının geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi

Eksen 2. Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması	Öncelik 2.1.	Tedbirler:
	Kültürel mirasın korunması ve çağdaş yaşam ile bütünleştirilmesi	Tedbir 2.1.1. Bölgeye ait kültürel varlıkların (mutfak kültürü ve el sanatları vs) envanterinin güncellenmesi
		Tedbir 2.1.2. Kültürel değerler ile ilgili farkındalık Düzeyinin yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası Düzeyde artırılması
		Tedbir 2.1.3. Kültürel değerlerin tescil edilmesi
		Tedbir 2.1.4. Kültürel mirasın ekonomik ve sosyal yaşamda değerlendirilmesi
	Öncelik 2.2.	Tedbir 2.2.1. Tabiat varlıkları envanterinin güncellenmesi ve tescil edilmesi
	Tabiat varlıklarının sürdürülebilir yönetiminin iyileştirilmesi	Tedbir 2.2.2. Tabiat varlıklarının yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası Düzeyde tanıtımının yapılması
		Tedbir 2.2.3. Tabiat varlıklarının gelecek nesillere aktarılması için koruma ve iyileştirme önlemlerinin geliştirilmesi
	Öncelik 2.3.	Tedbir 2.3.1. Tarihi miras envanterinin güncellenmesi
	Tarihsel çevrenin korunması ve yenilenerek gelecek nesillere aktarılması	Tedbir 2.3.2. Tarihi değerlerin turizme yönelik olarak değerlendirilmesi
Tedbir 2.3.3. Arkeolojik çalışmaların desteklenmesi ve tarihi değerlerin restorasyonunun sağlanması		

Eksen 3. Artan Yaşam Kalitesi	Öncelik 3.1. Yaşanabilir mekânların iyileştirilmesi	Tedbirler: Tedbir 3.1.1. Kentlerde, yeşil alan ve sosyal mekanların genişletilmesi Tedbir 3.1.2. Kırsal ve kentsel alanda sağlıklı suya erişimin sağlanması ve yaygınlaştırılması Tedbir 3.1.3. Kentlerin tarihi ve doğal dokuya uygun sağlıklı yapılaşmanın desteklenmesi ve kentsel dönüşüm Tedbir 3.1.4. Kentlerde ve kırsalda sanitasyon hizmetlerinin iyileştirilmesi Tedbir 3.1.5. Kentlerde ve kırsalda eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi
	Öncelik 3.2. Kadınların ve dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımının artırılması	Tedbir 3.2.1. Kadın ve dezavantajlı grupların istihdamının artırılması Tedbir 3.2.2. Dezavantajlı grupların spor, sosyal, bilimsel ve kültürel faaliyetlerden yararlanmasının teşviki ve desteklenmesi Tedbir 3.2.3. Tarım işçilerinin sosyal hizmetlere erişiminin sağlanması Tedbir 3.2.4. Dezavantajlı gruplara özel istihdam olanaklarının ve programlarının geliştirilmesi Tedbir 3.2.5. Kadının toplumsal statüsünün iyileştirilmesi
	Öncelik 3.3. Yaşanabilir ve sürdürülebilir çevre yönetiminin geliştirilmesi	Tedbir 3.3.1. Kentlerde ve kırsalda atık yönetim sistemlerinin teşviki ve yaygınlaştırılması Tedbir 3.3.2. Kentlerde ve kırsalda çevre farkındalığının ve duyarlılığının artırılması Tedbir 3.3.3. Özel Çevre Koruma Alanlarının eylem planlarının uygulanmasında ilgili kurum ve kuruluşların desteklenmesi ve bu alanlarla ilgili farkındalığın artırılması Tedbir 3.3.4. Hayati öneme sahip su havzalarının sürdürülebilir yönetiminin desteklenmesi Tedbir 3.3.5. Temiz ve yeşil etiketli üretim sitelerinin yaygınlaştırılması Tedbir 3.3.6. Güvenilir gıda arzının yaygınlaştırılması
	Öncelik 3.4. Kentsel ve kırsal alt yapının güçlendirilmesi	Tedbir 3.4.1. Kentlerde ve kırsalda ulaşım, bilgi teknolojileri altyapısı ve elektrifikasyon hizmetlerinin iyileştirilmesi Tedbir 3.4.2. Özellikle köylerde ve beldelerde kanalizasyon hizmetlerinin iyileştirilmesi ve tamamlanması Tedbir 3.4.3. Özellikle köylerde ve beldelerde sosyal amaçlı ortak kullanım alanlarının iyileştirilmesi
Eksen 4. Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi	Öncelik 4.1. Paydaşlar arası koordinasyon ve farkındalığın artırılması	Tedbirler: Tedbir 4.1.1. Bölgede kalkınmada rol oynayan aktörlerin (kamu, üniversite, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör) kalkınma süreçleri ve rolleri konusunda farkındalık Düzeyinin artırılması ve aralarında koordinasyonun sağlanması Tedbir 4.1.2. Bölgedeki paydaşların asli görevleri ve sorumlulukları konusunda toplumun farkındalık Düzeyinin artırılması

Öncelik 4.2. Nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi	Tedbir 4.2.1. Bölgedeki paydaşların stratejik plan, fizibilite, program, proje hazırlama ve uygulama kapasitelerinin artırılması
	Tedbir 4.2.2. Bölgedeki paydaşların görev ve sorumluluklarını daha nitelikli olarak yerine getirebilmeleri için personelin bilgi ve beceri Düzeyinin artırılması
Öncelik 4.3. Kurumsal işbirliğinin bölgesel, ulusal ve uluslararası Düzeyde geliştirilmesi	Tedbir 4.2.3. Bölgedeki paydaşların veri toplama ve veri analizi konusunda kapasitelerinin ve koordinasyonun geliştirilmesi
	Tedbir 4.3.1. Bölgedeki paydaşlar arasında tecrübe ve bilgi paylaşımının sağlanması
	Tedbir 4.3.2. Ulusal Düzeyde stratejik ortaklıkların kurulması
	Tedbir 4.3.3. Karşılıklı deneyim ve teknik bilgi alışverişinin uluslararası Düzeyde bölgedeki paydaşlar arasında geliştirilmesi.

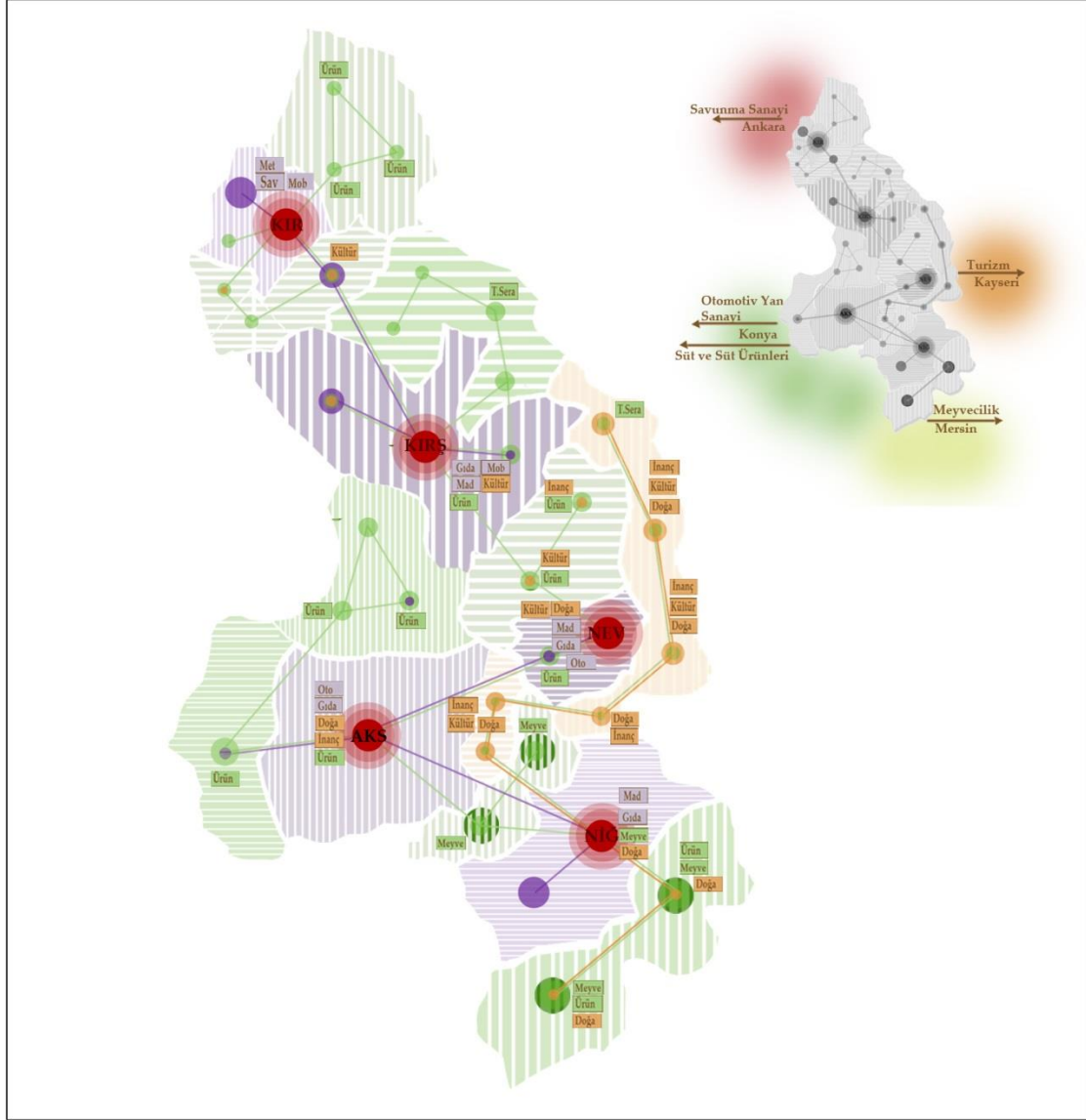
8. Öncelikli Konular

Analizler, değerlendirmeler ve **Bölge Kalkınma Kurulu** ile yapılan istişareler sonucunda 2014-2023 Bölge Planı çerçevesindeki tedbirler altında **öncelikli** ele alınması gereken konular aşağıda belirtilmektedir:

- ✓ Kadınların iş gücüne katılım ve istihdamının artırılması
- ✓ Engelliler, yaşlılar, bağımlılar ve eski hükümlülere yönelik istihdam, sosyal hizmetlere erişim ve gelir getirici faaliyetler
- ✓ Tarım işçilerinin sosyal hizmetlere erişiminin sağlanması ve iyileştirilmesi
- ✓ Tarımda üretimin çeşitlendirilmesi
- ✓ Tarımda su ve toprak kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve devamlılığının sağlanması
- ✓ Bölgede marka değeri taşıyan tarımsal ürünlerin muhafazası ve fidanlıkların oluşturulması
- ✓ Tarımsal ürün işleme tesislerinin yaygınlaştırılması
- ✓ Kentsel ve kırsal alanlarda sağlıklı suya erişimin sağlanması
- ✓ Nitelikli ve güvenilir gıda arzının temini ve yaygınlaştırılması
- ✓ Evsel ve endüstriyel atıkların çevreye verdiği zararın azaltılması
- ✓ Sanayi-Üniversite işbirliğinin güçlendirilmesi
- ✓ Kümelenme
- ✓ Sanayide katma değer artırılmasına yönelik işleme tesislerinin yaygınlaştırılması
- ✓ Bölgede kongre turizminin ve fuarcılığın geliştirilmesi
- ✓ Turizmde kaliteli hizmet sunma kapasitesinin artırılması
- ✓ Girişimciliğin desteklenmesi ve yatırım olanaklarının değerlendirilmesi
- ✓ Bölgede kamu, sivil toplum örgütleri, özel sektör ve üniversitelerin kurumsal kapasitenin artırılmasına yönelik eğitim ve farkındalık yaratma

9. Mekansal ve Sektörel Gelişme Şemaları

TR71 BÖLGESİ MEKANSAL GELİŞİM ŞEMASI

GÖSTERİM

Merkez İşlevleri

- Aksaray merkez ilçesi alt bölgesi, Bölgede başta sanayi olmak üzere tarım ve turizm ana merkezidir.
- Kırkkale merkez ilçesi alt bölgesi, Bölgede sanayi ana merkezidir.
- Karşehir merkez ilçesi alt bölgesi, Bölgede başta sanayi olmak üzere tarım merkezidir.
- Nevşehir merkez ilçesi alt bölgesi, Bölgede başta sanayi olmak üzere tarım ve turizm merkezidir.
- Niğde merkez ilçesi alt bölgesi, Bölgede başta sanayi olmak üzere tarım ve turizm merkezidir.
- Tarımın geliştirileceği alt merkez

- Sanayinin geliştirileceği alt merkez
- Turizmin geliştirileceği alt merkez
- Organik tarım ve turizmin geliştirileceği alt merkez
- Sanayi, tarım ve turizmin geliştirileceği alt merkez

Koridorlar

- Öncelikli Tarımın geliştirileceği alt bölge
- Öncelikli Sanayinin geliştirileceği alt bölge
- Öncelikli Turizmin geliştirileceği alt bölge

Temel Sektörler

- Savunma Sanayi
- Mobilya Sanayi
- Metal Sanayi
- Otomotiv Sanayi
- Gıda Sanayi
- Maden Sanayi
- Termal Enerji
- Meyvecilik
- Ürün Çeşitliliği
- Doğa Turizmi
- Kültür Turizmi
- İnanç Turizmi

TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı; Bölgenin sahip olduğu karşılaştırmalı üstünlüklere dayanarak, gelişimini hızlandıracak ve bölgede yaşayan kır ve kent toplulukları için, yaşam kalitesini iyileştirecek bir katkı sağlayacaktır.

Bölgenin coğrafi konum olarak ülkenin kuzey-güney ve doğu-batı karayolları ulaşım hattının ortasında yer alışı Bölge için büyük bir avantajdır. Ulaştırma sistemlerinin geliştirilmesi ve çeşitlenmesi Bölgenin gerek sosyal gerekse ekonomik gelişmişliği açısından önem taşımaktadır.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin sahip olduğu üstünlük ve potansiyeller daha çok tarım ve turizm sektörüne dayanırken özellikle kent merkezlerinde sanayi sektörü son on yılda ivmeli biçimde gelişme göstermiştir. Bölgede turizm sektörü başta Nevşehir ili olmak üzere Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir ve Niğde illeri içinde gelişme potansiyeline sahip hem kent hem de kırdaki ekonomik gelişmeye hız verebilecek konumdadır

TR71 Düzey 2 Bölgesi 2012 yılı TÜİK verilerine göre kentleşme oranı %64,4 ile Türkiye ortalaması olan %77,28'in oldukça altındadır. Niğde ilinde kentleşme oranı %50,98 iken Nevşehir ilinde ise bu oran %56,88 ile bölge ve ülke ortalamasının oldukça altındadır. Bölgede kırsal yerleşim alanlarında yaşayan nüfusun fazla oluşu kırsal alana yönelik stratejiler geliştirilmesi ihtiyacı doğurmaktadır. Kırsal alanda ekonomi tarım sektörüne dayanırken bu sektörde verimlilik sorunlarının aşılması ve sektörden ayrılması muhtemel işgücünün ekonominin daha üretken sektörlerinde istihdam edilmesi önem taşımaktadır. Bu anlamda kırsal alanda yaşayan nüfusun, tarım istihdamındaki olası çözülme karşısında, kırsal alanda tarım dışı istihdam imkânlarının artması, bu iş gücünün turizm, ticaret, gıda sanayi, küçük ölçekli üretim gibi tarım dışı ekonomik faaliyetlerle çeşitlendirilmesi ve kırsalda yaşam kalitesinin yükseltilmesi Bölge için önem arz etmektedir.

Bunlara ek olarak, tarım sektöründe verimliliğin ve çeşitliliğin artırılmasındaki temel girdilerden olan su ve toprak kaynaklarının sürdürülebilir biçimde kullanılması bölgenin ekonomisinin ağırlıklı olarak dayandığı tarım sektörünün sürdürülebilirliği ve gelişimi için önem taşımaktadır.

Turizm sektörü bölge için önem arz eden diğer bir sektör konumundadır. Kentsel alanların yanı sıra kırsal alanlarında önemli turizm potansiyeline sahip olmaları kırsal alanda ekonominin canlandırılması için büyük önem taşımaktadır. Bölgeyi ziyaret eden turist sayısı her geçen gün artmakla birlikte turizm sektöründen yeterince gelir elde edilememektedir. Turizm alanında yaşanan en büyük sorunların başında turizmden elde edilen gelirin geniş bir tabana yayılmaması, tanıtım eksikliği, hizmet

kalitesinin istenilen düzeyde olmaması ve turizmde çeşitliliğin yetersiz oluşudur. Bu sebeplerle turizmden elde edilen katma değer artması, turizm çeşitliliğinin sağlanması ve gelirlerin tabana yayılması Bölgenin kalkınması için önem taşımaktadır.

Bölgede sanayi sektörü kamu eliyle yapılan büyük ölçekli yatırımlar ve bazı büyük firmalar dışında aile işletmelerinden oluşmaktadır. Bu sebeple başta kurumsallaşma olmak üzere bölgede sanayi sektörünün, kalifiye beşeri sermaye, yenilikçilik ve Ar-Ge gibi araçlarla geliştirilmesi ve bu sektörlerden elde edilen katma değer artması bölgenin ekonomik kalkınması açısından kaçınılmazdır. Ayrıca tarımsal ürünlerin işlenmesi ve tarıma dayalı sanayinin bölgede gelişmesi sanayi sektörüne ivme kazandıracaktır.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde başta et ve süt olmak üzere tarım sektöründe oluşan sermaye birikiminin tarıma dayalı sanayi sektörüne aktarılması planlanmaktadır. Uzun dönemde ise sanayi sektöründe oluşan sermaye birikiminin hizmet sektörüne dönüştürülmesi Bölge için büyük önem taşımaktadır.

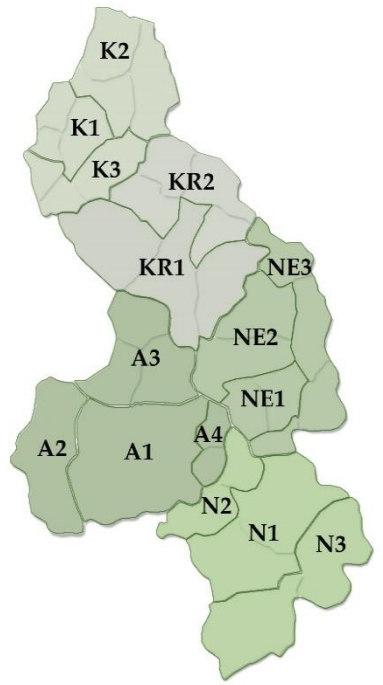
TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde yer alan sektörlerin planlı gelişimi amacıyla başta 10. Kalkınma Planı olmak üzere üst ölçekli planlarla uyumlu biçimde hazırlanan TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'nda birinci gelişme eksen; "Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme" olarak belirlenmiştir. Bölgede bütüncül bir sosyo-ekonomik kalkınma yaklaşımının sağlanabilmesi amacıyla eksenlerin birbirini tamamlayıcı nitelikte olmasına özen gösterilmiştir. Bu doğrultuda bölge planındaki ikinci eksen; "Kültürel ve Doğal Varlıkların Korunması" ve geliştirilerek ekonomik birer değere dönüştürülmesidir. Üçüncü eksen ise; "Artan Yaşam Kalitesi" ile yaşadığımız sosyal çevrenin iyileştirilerek yaşamaya değer alanların oluşturulmasıdır. Dördüncü ve son eksen ise yukarıda bahsedilen eksen ve amaçlara ulaşmada temel rolü oynayacak olan beşeri sermayenin sürdürülebilir gelişimine yönelik; "Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesidir."

9.1. Alt Bölgeler ve Sektörel Gelişme Şemaları

TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı hazırlanırken kırsal ve kent arasındaki gelişmişlik farkının fazla oluşu ve ekonomide yer alan sektörlerin farklı göstermesi nedeniyle aynı il sınırları içinde yer alan, birbiriyle sosyo-ekonomik benzerlik gösteren ve komşuluk ilişkisi içinde olan ilçeler alt bölgeler altında toplanmıştır. Gerçekleştirilen alt bölgeleme çalışması sayesinde alt bölgelerin ihtiyaçları ve potansiyelleri doğrultusunda daha gerçekçi ve uygulanabilir stratejiler belirlenmiştir. Bölge Planı hazırlık sürecinde gerçekleştirilen alt bölge çalışması sonucunda elde

edilen veriler ışığında oluşturulan Alt Bölgeler ve alt bölgede yer alan ilçeler Tablo 21’de yer almaktadır.

Tablo 21: Alt Bölgeler ve Alt Bölgelerde Yer Alan İlçeler

İL	Alt Bölge Kodu	Alt Bölgede Yer Alan İlçeler	Alt Bölge Haritası
Aksaray	A1	Aksaray Merkez	
Aksaray	A2	Eskil	
Aksaray	A3	Ağaçören, Ortaköy, Sarıyahşi	
Aksaray	A4	Gülağaç, Güzelyurt	
Kırıkkale	K1	Kırıkkale Merkez, Balışeyh, Yahşihan	
Kırıkkale	K2	Bahşılı, Delice, Sulakyurt,	
Kırıkkale	K3	Çelebi, Karakeçili, Keskin	
Kırşehir	KR1	Kırşehir Merkez, Kaman, Mucur	
Kırşehir	KR2	Akçakent, Akpınar, Boztepe, Çiçekdağı	
Nevşehir	NE1	Nevşehir Merkez, Acıgöl	
Nevşehir	NE2	Gülşehir, Hacıbektaş	
Nevşehir	NE3	Avanos, Derinkuyu, Kozaklı, Ürgüp,	
Niğde	N1	Niğde Merkez, Bor	
Niğde	N2	Çiftlik, Altunhisar	
Niğde	N3	Çamardı, Ulukışla	

TR71 Düzey 2 Bölgesi’nin itici gücü olan tarım, turizm ve sanayi sektörleri ile ilgili alt bölgeler baz alınarak hazırlanan mekânsal gelişme şemaları aşağıda verilmiştir. Bu şemalar TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı birinci gelişme eksenini olan “Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme” çerçevesinde ele alınacak öncelik ve tedbirler ile uyumlu olup iki, üç ve dördüncü gelişme eksenleri ile tamamlayıcılık içermektedir.

9.1.1. Sanayi Gelişme Şeması

Türkiye’de ekonomik sektörlerin GSKD içindeki paylarına bakıldığında sanayinin %26,4 payla en çok katma değer sağlayan ikinci sektör olduğu görülmektedir. TR71 Düzey 2 Bölgesi’nde de sanayi %21,2 payla en çok katma değer sağlayan ikinci

sektör olsa da bu oran Türkiye geneline göre yaklaşık 5 puan geridedir. Tarımın payı ise TR71 Düzey 2 Bölgesi GSKD'sinde %23,8 iken Türkiye genelinde %9,5'tir. Dahası, TR71 Düzey 2 Bölgesi diğer iktisadi faaliyet kollarında Türkiye'deki GSKD'in yaklaşık % 1,5'ini üretiyorken tarımda bu oran % 3,5'e çıkmaktadır. Bu rakamlar Bölgede sanayi sektörünün tarım sektörünün gerisinde kaldığını göstermektedir.

Bu durumun yansıması sanayi sektörü mekânsal gelişim şemalarında da görülmektedir. BGUS ta kurgulandığı üzere Bölge ekonomisinin büyümesi komşusu olan Ankara, Adana, Mersin metropolleri ve Kayseri, Konya endüstriyel büyüme odakları ile etkileşim içinde sağlanacaktır. Öncelikle, BGUS'ta sanayi potansiyeli olan iller arasında yer alan Kırıkkale ve Aksaray illerinin bu alanda gelişmeleri amaçlanmaktadır. Buna paralel olarak Bölgede sanayi sektöründe iki ana üretim merkezi bulunmaktadır. Bunlar Kırıkkale'deki Savunma ve Metal Sanayi Ana Merkezi ve Aksaray'daki Sanayi Ana Merkezidir.

İkincil sanayi kenti olarak adlandırılan Kırıkkale ilinin kamu sanayi yatırımları sayesinde edindiği bilgi, tecrübe ve altyapıyı başta savunma sanayi ve metal sanayi sektörlerinde olmak üzere özel sektör girişimlerine aktarması, orta ve yüksek teknolojili sanayinin ilde gelişmesi sağlanacaktır. Bu sayede Kırıkkale ili sanayi sektöründe, Ankara ili ile etkileşim halinde yapısal dönüşüm gerçekleştirilecektir.

Kırıkkale, Sanayi Sektörü Mekânsal Gelişim şemalarında üç alt bölgeye ayrılarak incelenmiştir. Kırıkkale merkezin de içinde bulunduğu K1 Alt Bölgesi Savunma ve Metal Sanayi Ana Merkezidir. Bu Alt Bölgede bir adet OSB ve bir adet KSS bulunmaktadır. Savunma Sanayinde ihtisaslaşacak olan Alt Bölgede metal, gıda ve mobilya alt sanayi geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaşılabilmek için geliştirilecek olan alanlar yenilenebilir enerji, teknopark/teknokent, mesleki eğitim merkezi, ihtisas merkezi/küme, girişimcilik destek platformu, üniversite sanayi iş birliği, ileri teknoloji araştırma uygulama merkezi, sanayi alt yapısının güçlendirilmesi / yatırım ortamı iyileştirme ve KOBİ iş birliği ve bilgi merkezidir. K1 Alt Bölgesinin kuzeydoğusunda bulunan K2 Alt Bölgesinde sanayi sektörünün varlığından söz edilememektedir. K3 Alt Bölgesi Kırıkkale ilinin güneyini kapsamaktadır. Gıda sanayi alt merkezi olan Alt Bölgede bir adet OSB ve bir adet KSS bulunmaktadır. TR71 Düzey 2 Bölgesi sanayi sektöründe dördüncül merkez olan Alt Bölgede Gıda ve Metal Sanayi desteklenecektir. Bu doğrultuda, geliştirilmesi hedeflenen alanlar; iş geliştirme merkezleri ve sanayi alt yapısının güçlendirilmesi/yatırım ortamının iyileştirilmesidir.

BGUS'ta sanayi nüvesi olan dönüşüm kenti olarak adlandırılan Aksaray ilinde ise orta ve yüksek teknolojili ürünlerin üretilmesi, katma değer ve girişimciliğin artırılması,

ihstiaslaşma ve markalaşma hedeflerine komşusu endüstriyel büyüme odağı olan Konya ili ile etkileşim halinde ulaşılacaktır. İlin, büyük kent merkezlerine yakınlığı ve yeni teşvik sisteminde 5. Bölgede yer alıyor olması daha fazla yatırımcıyı çekmesi öngörülmektedir.

Aksaray ilinde sanayi dört alt bölgede incelenmiştir. A1 ile adlandırılan ve Aksaray merkezi de içine alan Alt Bölge TR71 Düzey 2 Bölgesi sanayi ana merkezidir. Bu Alt Bölgede bir adet OSB ve bir adet KSS bulunmaktadır. Gıda ve Otomotiv başta olmak üzere tekstil sanayinin Alt Bölgede gelişimi sağlanacaktır. Bu gelişimin sağlanabilmesi için desteklenecek alanlar mesleki eğitim merkezi, ihtisas merkezi/küme, ileri teknoloji araştırma uygulama merkezi, üniversite sanayi iş birliği, teknopark/teknokent, yenilenebilir enerji, girişimcilik destek platformu, KOBİ iş birliği ve bilgi merkezidir. OSB veya KSS'nin bulunmadığı A2 Alt Bölgesi gıda sanayi alt merkezidir. Sanayi sektöründe dördüncül merkez olan Alt Bölgede gıda sanayi geliştirilecektir. Bu gelişimin sağlanabilmesi için mesleki eğitim ve iş geliştirme merkezleri desteklenecektir. Bir adet KSS'nin bulunduğu A3 Alt Bölgesi de gıda sanayi alt merkezidir. Sanayi sektöründe dördüncül merkez olan bu Alt Bölgede de gıda sanayi geliştirilecektir. Bu gelişimin sağlanabilmesi için ise mesleki eğitim ve iş geliştirme merkezleri desteklenmesi planlanmaktadır.

Gıda, Kauçuk, Maden ve Mobilya sanayinin gelişimini sürdürdüğü Kırşehir ili iki alt bölgeye ayrılarak değerlendirilmiştir. Kırşehir merkezin de içinde bulunduğu KR1 Alt Bölgesi gıda, kauçuk, maden ve mobilya sanayi merkezidir. Alt Bölgede iki adet KSS ve iki adet OSB bulunmaktadır. Alt Bölgenin kuzey batısı ve doğusunda maden ve gıda sanayi alt merkezleri bulunmaktadır. TR71 Düzey 2 Bölgesi sanayi sektöründe üçüncül merkez olan Alt Bölgede gıda ve kauçuk sanayi başta olmak üzere maden ve mobilya sektörlerinin gelişmesi desteklenecektir. Bu doğrultuda; teknopark/teknokent, iş geliştirme merkezi, mesleki eğitim merkezi, KOBİ iş birliği ve bilgi merkezi, yenilenebilir enerji, ihtisas merkezi/küme ve girişimcilik destek platformu geliştirilecek alanlar olarak belirlenmiştir.

Nevşehir ili dört alt bölgede incelenmiştir. Nevşehir il merkezinin de içinde bulunduğu NE1 Alt Bölgesi gıda, maden ve otomotiv sanayi merkezidir. Alt Bölgede iki adet OSB, bir adet KSS bulunmaktadır. Bölge sanayi sektöründe üçüncül merkez olan Alt Bölgede maden sanayi başta olmak üzere gıda ve otomotiv sanayi geliştirilecektir. Bu hedefe ulaşabilmek için geliştirilecek alanlar teknopark/teknokent, iş geliştirme merkezi, mesleki eğitim merkezi, ihtisas merkezi/küme, yenilenebilir enerji, sanayi alt yapısının güçlendirilmesi/yatırım ortamı iyileştirme ve girişimcilik destek platformudur. NE 2 ve NE3 Alt Bölgelerinde önemli bir sanayi

faaliyeti yürütülmemekle birlikte iki tanesi NE2, iki tanesi NE3 Alt Bölgesinde toplam dört adet KSS bulunmaktadır.

Üç Alt Bölgeden oluşan Niğde ili gıda, tekstil, maden, deri ve geri dönüşüm sanayilerinin faaliyet gösterdiği merkezdir. Niğde merkezi de içine alan N1 Alt Bölgesi gıda, tekstil ve maden sanayi merkezidir. Ayrıca, deri ve geri dönüşüm sanayi alt merkezini de içinde bulundurmaktadır. Bu Alt Bölgede iki adet OSB ve iki adet KSS bulunmaktadır. TR71 Düzey 2 sanayi sektöründe ikincil merkez olan Alt Bölgede gıda sanayi başta olmak üzere maden, tekstil, deri ve geri dönüşüm sanayi sektörleri geliştirilecektir. N1 Alt Bölgesi için ön görülen geliştirilecek alanlar ise yenilenebilir enerji, teknopark/teknokent, sanayi alt yapısının güçlendirilmesi, KOBİ iş birliği ve bilgi merkezi, iş geliştirme ve mesleki eğitim merkezi, ihtisas merkezi, girişimcilik destek platformu, üniversite ve sanayi iş birliğidir.

9.1.2. Hayvancılık Gelişme Şeması

TR71 Düzey 2 Bölgesi hayvancılık faaliyetleri açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Bu faaliyetlerin önümüzdeki on yıllık süre içinde artan nüfus ve ihtiyaç duyulan güvenilir hayvansal gıda talepleri nedeniyle önemini muhafaza edeceği ve daha da gelişeceği öngörülmektedir.

Temel olarak TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin ülkemizin gelecek on yılda ihtiyaç duyacağı güvenilir hayvansal gıda (kırmızı et ve süt) taleplerini karşılamak için bir "görev üstlenmesi" ve Orta Anadolu'da bu konuda bir üs konumuna gelmesi amaçlanmaktadır.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde Kırşehir merkezli KR1 Alt Bölgesi kırmızı et ve et ürünleri üretiminin, Aksaray merkezli A1 Alt Bölgesi ise süt ve süt ürünleri üretiminin merkezi olarak planlanmaktadır.

Kırmızı et ve et ürünleri üretimi ele alındığında öncelikle Kırşehir merkezin içinde bulunduğu KR1 Alt Bölgesinin ihtisaslaşma yoluyla ana merkez işlevinin güçlendirilmesi ön görülmektedir. Bunun için kümelenme yaklaşımı kullanılacaktır. Alt bölgede yem bitkileri üretiminin gerçekleşiyor olması Kırşehir'e et üretimi konusunda avantaj sağlamaktadır. Bölgeden yurt içindeki önemli et tüketim pazarlarına çoğunlukla işlenmemiş ürün satışı gerçekleştirilmektedir. Ancak, etlerin hammadde olarak bu bölgelere satılıyor olması katma değer in Bölge dışına kayması anlamına gelmektedir. Bu sebeple, TR71 Düzey 2 Düzey 2 Bölgesi 2014 – 2023 Bölge Planı kapsamında KR1 Alt Bölgesinin kırmızı et ve et ürünleri sektöründe ihtisaslaşarak ana merkez haline getirilmesi ve katma değer in artırılması

planlanmaktadır. Bu hedefe ulaşılabilmesi için geliştirilecek alanlar belirlenmiştir. Bunlar; mesleki eğitim yoluyla üreticilerin bilgi ve becerilerinin artırılması, hayvan barınakları ve koruyucu sağlık önlemlerinin alınması ile hayvan refahının iyileştirilmesi, kırmızı et üretim entegre tesis kurulumlarının desteklenmesi ve teşvik edilmesidir. Ayrıca, hayvancılık faaliyeti sonucunda elde edilen hayvansal atıklar hem gübre olarak değerlendirilmesi hem de sahip olduğu metandan yararlanılarak enerji üretilebilmesi için biyogaz üretim tesislerinin kurulumu da hedeflenmektedir.

Kırıkkale merkezi de içine alan K1 Alt Bölgesi ikincil et üretim merkezi konumundadır. Bu Alt Bölgenin ana merkez olarak KR1 Alt Bölgesindeki gelişmelerden olumlu olarak etkilenmesi planlanmaktadır.

Aksaray merkezli A1 Alt Bölgesinde süt ve süt ürünleri üretimi avantajlı bir konuma sahiptir. Bu sebeple TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014 – 2023 Bölge Planı kapsamında A1 Alt Bölgesinin TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin süt ve süt ürünleri üretimi sektöründe ihtisaslaşarak ana merkez haline gelmesi ve katma değer artırılması hedeflenmektedir. A1 Alt Bölgesinin bu hedefe ulaşabilmesi için sulama sistemlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, yem bitkisi üretiminin yaygınlaştırılması, mera ıslahı, hayvan barınakları ve koruyucu sağlık önlemlerinin alınması ile hayvan refahı iyileştirme, süt işleme entegre tesislerinin kurulması ve hayvancılığa dayalı sanayinin geliştirilmesi Alt Bölge için geliştirilecek alanlar olarak belirlenmiştir. Diğer süt üretimi merkezleri konumunda ise Niğde merkezin içinde bulunduğu N1 alt bölgesi, A2, Nevşehir merkezli NE1,NE2 ve A3 Alt Bölgeleri belirlenmiştir. Bu alt Bölgelerin süt ve süt ürünleri ana merkezi konumundaki A1 Alt Bölgesindeki olumlu gelişmelerden etkilenmesi öngörülmüştür.

Nevşehir'in kuzey batısında bulunan NE2 Alt Bölgesi süt ürünleri merkezi olan A1 bölgesinin yem bitkileri ihtiyacını karşılamaktadır. Ayrıca bu Alt Bölgede sulama sistemlerini iyileştirilmesi ve yem bitkisi üretiminin gelişiminin desteklenmesi ile hayvancılıkta en önemli girdi olan yem ihtiyacının tüm bölgeye hitap edecek şekilde geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

9.1.3. Bitkisel Üretim Gelişme Şeması

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin kuzeyinde yer alan Kırıkkale K1,K2 ve K3 Alt Bölgelerinden oluşmaktadır. K3 Alt Bölgesi tahıl ana üretim merkezi olarak görülmektedir. Örgütlenme, ürün çeşitlenmesi, sözleşmeli tarım ve uygulamalı eğitim Alt Bölgenin geliştirilecek alanlarıdır. TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin birinci derece tarım merkezi olan Alt Bölgede tahıl üretimi desteklenirken ürün çeşitlenmesine yönelik çalışmalar

yapılacaktır. Kırıkkale'yi oluşturan diğer Alt Bölgelerden K1 ve K2 sırasıyla TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin bitkisel üretimde diğer merkezleridir.

Kırşehir ilçesi KR1 ve KR2 Alt Bölgelerinden oluşmaktadır. Kırşehir merkezi de içinde barındıran KR1 Alt Bölgesi yağlı tohum, tahıl ve meyvecilik ana üretim merkezi konumundadır. KR2 Alt Bölgesi bitkisel üretimde ikincil merkez konumundadır. Bu Alt Bölgede endüstri bitkileri yem bitkileri ve termal seracılığın gelişimi hedeflenmektedir. Bu hedeflere ulaşılabilmesi için örgütlenme, ürün çeşitlenmesi, sözleşmeli tarım ve uygulamalı eğitim geliştirilecek alanlar olarak belirlenmiştir.

Bölgenin bir diğer önemli ili olan Nevşehir ise 3 Alt Bölgeden oluşmaktadır. Nevşehir merkezin de içinde konumlandığı NE1 Alt Bölgesi birinci derece de tarım merkezi olmakla beraber bağcılığın da ana merkezidir. NE1 Alt Bölgesinde bağcılık faaliyetlerinin daha da geliştirilmesi planlanmakta ve üretilen ürünlerin çeşitlendirilmesi planlanmaktadır. Bu hedeflere uygun olarak sürdürülebilir üretim, ürün çeşitlenmesi, örgütlenme, sözleşmeli tarım, kamu-özel sektör-STK işbirliği geliştirilecek alanlar olarak belirlenmiştir. NE2 Alt Bölgesi de bağcılık ön plana çıkmaktadır. Bu Alt Bölgede geliştirilecek alanlar ise örgütlenme, uygulamalı eğitim, sözleşmeli tarım ve ürün çeşitlenmesidir. NE3 Alt Bölgesi diğer Alt Bölgeler gibi bağcılıkta önemli bir konuma sahip olmakla birlikte termal sera merkezi olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu Alt Bölge için geliştirilmesi hedeflenen alanlar ise uygulamalı eğitim, örgütlenme, sürdürülebilir üretim, sözleşmeli tarım ve ürün çeşitlenmesidir.

Tarıma dayalı sanayinin güçlü olduğu Aksaray ili ise dört Alt Bölgeden oluşmaktadır. Aksaray merkezi de içine alan A1 Alt Bölgesi birinci derecede tarım merkezi olmakla beraber endüstri ve yem bitkileri ana üretim merkezi konumundadır. Bu Alt Bölgede endüstri ve yem bitkilerinin gelişimi sağlanacaktır. Bunun için uygulamalı eğitim düşük basınçlı sulama, sözleşmeli tarım, örgütlenme, kamu-özel sektör-STK işbirliği, sürdürülebilir üretim geliştirilecek alanlar olarak öngörülmüştür. A2 bölgesi bitkisel üretimde ikincil merkez konumundadır. Bölge yağlı tohum ve yem bitkileri üretim merkezidir. Bölge planı dâhilinde bu Alt Bölgenin üretiminin daha da geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda geliştirilecek alanlar düşük basınçlı sulama, örgütlenme, uygulamalı eğitim, sözleşmeli tarım ve sürdürülebilir üretimdir. A3 Alt Bölgesi bitkisel üretimde üçüncül merkez konumundadır. Bu Alt Bölge aynı zamanda meyvecilik üretim merkezidir. Yem bitkisi ve ceviz üretiminin geliştirilmesi planlanmaktadır. A3 Alt Bölgesinde geliştirilecek alanlar ise sözleşmeli tarım sürdürülebilir üretim, düşük basınçlı sulama ve ürün çeşitlendirilmesidir. A4 Alt Bölgesi bitkisel üretimde üçüncül merkez konumundadır ve termal sera merkezi

olarak ön plana çıkmaktadır. Bu Alt Bölgede termal seracılığın geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Niğde 3 Alt Bölgeden oluşmaktadır. Niğde merkezin de bulunduğu N1 Alt Bölgesi sebze ve meyve ana üretim merkezidir. Bu ürünlerin yanı sıra endüstri bitkilerinin de bu bölgede gelişimi sağlanacaktır. N1 Alt Bölgesinde geliştirilecek alanlar ise sözleşmeli tarım, düşük basınçlı sulama, ürün çeşitlendirilmesi, kamu-özel sektör-STK işbirliği, örgütlenme, sürdürülebilir üretim ve uygulamalı eğitimidir. N3 Alt Bölgesi bitkisel üretimde ikincil konumdadır. Ancak TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin meyvecilik üssü konumundadır. Sözleşmeli tarım, uygulamalı eğitim, örgütlenme N3 Alt Bölgesinde geliştirilecek alanlardır. N2 TR71 Düzey 2 Bölgesi bitkisel üretimde üçüncül merkez konumundadır. Sözleşmeli tarım, ürün çeşitlenmesi, örgütlenme, uygulamalı eğitim N2 bölgesinde geliştirilecek alanlardır.

9.1.4. Turizm Gelişme Şeması

TR71 Düzey 2 Bölgesi doğal, kültürel ve tarihi varlıklar bakımından oldukça zengindir. Bölgenin 5 ilinde de bu varlıklar farklı yoğunluklarda yerini almaktadır. Bölgeye dünyanın birçok ülkesinden (Japonya, Almanya, Fransa, İtalya vb.) yabancı turist gelmektedir. Bu bağlamda TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014 – 2023 Bölge Planının dört ekseninden biri olan “Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması” eksenini (2. Gelişme Eksenini) bölge planında önemli bir yere sahiptir.

Bölgede NE1 Alt Bölgesi Nevşehir’de bulunmaktadır ve bölge turizminin ana merkezi konumundadır. NE1 Alt Bölgesinin, yoğun olarak sahip olduğu doğal ve kültürel değerler sayesinde gelecek on yıl boyunca cazibe merkezi olma özelliğinin korunması ve hatta büyümesi hedeflenmektedir. Bunun yanında turizmde katma değer artışının sağlanması ve markalaşmayı sağlayacak faaliyetler desteklenecektir. NE1 Alt Bölgesinde gelecek on yıl boyunca geliştirilmesi öngörülen alanlar kongre ve fuar turizmi, balon turizmi, doğa yürüyüşü, kırsal turizm, sağlık turizmi ve inanç turizmi olarak belirlenmiştir. Bölge planında turizmin ana merkezi konumunda olan NE1 Alt Bölgesi çevresindeki diğer Alt Bölgelerle de yoğun bir ilişki içerisinde.

Özellikle TR71 Düzey 2 Bölgesi birinci derece turizm merkezleri olan, Avanos ve Ürgüp ilçelerinin içinde bulunduğu NE3 Alt Bölgesi için gelecek on yıl boyunca turizm, öncelikli geliştirilecek ana alan olarak belirlenmiştir. Yine bu Alt Bölgede gelecek on yıl boyunca geliştirilmesi hedeflenen alanlar kongre ve fuar turizmi, sağlık turizmi, kırsal turizm, doğa yürüyüşleri, balon turizmi ve inanç turizmi olarak belirlenmiştir.

Bölgede turizmin öncelikli geliştirileceği Alt Bölgelerden bir diğeri ise A4 Alt Bölgesidir. A4 Alt Bölgesi Aksaray merkezin doğusunda yer almaktadır. Bu Alt Bölgede tanıtım ve potansiyellerin etkin kullanımı önem teşkil etmektedir. Bu Alt Bölgemizde termal turizm ve doğa turizmi öne çıkan turizm çeşitlerindedir. Bunun yanında kırsal turizm, doğa yürüyüşleri, sağlık turizmi ve inanç turizmi geliştirilecek alanlar arasında yer almaktadır. Aksaray merkezi içine alan A1 Alt Bölgesi ise plan kapsamında başta kültür ve yol boyu turizm olmak üzere kış turizminin geliştirileceği alan olarak belirlenmiştir. Şimdiye kadar bahsettiğimiz N3, NE1, A4 ve A1 Alt Bölgeleri tarihi ipek yolu üzerinde bulunmaktadır. İpek yolunun yeniden canlandırılması çalışmalarına destek verilecektir.

Bölgede, turizmin ikinci derece merkezi olarak Hacı Bektaş ve Gülşehir ilçelerini içinde bulunduran NE2 Alt Bölgesi yer almaktadır. Gelecek on yıl içinde turizmin geliştirileceği alanlar arasında olan NE2 Alt Bölgesinde kültür turizmi öne çıkmaktadır. Alt Bölgede geliştirilecek alanlar ise doğa yürüyüşü, kırsal turizm ve inanç turizmi olarak belirlenmiştir.

Bölgedeki bir diğeri ikinci derece turizm merkezi olan N1 Alt Bölgesinde kültür ve doğa turizmi öne çıkan turizm çeşididir. Niğde merkezini içinde barındıran N1 Alt Bölgesinde belirlenen geliştirilecek alanlar ise kırsal turizm, inanç turizmi ve kent-iş turizmi olarak öne çıkmaktadır.

Niğde merkezin ve Bor ilçelerinin bulunduğu N1 Alt Bölgesi, Niğde ilinin Çamardı ve Ulukışla ilçelerini kapsayan N3 Alt Bölgesi ile doğa turizmi açısından ilişkilidir. N3 Alt Bölgesi de N1 Alt Bölgesi gibi ikinci derece turizmin geliştirileceği Alt Bölgeler arasında olmakla birlikte, Alt Bölgede doğa ve termal turizm öne çıkmaktadır. Bölge planına göre N3 Alt Bölgesinde geliştirilecek alanlar ise kırsal turizm, dağcılık, kış turizmi, sağlık turizmi ve yayla turizmi olarak belirlenmiştir. Niğde ilinin Çiftlik ve Altunhisar ilçelerini içinde barındıran ve dördüncü derece turizmin geliştirileceği alan olarak tanımlanan N2 Alt Bölgesi doğa turizminin öne çıkmasıyla birlikte kırsal turizm, inanç turizmi ve kent ve iş turizminin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Turizmin ana merkezi konumundaki Nevşehir ilinin kuzeyinde yer alan ve Kırşehir il merkezi, Mucur, Boztepe ve Kaman ilçelerinden oluşan KR1 Alt Bölgesi ise üçüncü derece turizmin geliştirileceği Alt Bölgedir. Alt Bölgede kültür turizmi ve doğa turizmi öne çıkmaktadır. Geliştirilecek alanlar ise sağlık turizmi, Kuş gözlemi, etnografik turizm, su sporları, kent ve iş turizmi olarak hedeflenmiştir.

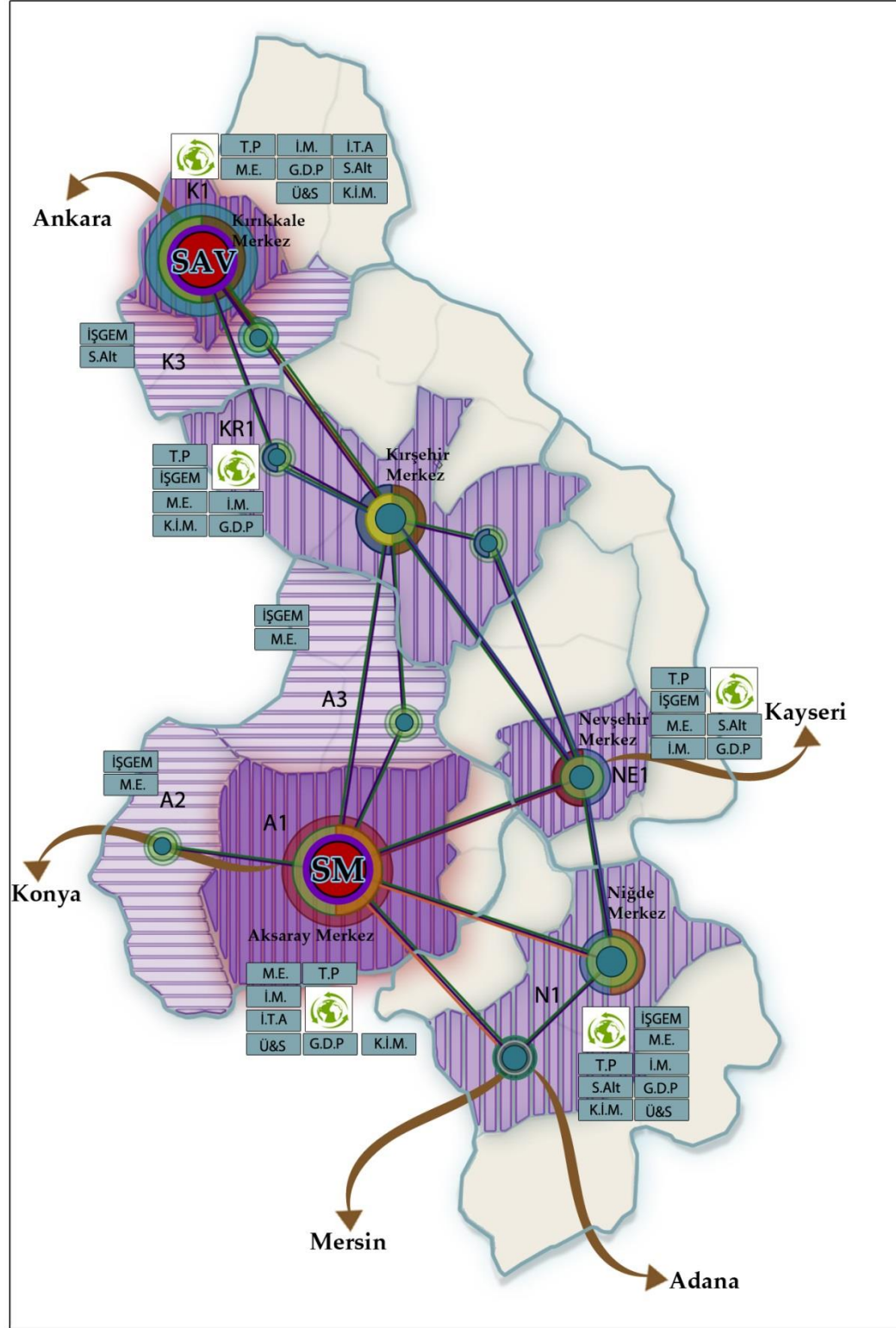
Bölgede turizmin dördüncü derece geliştirileceği alan olarak ise Kırıkkale merkezin kuzeyindeki K3 Alt Bölgesi belirlenmiştir. Bölgede kültür ve doğa turizmi öne

çıkacaktır. Alt Bölgede geliştirilecek alanlar ise yol boyu turizmi, etnografik turizm, su sporları turizmi, kent ve iş turizmi olarak belirlenmiştir.

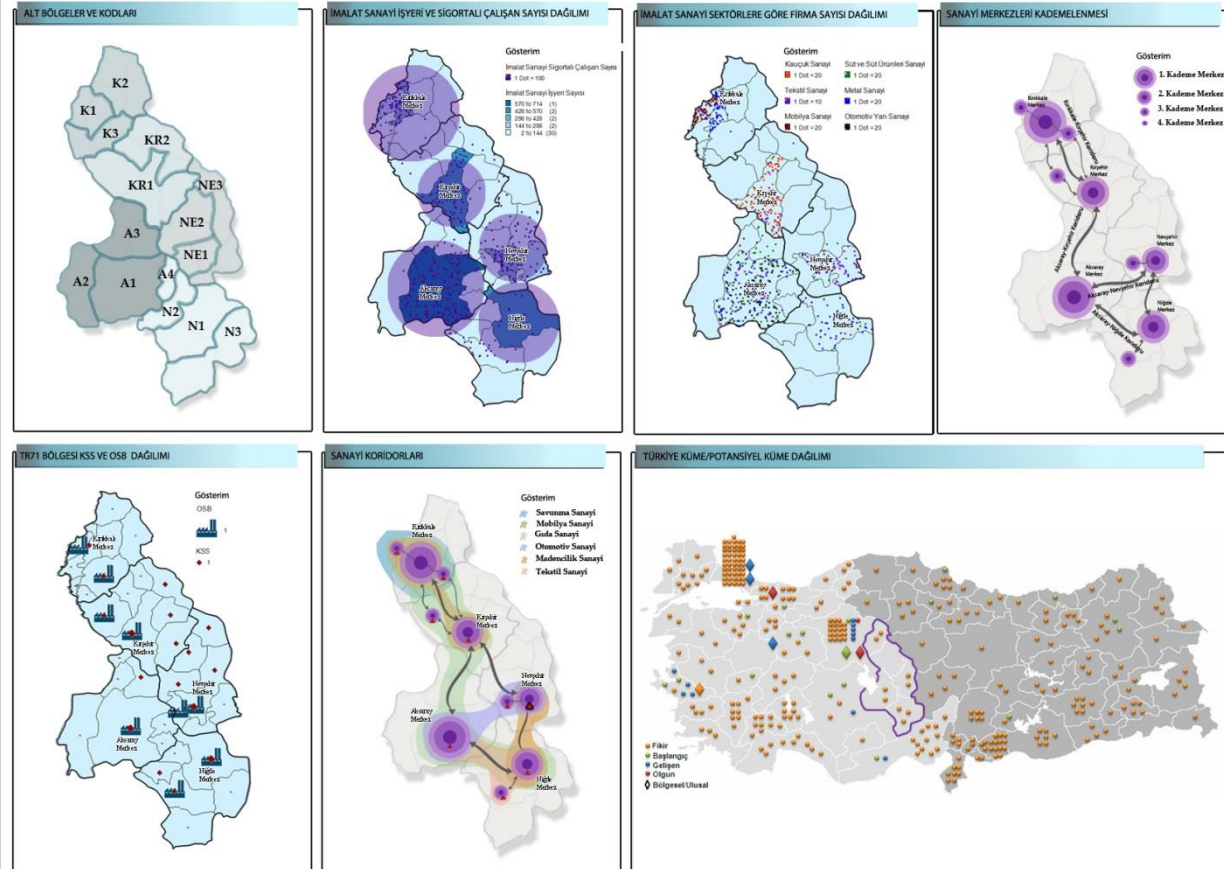
Harita 13: Sanayi Mekansal Gelişim Şeması

TR71 BÖLGESİ SANAYİ SEKTÖRÜ MEVCUT DURUM VE ÖNERİ MEKANSAL GELİŞİM ŞEMALARI

GÖSTERİM

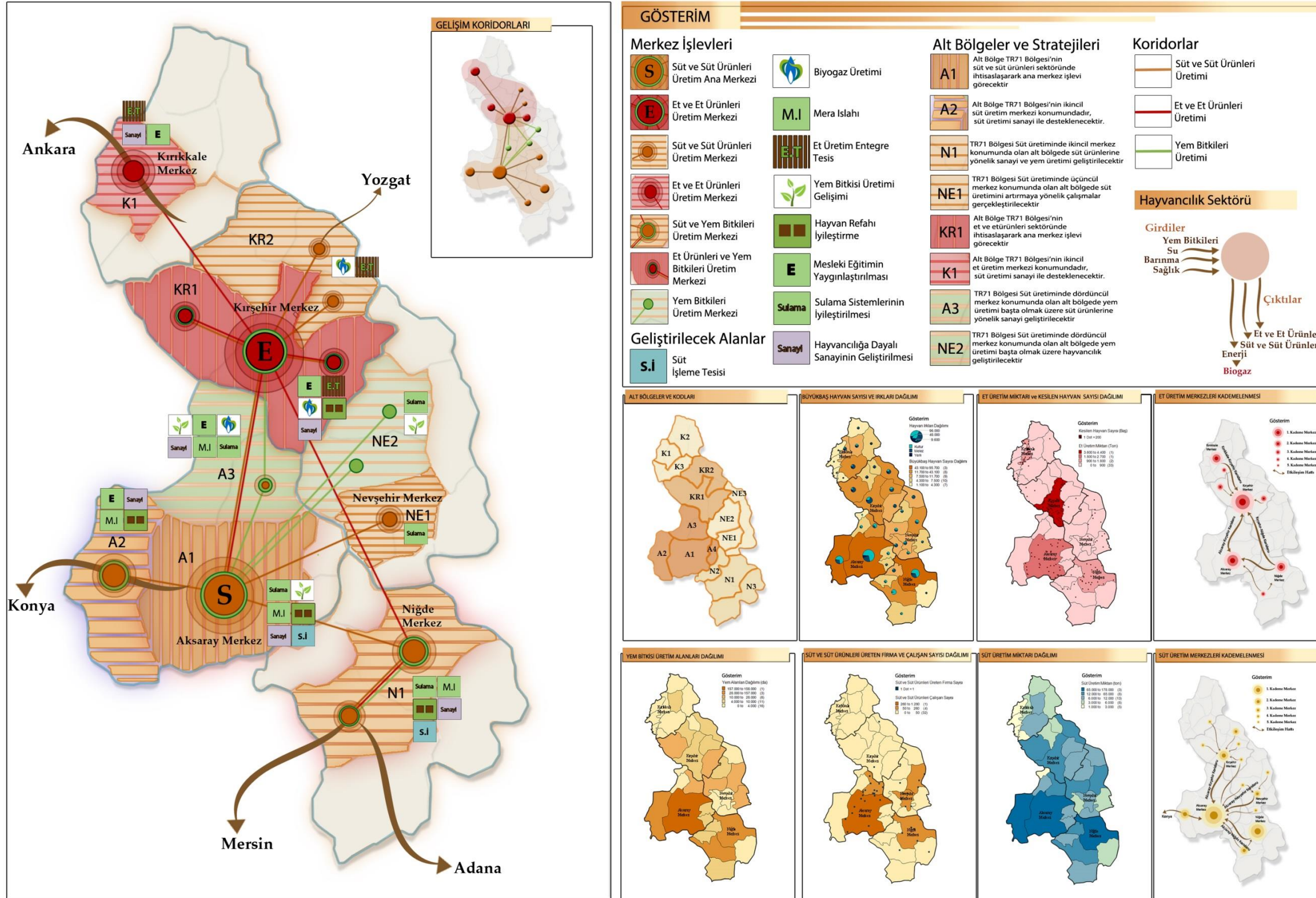
Merkez İşlevleri	Geliştirilecek Alanlar	ÜS	A3
Sanayi Ana Merkezi	Yenilenebilir Enerji	ÜS Üniversite- Sanayi İşbirliği	TR71 Bölgesi sanayi sektöründe dördüncül merkez olan alt bölgede Gıda Sanayi geliştirilecektir.
Savunma ve Metal Sanayi Ana Merkezi	Teknopark/Teknokent	I.T.A İleri Teknoloji Araştırma Uygulama Merkezi	TR71 Bölgesi sanayi sektöründe dördüncül merkez olan Alt Bölgede Gıda Sanayi geliştirilecektir.
Gıda, Kauçuk, Maden ve Mobilya Sanayi Merkezi	İş Geliştirme Merkezi	Alt Bölgeler ve Stratejileri	Bağlantı Tipleri/Koridorlar
Gıda, Maden ve Otomotiv Sanayi Merkezi	Mesleki Eğitim Merkezi	A1 Alt Bölge TR71 Bölgesi Sanayi Ana Merkezi konumundadır. Gıda ve Otomotiv Sanayi başta olmak üzere Tekstil Sanayinin alt bölgede gelişmesi sağlanacaktır.	Sanayi Fonksiyon ve Ulaşım Bağlantısı
Gıda, Tekstil ve Maden Sanayi Merkezi	İhtisas Merkezi/Küme	K1 Alt Bölge TR71 Bölgesi Sanayi Ana Merkezi ihtisaslaşacak olan alt bölgede metal, gıda ve mobilya sanayi geliştirilecektir.	Gıda Sanayi Aksı
Maden ve Gıda Sanayi Alt Merkezi	Girişimcilik Destek Platformu	N1 TR71 Bölgesi sanayi sektöründe ikincil merkez olan Alt Bölgede Maden, tekstil, dericilik ve geridönüşüm sanayi sektörleri geliştirilecektir.	Otomotiv Sanayi Aksı
Deri ve Geri Dönüşüm Sanayi Alt Merkezi	Kobi İşbirliği ve Bilgi Merkezi	KR1 TR71 Bölgesi sanayi sektöründe üçüncül merkez olan Alt Bölgede Maden ve mobilya sektörünün geliştirilecektir.	Tekstil Sanayi Aksı
Gıda Sanayi Alt Merkezi	Sanayi Alt Yapısının Güçlendirilmesi/Yatırım Ortamı İyileştirme	NE1 TR71 Bölgesi sanayi sektöründe üçüncül merkez olan Alt Bölgede Maden sanayi başta olmak üzere Gıda ve otomotiv sanayi geliştirilecektir.	Maden Sanayi Aksı
		K3 TR71 Bölgesi sanayi sektöründe dördüncül merkez olan Alt Bölgede Gıda ve metal sanayi geliştirilecektir.	Mobilya Sanayi Aksı

Kaynak: TR71 Düzey 2 Bölgesi, Alt Bölge Analizi Çalışması, Ahiler Kalkınma Ajansı, 2013

Harita 14: Hayvancılık Mekansal Gelişim Şeması

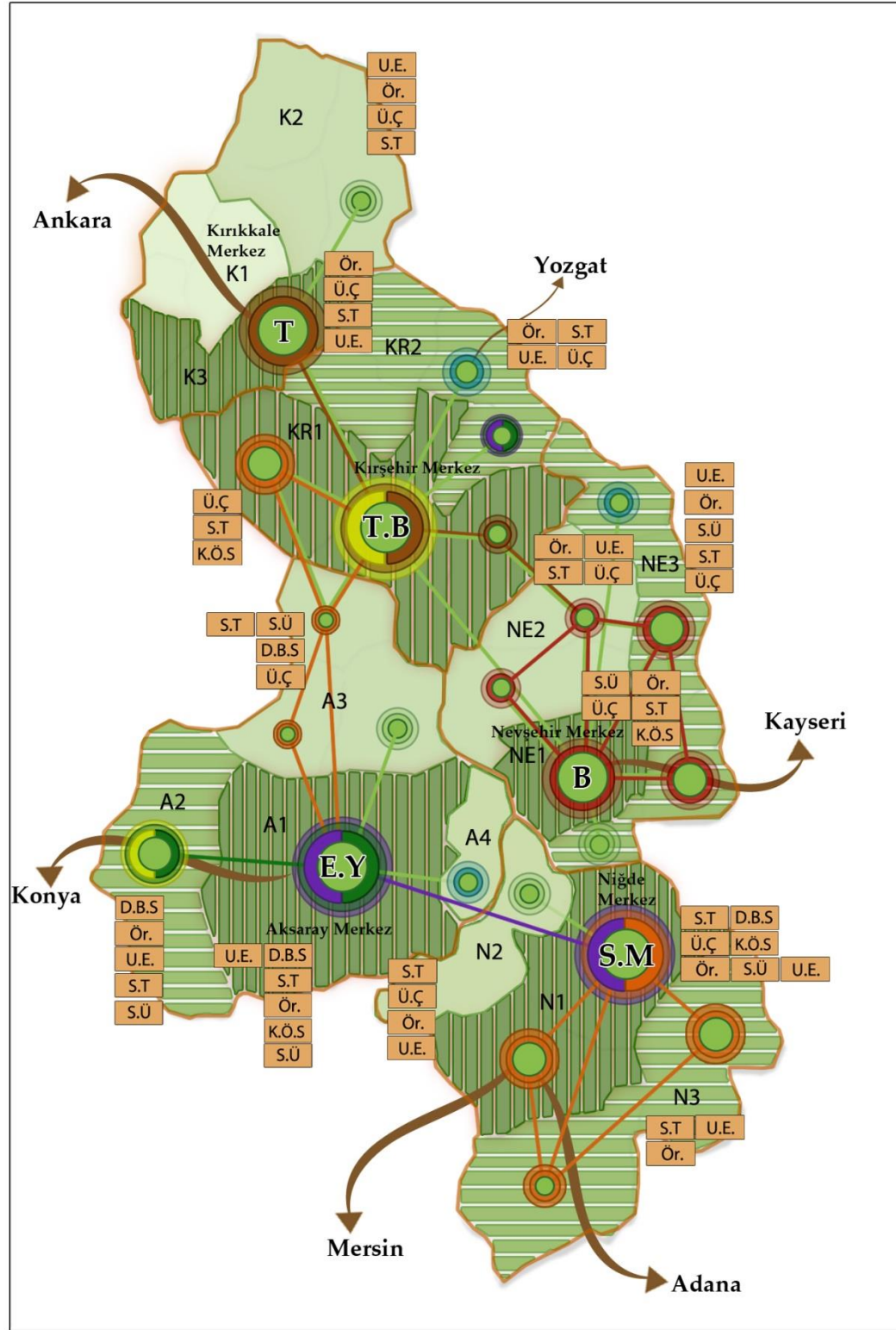
TR71 BÖLGESİ HAYVANCILIK SEKTÖRÜ MEVCUT DURUM VE ÖNERİ MEKANSAL GELİŞİM ŞEMALARI

Kaynak: TR71 Düzey 2 Bölgesi, Alt Bölge Analizi Çalışması, Ahiler Kalkınma Ajansı, 2013

Harita 15: Bitkisel Üretim Mekansal Gelişim Şeması

TR71 BÖLGESİ BİTKİSEL ÜRETİM SEKTÖRÜ MEVCUT DURUM VE ÖNERİ MEKANSAL GELİŞİM ŞEMALARI

GÖSTERİM

Merkez İşlevleri

- Sebze ve Meyve Ana Üretim Merkezi
- Endüstri ve Yem Bitkileri Ana Üretim Merkezi
- Yağlı Tohum ve Tahıl Ana Üretim Merkezi
- Bağcılık Ana Üretim Merkezi
- Tahıl Ana Üretim Merkezi
- Yağlı Tohum ve Yem Bitkileri Üretim Merkezi
- Termal Sera Merkezi
- Bağcılık Merkezi
- Meyvecilik Üretim Merkezi
- Tahıl Üretim Merkezi
- Endüstri ve Yem Bitkileri Üretim Merkezi
- Alt Taram Merkezi

Geliştirilecek Alanlar

- Düşük Basıncılı Sulama
- Uygulamalı Eğitim
- Örgütlenme

- Ürün Çeşitlenmesi
- Sözleşmeli Tarım
- Sürdürülebilir Üretim
- Kamu-Özel Sektör-STK İşbirliği

Alt Bölgeler ve Stratejileri

- Alt Bölge TR71 Bölgesi'nin birinci derece tarım merkezi konumundadır. Sebze ve Meyve başta olmak üzere Endüstri bitkilerinin gelişimi sağlanacaktır.
- TR71 Bölgesi'nin birinci derece tarım merkezi olan alt bölgede Endüstri Bitkilerinin ve Yem bitkilerinin gelişimi sağlanacaktır.
- TR71 Bölgesi'nin birinci derece tarım merkezi olan alt bölgede Yağlı Tohum gelişimi desteklenirken ürün çeşitlenmesine gidilecektir.
- Alt Bölge TR71 Bölgesi'nin birinci derece tarım merkezi konumundadır. Bağcılığın geliştirileceği alt bölgede ürün çeşitlenmesi sağlanacaktır.
- TR71 Bölgesi'nin birinci derece tarım merkezi olan alt bölgede tahıl üretimi desteklenirken ürün çeşitlenmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- Bitkisel üretimde ikincil merkez konumunda olan alt bölge TR71 Bölgesi'nin Meyvecilik Üssü konumundadır.
- TR71 Bölgesi Bitkisel üretimde ikincil merkez konumunda olan alt bölgede yağlı tohum ve yem bitkileri üretimi geliştirilecektir.
- TR71 Bölgesi Bitkisel üretimde ikincil merkez konumunda olan alt bölgede bağcılık ve termal seraların gelişimi sağlanacaktır.
- Bitkisel üretimde ikincil merkez konumunda olan alt bölge Endüstri Bitkileri, Yem Bitkileri ve Termal Seracılığın gelişimi sağlanacaktır.
- TR71 Bölgesi Bitkisel üretimde üçüncül merkez konumunda olan alt bölgede yem bitkisi ve ceviz üretimi geliştirilecektir.
- TR71 Bölgesi Bitkisel üretimde üçüncül merkez konumunda olan alt bölgede termal seracılık geliştirilecektir.

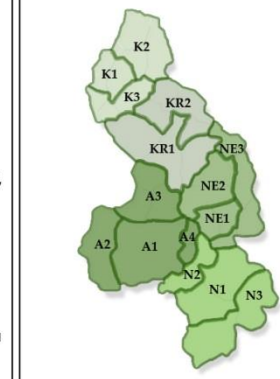
Bağlantı Tipleri/Koridorlar

- Bitkisel Üretim
- Sebze ve Meyve Üretimi
- Bağcılık
- Tahıl Üretimi
- Yem Bitkileri Üretimi
- Endüstri Bitkileri Üretimi

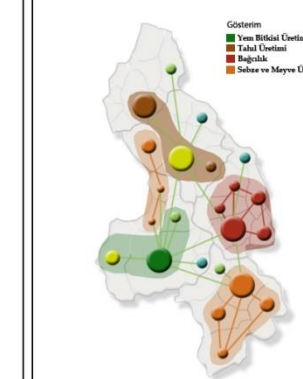
Açıklamalar

- İlçe merkezlerinin büyüklükleri tarım merkezlerinin kademenlenmesini göstermektedir. Kademenleme ilçelerde gerçekleşen bitkisel üretimin parasal değerine göre yapılmıştır.
- 167 sayılı "Yeraltıları Hakkında Kanun'un" getireceği kısıtlar göz önünde bulundurulmuş ve bölgede düşük basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması ve ürün deseninin bu doğrultuda değiştirilmesi öngörülmüştür.

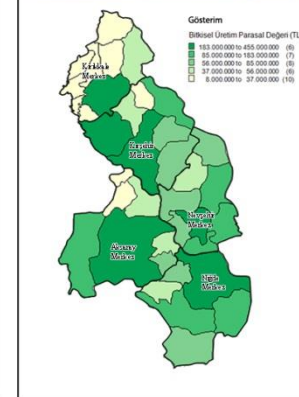
ALT BÖLGELER VE KODLARI

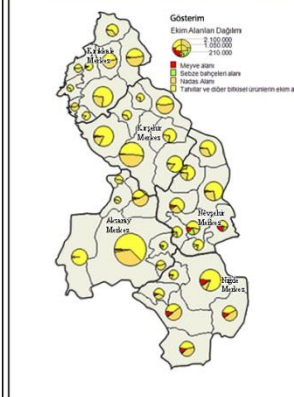
GELİŞİM KORIDORLARI

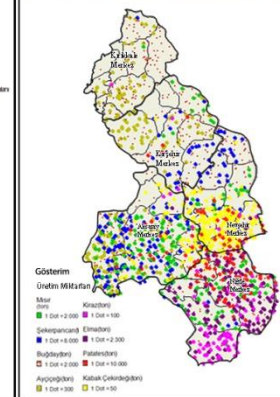
BİTKİSEL ÜRETİM PARASAL DEĞER DAĞILIMI

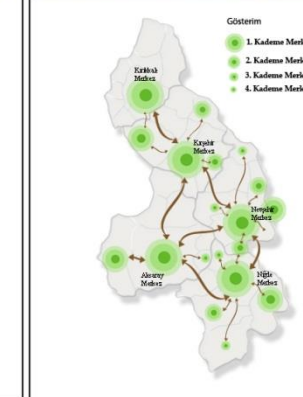
EKİM ALANLARININ DAĞILIMI

TR71 BÖLGESİNDE ÖNE ÇIKAN ÜRÜNLERİN DAĞILIMI

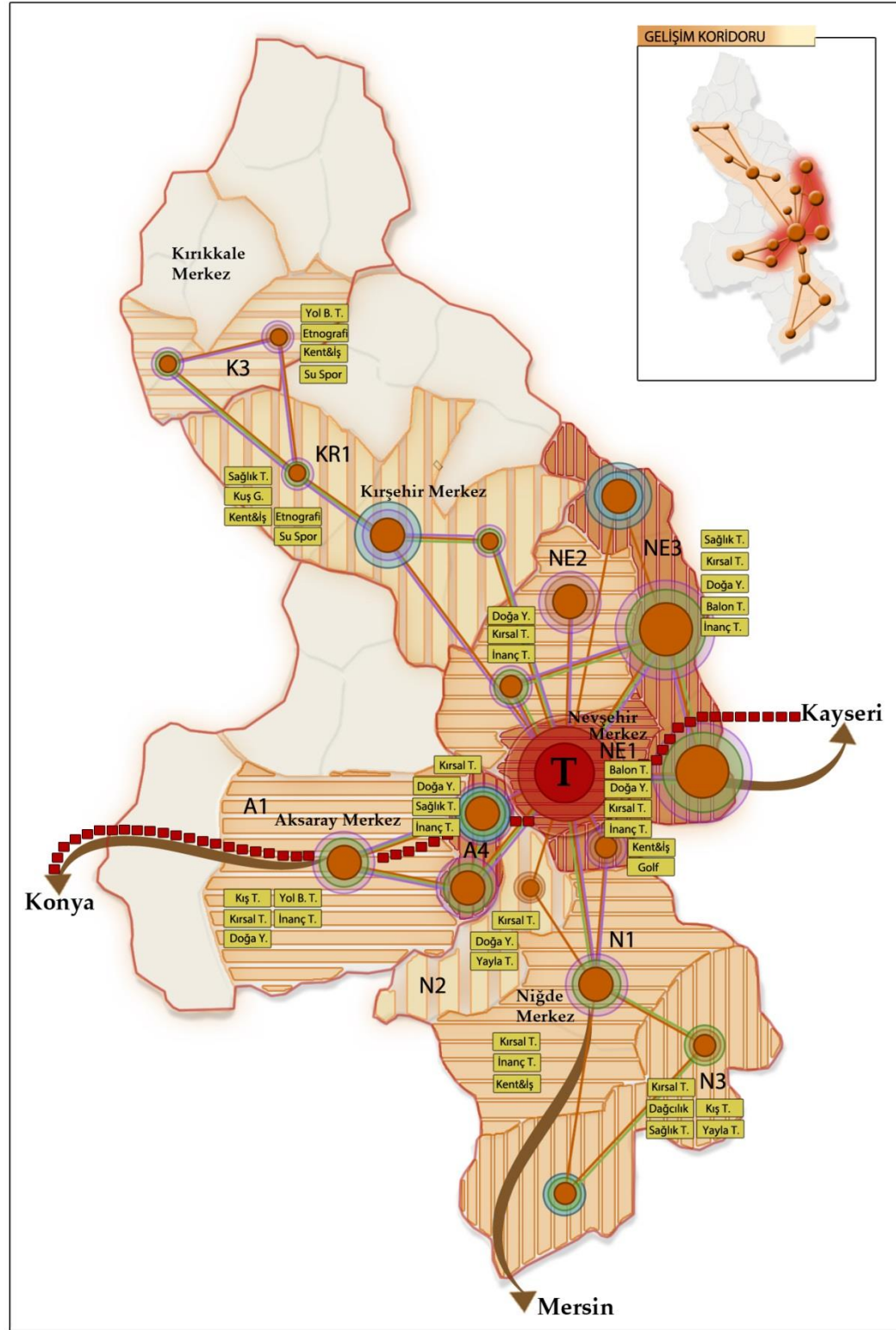

TARIM MERKEZLERİ KADEMELENMESİ

Harita 16: Turizm Mekansal Gelişim Şeması

TR71 BÖLGESİ TURİZM SEKTÖRÜ MEVCUT DURUM VE ÖNERİ MEKANSAL GELİŞİM ŞEMALARI

GÖSTERİM

Merkez İşlevleri

- Turizm Ana Merkezi
- Turizm Odağı
- Termal Turizm Merkezi
- Kültür ve İnanç Turizmi Merkezi
- Doğa Turizmi Merkezi
- Kültür, İnanç ve Doğa Turizmi Merkezi
- Termal ve Doğa Turizmi Merkezi

Geliştirilecek Alanlar

- Yayla T. Yayla Turizmi
- Kırsal T. Kırsal Turizm
- Dağcılık Dağcılık
- Kış T. Kış Turizmi
- Kuş G. Kuş Gözlemi
- Doğa Y. Doğa Yürüyüşü
- Balon T. Balon Turizmi
- Yol B. T. Yol Boyu Turizmi
- Etnografi Etnografik Turizm
- İnanç T. İnanç Turizmi
- Sağlık T. Sağlık Turizmi
- Kentleş. Kent ve İş Turizmi
- Su Spor. Su Sporları
- Golf Golf Turizmi

Alt Bölgeler ve Stratejileri

- NE1 TR71 Bölgesi turizm cazibe merkezi olan altbölgede turizmde katma değer artışı ve markalaşmayı sağlayacak faaliyetler desteklenecektir.
- NE3 TR71 Bölgesi birinci derece turizm merkezlerini içeren alt bölgede turizm öncelikli geliştirilecek ana alanlar arasındadır.
- A4 Alt Bölge TR71 Bölgesi'nde turizmin öncelikli geliştirileceği altbölge arasında yer almaktadır. Tanıtım ve potansiyellerin etkin kullanımı önem teşkil etmektedir.
- A1 Alt Bölgede başta kültür ve yol boyu turizm olmak üzere kış turizminin gelişimi desteklenecektir.
- N1 TR71 Bölgesi ikinci derece turizmin geliştirileceği alt bölgeler arasında yer almaktadır. Kültür ve Doğa Turizmi öne çıkmaktadır.
- NE2 TR71 Bölgesi ikinci derece turizmin geliştirileceği alt bölgeler arasında yer almaktadır. Kültür turizmi öne çıkmaktadır.
- N3 TR71 Bölgesi ikinci derece turizm geliştirileceği alt bölgeler arasında yer almaktadır. Doğa ve termal turizm öne çıkmaktadır.

KR1

N2

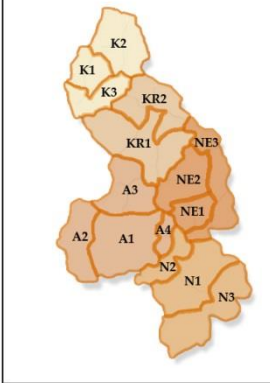
K3

Bağlantı Tipleri/Koridorlar

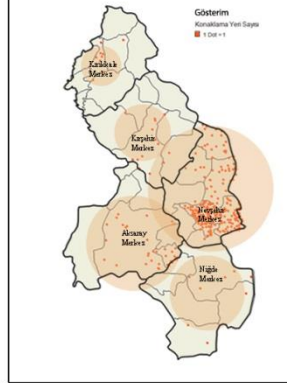
- Turizm Fonksiyon ve Ulaşım Bağlantısı
- Kültür Turizmi Aksı
- Doğa Turizmi Aksı
- İpekyolu

*Not: Gelişim Şemasında yer alan dairelerin büyüklükleri merkezlerin ilgili alanda kademelenmesini göstermektedir.

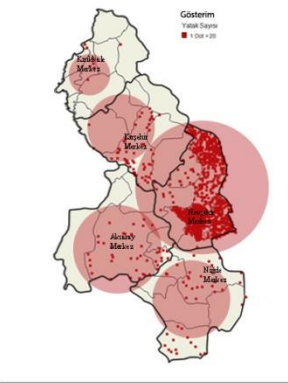
ALT BÖLGELER VE KODLARI

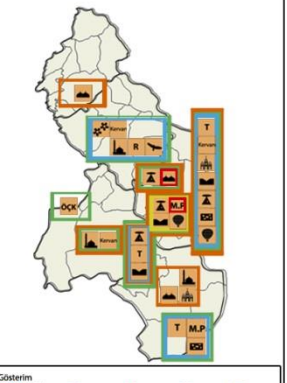
KONAKLAMA YERLERİ DAĞILIMI

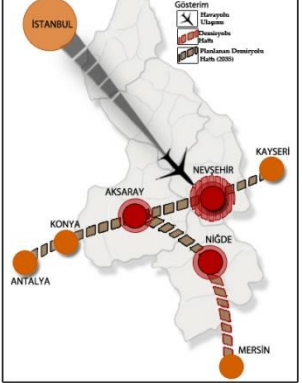
KONAKLAMA YERLERİ YATAK SAYISI DAĞILIMI

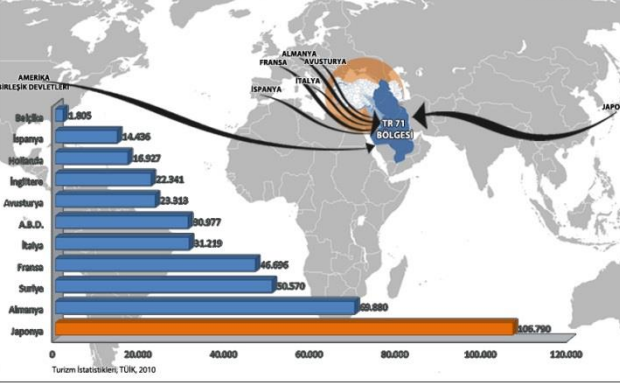
TR71 BÖLGESİ TURİZM POTANSİYELLERİ

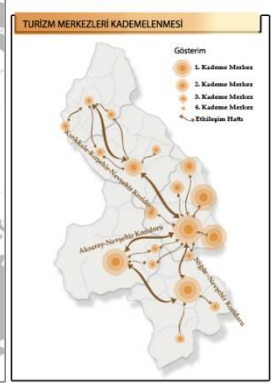
TR71 BÖLGESİ TURİZM MERKEZLERİNE HAVA VE DEMİRYOLU ULAŞIMI

TR71 BÖLGESİNİ ZİYARET EDEN YABANCI TURİST SAYILARI VE ÜLKELERİ

TURİZM MERKEZLERİ KADEMELENMESİ

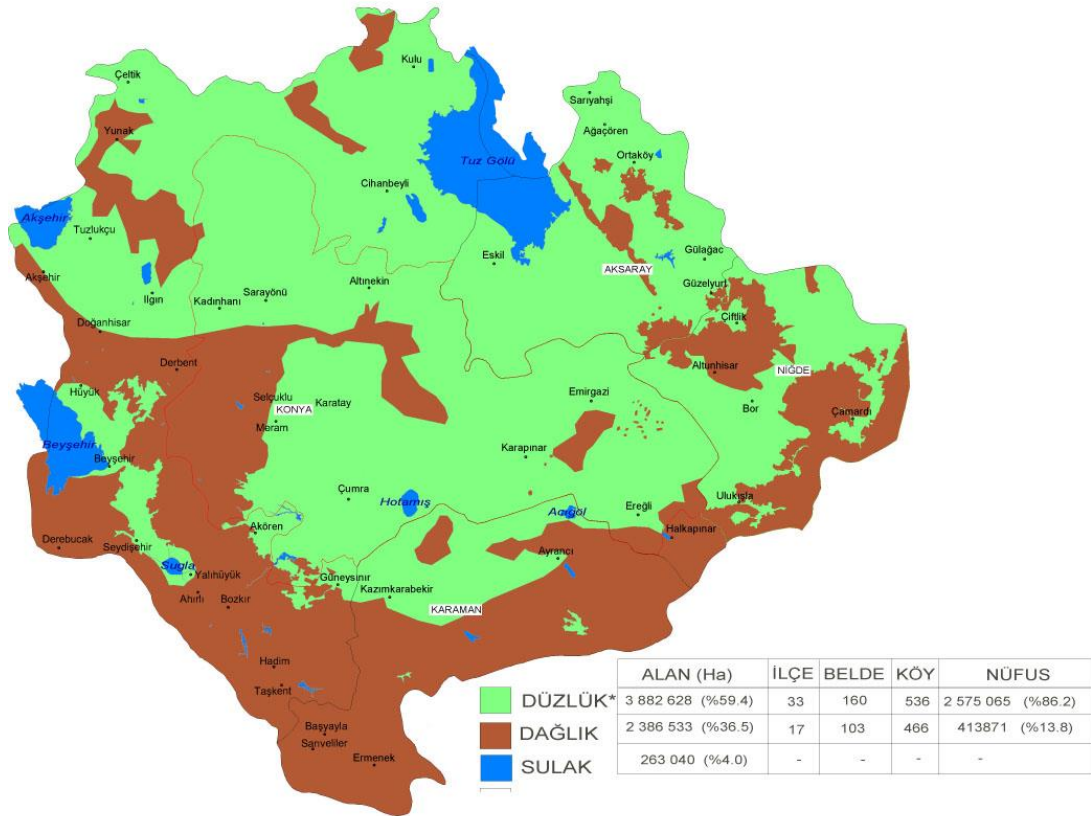
Kaynak: TR71 Düzey 2 Bölgesi, Alt Bölge Analizi Çalışması, Ahiler Kalkınma Ajansı, 2013

10. Özel Nitelikli Projeler

10.1. Konya Ovası Projesi

Konya Ovası kapalı bir havza olup Konya, Karaman, Niğde ve Aksaray illerini kapsayan yaklaşık 65 bin kilometrekarelik bir alandan oluşmaktadır. KOP Bölgesi'nde tarım, sanayi, ticaret ve turizm öne çıkan sektörler olup, tarım bölge ekonomisinde ağırlıklı etkisini korumaktadır.

Harita 17: KOP Bölgesi

TR71 Düzey 2 Bölgesi'ndeki Niğde ve Aksaray illerinin de içinde yer aldığı KOP Bölgesi TR71 Düzey 2 Bölgesi ile hemen hemen aynı özelliklere, sorunlara ve potansiyellere sahiptir. Bu nedenle KOP Bölgesi için işbirliği kaçınılmazdır.

KOP Bölgesi'nin öne çıkan ve acilen çözüm bulunması gereken temel sorunları TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde olduğu gibi su varlığındaki tehditler, kuraklık riski ve göçtür. Bununla birlikte benzer şekilde yenilenebilir enerji ve turizm potansiyeli, gelişmiş

sanayisi ve ulaşımdaki konumu bölgenin önemli güçlü yanları olarak karşımıza çıkmaktadır.

KOP Bölgesi'nin gelecekteki temel kalkınma stratejileri de sorunlar ve potansiyeller üzerine kurulmuştur. Suyun evlerde, tarımda ve sanayide etkin ve verimli kullanılarak gelecek nesillere sağlıklı ve sürdürülebilir bir su rezervi bırakmak, yenilenebilir enerji kaynak potansiyelini harekete geçirerek yaygınlaştırmak ve ulaşım ağlarını geliştirerek lojistik bir üs olmak temel stratejik noktaları oluşturmaktadır.

Gerek potansiyelleri ve gerekse sorunları hemen hemen aynı olan KOP Bölgesi ile TR71 Düzey 2 Bölgesi kalkınma stratejileri de birbirine benzerlik göstermekle birlikte ayrıldıkları bazı noktalar da bulunmaktadır.

KOP Bölgesi sınırları içinde yer alan Mevlana Kalkınma Ajansı, Konya ve Karaman illerini içinde barındıran bir kalkınma ajansıdır ve KOP stratejileri içinde önemli bir role sahiptir.

KOP Bölgesi içinde yer alan her iki Kalkınma Ajansı KOP stratejilerinin oluşturulmasında ve bu stratejilerin uygulamasında ortak çalışmalar yapacak ve KOP eylem planlarının gerçekleştirilmesinde KOP İdaresi'ne teknik destek verecektir.

İşbirliği:

- **Eylem planının uygulanması**
- **Mali destek programları**
- **Bilgi, deneyim paylaşımı**

Bununla birlikte her iki Kalkınma Ajansı, KOP Bölgesi sınırları içindeki Niğde ve Aksaray illeri için KOP Kalkınma stratejilerinde ön görülen yatırım ve desteklerin sağlıklı bir şekilde uygulanmasına destek verecek ve bu konuda gerekli sorumluluğu da üstlenecektir. Buna ek olarak söz konusu KOP illerinde tüm paydaşların sorumluluk alanlarına giren konularda işbirliği ve iletişim de desteklenecek ve teşvik edilecektir.

10.2. Özel Çevre Koruma Alanları

Özel Çevre Koruma Alanları:

- **Seyfe Gölü**
- **Ihlara Vadisi**

TR71 Düzey 2 Bölgesi, Türkiye'nin uluslararası Ramsar Sözleşmesi gereğince koruma altına aldığı Seyfe Gölü ve Özel Çevre Koruma alanı olarak tescil edilen Ihlara Vadisine ev sahipliği

yapmaktadır.

Seyfe Gölü, Kırşehir İlinin Mucur İlçesinde, tektonik kökenli çukurlukta yer almaktadır. Göl çevresinde toplam altı adet köy bulunmaktadır. Seyfe Kapalı Havzası'nın 23.585 ha'lık bir kesimi 1989 yılında "Birinci Derece Doğal Sit Alanı", 10.700 ha'lık alanı ise 1990 yılında "Tabiatı Koruma Alanı" statüsü kazanmıştır. Gölü besleyen en önemli tatlı su kaynağı olan Seyfe Pınar'ının göle ulaştığı yerde küçük bir delta oluşmuştur. Bu deltanın bulunduğu Seyfe Köyü civarında ise meyve bahçeleri, kavaklık ve söğütlük alanlar bulunmaktadır.

Göl suyu tuzlu olduğu için su içi bitkilerine rastlanmamaktadır. Ancak, Seyfe Gölü, dip faunası ve organizma çeşitliliği bakımından fakir olmasına karşın, yoğunluk olarak oldukça zengindir. Göl tabanı kuşların beslenmesi bakımından son derece değerli omurgasızlar bakımından çok zengindir. Bu nedenle, göldeki en önemli canlı grubu su kuşlarıdır. Yapılan gözlemler neticesinde, göl ve çevresinde 1999 yılında 205 kuş türü tespit edilmiştir. Göl çevresindeki stepler ise nesli dünya çapında tehlikede olan kuş türlerinden biri olan Toy'un beslenme ve üreme alanıdır ve bu sebeple dünya çapında bir öneme sahiptir.

Bölgede, halkın tüm su ihtiyacını gölden ya da gölü besleyen yer altı kaynaklarından sağlaması, yeraltı sularının hem tarım hem de evsel amaçlı aşırı kullanımı, Mucur İlçesine yeraltı suyu kaynaklarından su verilmesi gibi sorunlar mevcuttur. Zaten yer üstünden pek bir girdisi olmayan göl yeraltı kaynaklarının da aşırı kullanılmasıyla kuraklıkla karşı karşıya kalmıştır. Devlet Su İşleri ve diğer yetkili kuruluşlarca, gerçekleştirilen suyu yeniden kazanım çalışmaları devam etmektedir.

Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi; Aksaray ili, Güzelyurt ilçesine bağlı 2 belde ve 2 köyden oluşmaktadır. Biyolojik çeşitlilik yönünden oldukça zengin bir bölgedir. Ihlara Vadisi'nde yapılan araştırmalarda 54 familya ve 218 cinsten oluşan 364 takson tespit edilmiştir. Ayrıca bölge, sıcak termal su kaynakları ve tarihi kalıntılar bakımından da zengin olup jeolojik, arkeolojik, etnografik, biyolojik, tarımsal ve turizme yönelik doğal özellik ve kültürel değerleri oldukça geniştir. Bu kaynaklar bölgede gerek sağlık turizmi gerekse rekreasyonel açıdan büyük önem arz etmektedir. Bölge, sözü edilen doğal değerlerinden başka, kültürel açıdan da büyük bir mirasa sahiptir. Hıristiyanlığın ilk yılları olan M.S. IV. yüzyılda, Aksaray ve Kapadokya Bölgesi'nde yetişen bazı din adamları Göreme, Güzelyurt ve Belisırma'yı dini bir merkez haline getirmişler ve Ihlara Vadisi'nin volkan külü (tuf) kayalıklarında karşıt gruplardan korunmak için kolayca oydukları mesken, kilise ve şapellere sığınarak yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Vadideki yapılar genelde IX. ve XII. Yüzyıllar arasında inşa edilmiştir.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin ev sahipliğini yaptığı bu her iki bölge için biyolojik çeşitliliğin korunması ve biyolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımı, ekosistem bazlı planlama ve yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve uygulanması ve ayrıca bu konuda halkın bilgi seviyesinin ve duyarlılığının artırılması gibi çalışmalar sağlanacak ve desteklenecektir.

10.3. Diğer Kalkınma Ajansları ile İşbirliği

Kalkınma Ajanslarının üst bölge düzeyinde ortak ve birbirinin sorumluluk alanına giren uygulama uzantıları nedeniyle işbirliği yapması rasyonel bir yaklaşım olarak görünmektedir. Bu amaçla Ahiler, Ankara, Mevlana ve Orta Anadolu Kalkınma Ajansları bir araya gelerek ortak bir işbirliği zemini oluşturmuşlardır.

Harita 18: Komşu Kalkınma Ajansları

Bu işbirliği zemininden temel beklenti, ortak çalışma alanlarının belirlenmesi ve somut çalışmaların yapılmasıdır.

Orta Anadolu Ajansları:

- AHİKA
- ANKARAKA
- MEVKA
- ORAN

Bu çalışmaların, yerleşimler arası ilişkileri, gelişme eksenlerinin uzantıları ve geçişleri, ortak çevre alanlarını, ulaşım ağını, Orta Anadolu'yu ilgilendiren büyük yatırımlar gibi konuları içerebileceği gibi sosyal içerikli konuları, ortak su havzalarının ve ortak özel çevre koruma alanlarının eylem planlarına katkısı da içerebileceği öngörülmektedir.

Bütün bunların yanında özellikle ajanslar ve bölge paydaşları arasında bilgi ve deneyim paylaşımı ön plana çıkmaktadır.

10.4. Yenilenebilir Enerji Projeleri

TR71 Düzey 2 Bölgesi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına uygun bir yapıya sahiptir. Bölgede güneş enerjisi potansiyeli (özellikle Niğde) oldukça yüksektir. Bölgede halihazırda rüzgar, jeotermal, çöp gazı ve biyoyakıtlardan enerji üretimi yapılmaktadır.

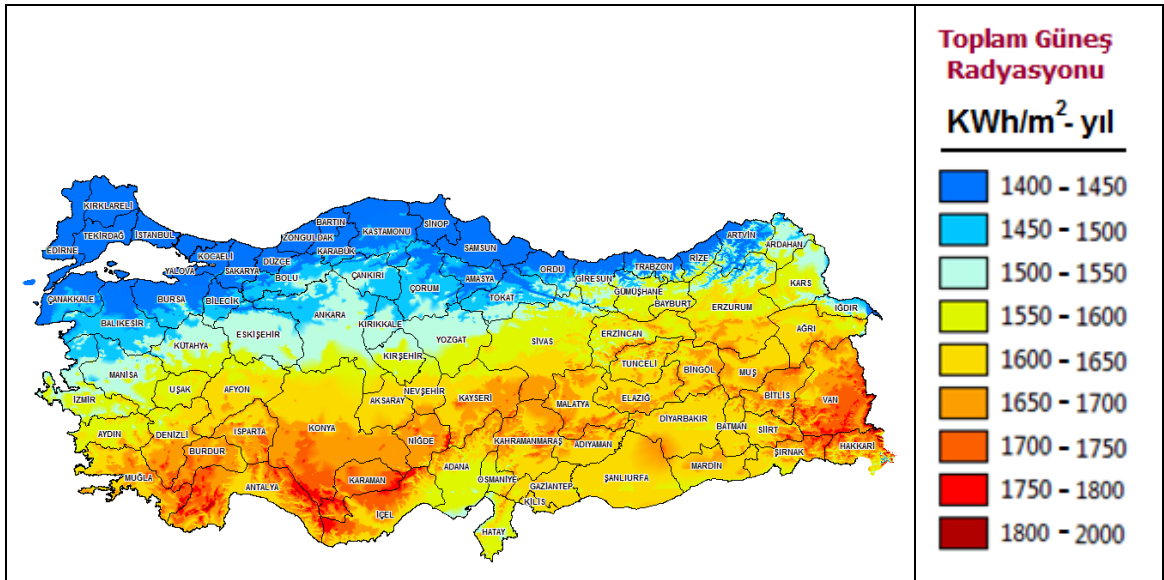
Bölgenin hayvancılık açısından sahip olduğu üretim hacmi biyoyakıtlardan enerji üretimine son derece elverişlidir. Bu tür tesislerin yaygınlaştırılması özendirilecek ve teşvik edilecektir.

Güneş enerjisinden enerji elde edilmesi ilk yatırım maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle ilk bakışta önemsenmese de bu tür sistemlerin ülke çapında yaygınlaşması ile maliyetlerinin düşeceği varsayılmaktadır. Bu tür sistemlerin Bölgede kullanımının yaygınlaştırılması teşvik edilecek ve desteklenecektir.

Yenilenebilir Enerji:

- Güneş
- Rüzgar
- Biyoyakıt
- Termal

Harita 19: Türkiye Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Kaynakları Genel Müdürlüğü

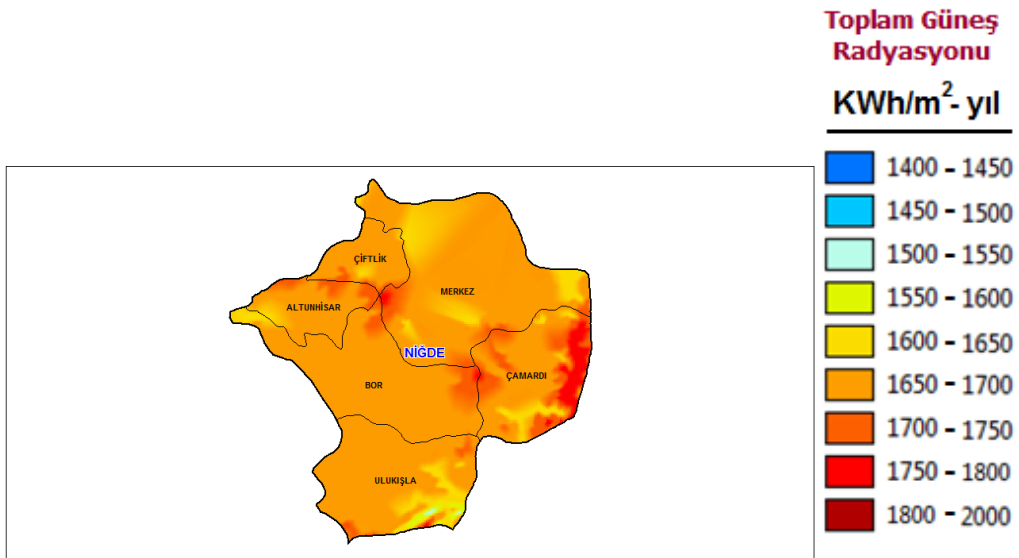
Harita 20: EPDK Tarafından Belirlenen Güneş Tarlaları Kurulabilecek Muhtemel Bölgeler (Güneş Radyasyonu Değeri 1650 kWh/m²-yıl'dan büyük alanlar seçilmiştir)

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Kaynakları Genel Müdürlüğü

TR71 Düzey 2 Bölgesi içinde en yüksek yıllık ortalama global radyasyon değeri 1.620 kWh/m²-yıl ile Niğde iline aittir. Buna ek olarak Niğde ili günlük ortalama güneşlenme süresi 8,03 saat ile, 7,20 saat olan Türkiye ortalamasının da üstündedir. (Kaynak: Yenilenebilir Enerji Kaynakları Müdürlüğü). Bu nedenle enerji kaynakları açısından zengin olmayan Bölgemiz güneş enerjisinden daha fazla istifade etmeli ve sulamada, konutlarda, işletmelerde güneş enerjisi kullanımı özendirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.

Harita 21: Niğde İli Güneş Enerjisi Potansiyeli

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Kaynakları Genel Müdürlüğü

Enerji verimliliği en az yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi kadar önemlidir. Bölgede enerji verimliliği ile ilgili farkındalık yaratma çalışmaları desteklenecek ve enerji verimliliğini sağlayacak teknolojiler teşvik edilecektir.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin sahip olduğu bir diğer doğal zenginlik de jeotermal varlığıdır. Bu kaynağın gerek ısıtmada (sera ve konut) gerek enerji üretiminde kullanılabilmesi için gerekli fizibilite çalışmalarının yapılması sağlanacak ve desteklenecektir.

11. Performans Göstergeleri

2014-2023 Bölge Planı performans göstergeleri, genel olarak **planın uygulanmasına yönelik** olarak belirlenmiştir.

Tablo 22: Performans Göstergeleri

Gelişme Eksenleri	Öncelikler	Performans Göstergeleri
Eksen 1. Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme	Öncelik 1.1. Katma Değerin Artırılması	GSKD de %50 lik artış <i>Doğrulama Kaynağı: TÜİK</i>
	Öncelik 1.2. Girişimciliğin geliştirilmesi	Girişimci sayısında % 150 lik artış <i>Doğrulama Kaynağı: TOBB</i>
	Öncelik 1.3. Üretimin çeşitlendirilmesi	Tarımda yeni ürünlerin ekiliş alanlarında %50 lik artış Patent sayısında en az %50 artış Bölgede en az 5 uluslararası kongre organizasyonu <i>Doğrulama Kaynağı: GTHB, TPE, Medya</i>
	Öncelik 1.4. İhtisaslaşma	Bölgede en az 2 ihtisas OSB'nin kurulması <i>Doğrulama Kaynağı: Kuruluş Tüzüğü</i>
	Öncelik 1.5. Üretim altyapısının güçlendirilmesi	Bölgede en az iki OSB'nin altyapısının iyileştirilmesi <i>Doğrulama Kaynağı: Protokoller</i>
	Öncelik 1.6. Yenilikçi üretimin	Bölgede en az üç "üniversite-sanayi" AR-GE işbirliği çalışmasının yapılması <i>Doğrulama Kaynağı: İşbirliği protokolleri</i>

	yaygınlaşması	
	Öncelik 1.7. Markalaşma	Bölgede en az 20 markanın tescillenmesi Doğrulama Kaynağı: TPE
	Öncelik 1.8. Bölgenin yatırım ve tanıtım olanaklarının geliştirilmesi yolu ile bölgenin yatırımcı çekme potansiyelinin artırılması	Bölgede yatırım yapan yerli ve yabancı yatırımcı sayısındaki artış Doğrulama kaynağı: TSO sanayi sicil kayıtları, OSB parsel tahsis bilgileri
Eksen 2. Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması	Öncelik 2.1. Kültürel değerlerin korunması, yaşatılması ve tanıtılması	Bölgede en az beş tanıtım etkinliğinin organize edilmesi Ulusal Düzeyde beş tanıtım etkinliği Uluslararası kültür etkinliğinde en az iki tanıtım Doğrulama Kaynağı: Medya
	Öncelik 2.2. Tabiat varlıklarının korunması ve tanıtılması	Bölgede en az beş tanıtım etkinliğinin organize edilmesi Ulusal Düzeyde beş tanıtım etkinliği Uluslararası kültür etkinliğinde en az iki tanıtım Doğrulama Kaynağı: Medya
	Öncelik 2.3. Tarihi dokunun korunması ve tanıtılması	Bölgede en az beş tanıtım etkinliğinin organize edilmesi Ulusal Düzeyde beş tanıtım etkinliği Uluslararası kültür etkinliğinde en az iki tanıtım Doğrulama Kaynağı: Medya
	Öncelik 2.4. Geleneksel üretim sistemlerinin korunması ve tanıtılması	Bölgede en az 5 geleneksel üretim sisteminin tescil edilmesi Doğrulama Kaynağı: TPE
Eksen 3. Artan Yaşam Kalitesi	Öncelik 3.1. Yaşanabilir mekânlar	Bölgede en az üç kentsel dönüşüm çalışmasının bölgenin kültürel dokusuna uygun biçimde gerçekleştirilmesi Doğrulama Kaynağı: Belediye Raporları
	Öncelik 3.2.	Kadın istihdamının Türkiye ortalamasının

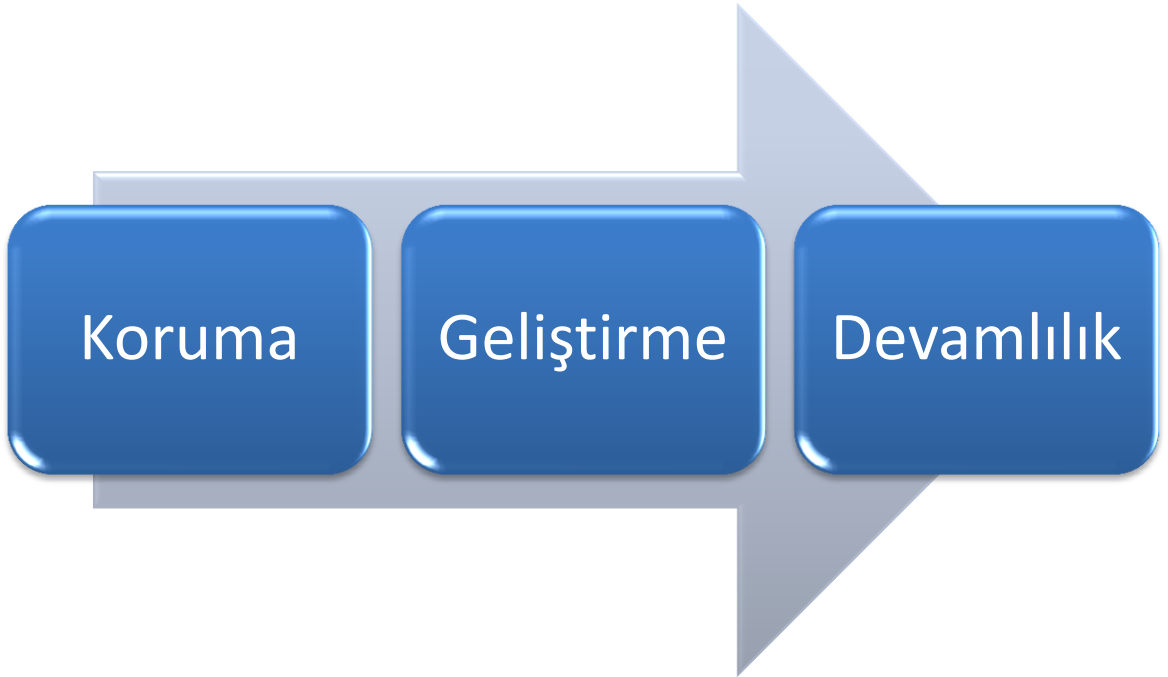
	Kadınların ve dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata entegrasyonu	üzerine çıkması Doğrulama Kaynağı: TÜİK
	Öncelik 3.3. Yaşanabilir ve sürdürülebilir çevre yönetimi	Bölgede en az 5 yeni katı atık sisteminin yapılması Doğrulama Kaynağı: Belediye Raporları
	Öncelik 3.4. Kentsel ve kırsal alt yapının iyileştirilmesi	En az 20 yerleşimde sağlıklı suya erişimin sağlanması Doğrulama Kaynağı: Belediye Raporları
	Eksen 4. Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi	Öncelik 4.1. Nitelikli insan kaynağı
	Öncelik 4.2. Kurumsal hizmet sunmada stratejik yaklaşım	Bölgede en az 20 stratejik planın çıkarılması Doğrulama Kaynağı: Stratejik Planlar
	Öncelik 4.3. Kurumsal plan program proje ve proje uygulama kapasitesi	Bölgede en az 50 proje planlama ve yönetimi eğitiminin verilmesi Doğrulama Kaynağı: Eğitim Raporları
	Öncelik 4.4. Uluslararası ve kurumsal işbirliği geliştirme	Bölgede en az 3 “uluslararası” projenin uygulanması Doğrulama Kaynağı: Proje Raporları

12. Uygulamaya Yönelik Stratejiler

Kalkınma planları ve programları her ne kadar katılımcı, gerçekçi ve uygulanabilir iddiasıyla planlanıyorsa da, iyi tanımlanmamış, açık ve net tarif edilmeyen uygulama stratejileri nedeniyle kendilerinden beklenen faydaları ve etkiyi elde etmekte zorlanmakta hatta bazen hiç başarılı olamamaktadır. Uygulama araçları tarif edilmediğinde plan, akademik bir makale hissi uyandırmakta ve paydaşlar arasında planlara olan güveni de sarsmaktadır.

Genel olarak 2014-2023 Bölge Planı uygulaması için geliştirilecek programlar ve projeler, koruma, geliştirme ve devamlılık işlemi üzerine oturmaktadır.

Şekil 3: Plan Uygulama Stratejisi İşlemi

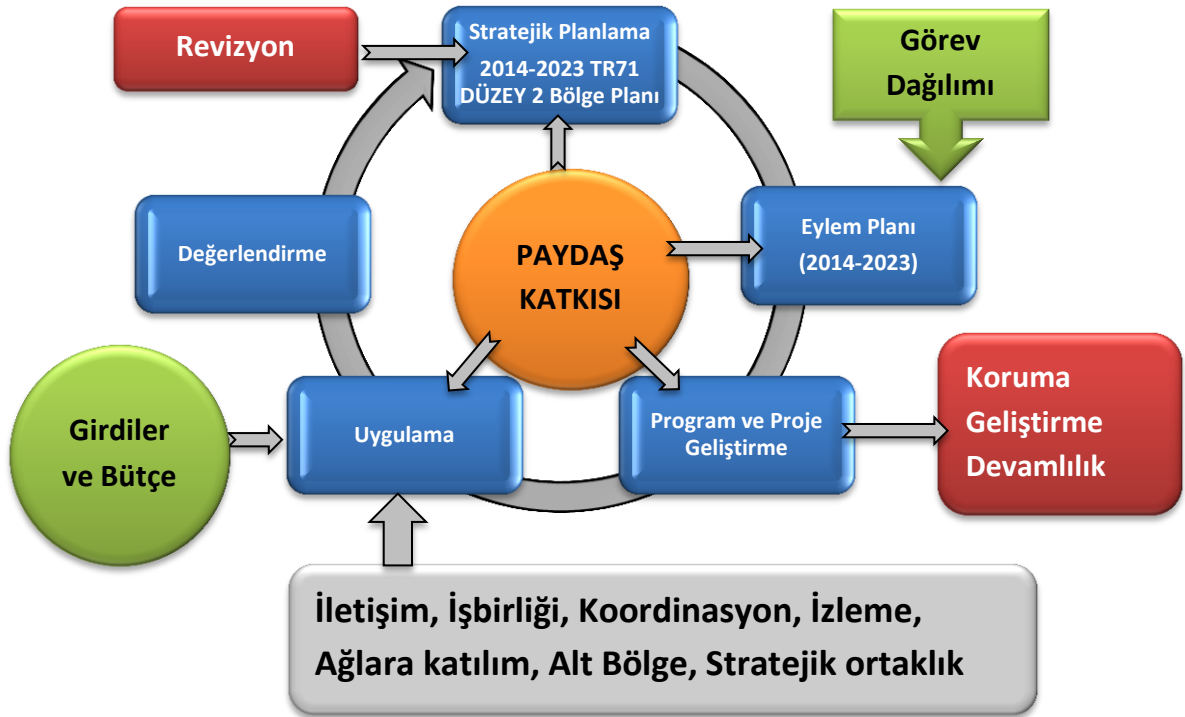
Bu işlem tüm program ve projelerde uygulanacaktır. Plan uygulanması ile ilgili olarak geliştirilecek programlarda mevcut durum analizinde ortaya çıkan başlangıç noktası kötü ise koruma-geliştirme-devamlılık, iyi düzeyde ise geliştirme-devamlılık, mükemmel düzeyde ise devamlılık üzerine program ve projeler geliştirilecektir.

Burada bahsedilen stratejiler, bu planın hayata geçirilmesi için gerekli olan mekanizmaları, program ve projelerin yönetim araçlarını ve sürdürülebilirlik ya da sahiplik önlemlerini, daha açık bir ifade ile “Hedeflerimize nasıl varacağız?” sorusunun cevaplarını vermeye çalışan “uygulamaya yönelik yol haritasıdır”.

12.1. Uygulamada Stratejik Yaklaşım

Planın uygulanmasına yönelik olarak değerlendirme dışında tüm safhalara paydaş katkısı öngörülmektedir. Paydaş katkısının en yoğun olarak öngörüldüğü safha Uygulama safhası olup bu safhada iletişim, işbirliği, koordinasyon ve izleme başvurulacak temel fonksiyonlar olacaktır.

Şekil 4: Plan Uygulama Stratejisi

Eylem planı bölge paydaşları arasında plan hedeflerine ulaşmak için görev dağılımını içerecektir. Bu görev dağılımı paydaşların mevcut kurumsal kapasiteleri göz önünde tutularak yapılacaktır. Bununla birlikte plan, paydaşların kurumsal kapasitelerinin uygulamalar ile birlikte geliştirilmesi esasına dayanmaktadır.

Planın uygulanması ile ilgili olarak aşağıdaki stratejik önlemlerin alınması öngörülmektedir:

→ **Plan İzleme Komitesi**

Bu komite, planın uygulanmasına yönelik

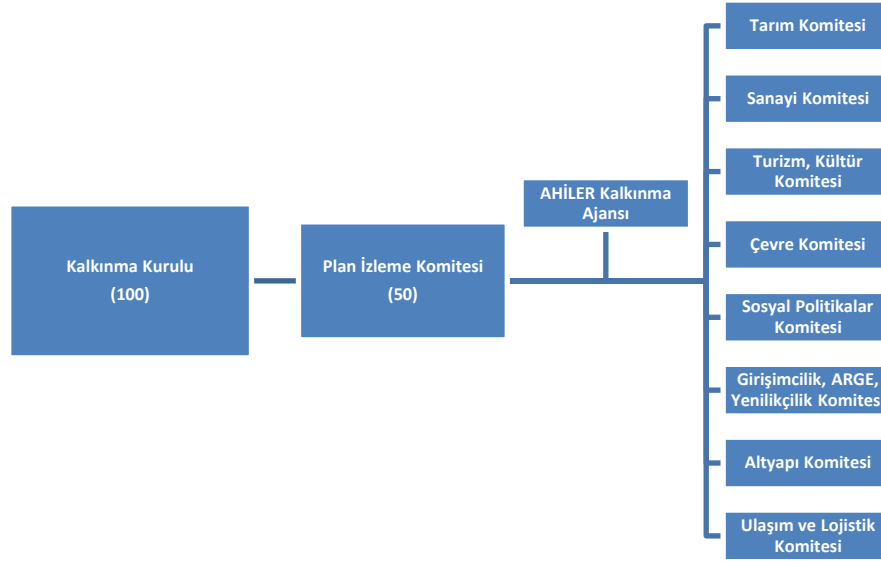
Uygulamada Stratejik yaklaşım:

- **Koruma, geliştirme, devamlılık**
- **Stratejik ortaklıklar**
- **İşbirliği, iletişim**
- **İzleme ve değerlendirme**
- **Alt bölgeler**

hazırlanacak olan eylem planlarının izlemesini yapacaktır. Bu çerçevede komite, yıl sonunda geline noktanın tespit edilmesi, gerçekleştirilen faaliyetler ve sonuçlarının değerlendirilmesi, gerçekleştirilemeyen faaliyetler, yarattığı sonuçlar ve nedenleri ile bir sonraki yılda yapılması öngörülen çalışmaların ortaya konması faaliyetlerini üstlenecektir. Bununla birlikte bu komitenin planın sahiplenilmesi, kurumsal kapasitenin gelişmesi ve sürdürülebilirliğe destek vermesi beklenmektedir. Bölgede kurulmuş olan TR71 Düzey 2 Bölgesi Kalkınma Kurulu üyeleri içinden belirlenecek üyeler (50 üye), Plan İzleme Komitesini oluşturacaktır. Yıl sonunda yapılacak kalkınma kurulu toplantısının bir bölümü plan izleme çalışmalarına ayrılacaktır.

Komite içinde “tematik komitelerin” oluşturulması öngörülmektedir. Bu komitelerin görevi planın ilgili kısımlarına detay girdi vermek ve tavsiyelerde bulunmaktır. Bu tematik komiteler şunlardır.

Şekil 5: Plan İzleme Komitesi

Bu alt komitelere ek olarak gerektiğinde ek komitelerin kurulması da söz konusu olabilecektir.

→ Stratejik ortaklıklar

Planda adı geçen tedbirler altında uygulanacak program ve projelerin yürütülmesinde teknik destek sağlama, kurumsal kapasite artırma, uzmanlıktan faydalanma, know-how transferi ve izleme-değerlendirme amaçlarıyla yerel, bölgesel ve ulusal düzeydeki paydaşlarla stratejik ortaklıkların kurulması öngörülmektedir.

→ **Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası ağlar oluşturma veya bu ağlara katılım**

Amacı tecrübe ve bilgi alışverişi olacak olan bu tedbirin, planın uygulanma süreçlerinde hızlanma, kaynak tasarrufu sağlama, verimlikte ve etkinlikte artış gibi iyileşmeler sağlaması beklenmektedir. Söz konusu ağların temel görevi, bölge paydaşlarının ulusal ve uluslararası düzeydeki paydaşlarla bir araya gelerek bölge yararına kullanılabilir tecrübeleri yada başarı hikayelerini bölgeye uyarlamak ve tatbik etmek olacaktır. Benzer şekilde bu ağlar bölge içinde elde edilen tecrübelerin ulusal düzeyde başka bölgelerde kullanılmasına da önayak olacaktır.

→ **Yıllık Bölge Kalkınma Temaları**

Ajans her yıl Bölge sorunlarına bölgesel ve ulusal düzeyde dikkat çekmek ve farkındalık yaratmak amacıyla paydaşları ile birlikte bir “Bölge Kalkınma Teması” belirleyecektir. Ajan Genel Sekreterliği’nin teklifiyle yılın son **Kalkınma Kurulu** toplantısında alınacak tavsiye kararı ile Ajans Yönetim Kurulu’na sunulacak teklifle belirlenecek tema, Bölge Planı öncelik ve tedbirleri ile uyumlu olacak ve tüm paydaşlar arasında bir motivasyon sağlayacaktır.

→ **Uluslararası işbirliği**

Uluslararası işbirliği çalışmalarının temel amacı yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde elde edilen kalkınma tecrübelerinin başka ülkelere ihraç edilmesi yada başka ülkelere ithal edilmesidir. Söz konusu işbirliği, Türkiye’de yada işbirliği yapılan ülkede olabileceği gibi üçüncü bir ülkede ortak projeler geliştirilerek uygulanması, eğitim faaliyetleri ve teknik ziyaretler olarak öngörülmektedir. Bu tür işbirliklerinin aynı zamanda ulusal görünürlüğe ve tanıtıma katkı vermesi de öngörülmektedir.

→ **Alt bölge yaklaşımı**

Amacı bölge içindeki gelişmişlik farklarının azaltılmasına katkı vermek olan alt bölge yaklaşımı Bölge içinde özel öneme sahip alanların teşhisi ve bu alanlar ile ilgili özel programların geliştirilmesi (örneğin özel çevre koruma alanları), benzer sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip coğrafi olarak birbirine yakın yada komşu ilçelerin kümelenmesi esasına dayanmaktadır. Kümelenme idari sınırlar ile olabileceği gibi, tematik konularda da olabilecektir. Özel Çevre Koruma alanları, su havzaları, mikroklima özelliğine sahip alanlar, sosyolojik özellikler, doğal zenginlikler, özel öneme sahip üretim alanları gibi tematik alanlar da alt bölge olarak sınıflandırılarak özel program yada projeler uygulanabilecektir.

→ İzleme ve değerlendirme

Planın izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili tedbirler aşağıdaki tabloda açıklanmıştır:

İzleme Faaliyetleri**Tablo 23: İzleme Faaliyetleri**

Faaliyet	Sorumlu	Zamanlama	Rapor
Planın izlenmesi	Plan İzleme Komitesi, AHİLER Kalkınma Ajansı	Her yıl	Yıllık Plan İzleme Raporu

Planın izlenmesi, plan hedeflerine ulaşmak için tasarlanan eylem planlarındaki faaliyetlerin zamanında yapılıp yapılmadığını, faaliyetlerin gerçekleşme durumunu, faaliyetler sonunda ulaşılmak istenen sonuca ulaşma derecesini, faaliyetler yapılamadı ise nedenlerini ve muhtemel çözüm önerilerini, bir sonraki dönemde yapılması gereken faaliyetleri yada alınması gereken önlemleri içerecektir.

Bu bilgiler Plan İzleme Komitesi altında yer alacak tematik gruplarda elde edilecek olup AHİLER Kalkınma Ajansı tarafından Yıllık Plan İzleme Raporu'na dönüştürülecek ve tüm bölgesel ve ulusal paydaşlarla paylaşılacaktır.

Değerlendirme Faaliyetleri**Tablo 24: Değerlendirme Faaliyetleri**

Faaliyet	Sorumlu	Zamanlama	Rapor
Plan Ara Değerlendirme	Bağımsız Kuruluşlar	2017	Ara Değerlendirme Raporu 1
Plan Ara Değerlendirme	Bağımsız Kuruluşlar	2021	Ara Değerlendirme Raporu 2
Plan Sonuç Değerlendirme	Bağımsız Kuruluşlar	2024	Sonuç Değerlendirme Raporu

Değerlendirme faaliyetleri bağımsız değerlendiriciler tarafından yapılacaktır. Bu değerlendirmelerde plan hedeflerinin gerçekçiliği, uygulanabilirliği, kurumsal kapasite gelişme durumu, çıkarılan dersler ve elde edilen

sonuçların kalitesi ölçülecektir. Bununla birlikte ilgililik, verimlilik, etkinlik ve sürdürülebilirlik ölçülecek ve paydaşların (ajans dahil) performansları değerlendirilecektir. Ayrıca geleceğe yönelik tavsiyeler de raporlarda yer alacaktır.

12.2. Uygulamada Prensipler

→ Toplumsal cinsiyet eşitliği

Plan çerçevesinde “Artan Yaşam Kalitesine” hizmet eden Üçüncü Gelişme Eksenini altında kadınların ve dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımının artırılması önceliği başta kadınlar olmak üzere bölgedeki dezavantajlı grupların sosyal ve ekonomik yaşama entegrasyonunu öngörmektedir. Bu çerçevede sosyal hizmetlere erişimin iyileştirilmesi ve işgücüne katılımın artırılması amacıyla çeşitli program ve projelerin uygulanması planlanmıştır.

Bununla birlikte Plan çerçevesinde tedbirler altında uygulanacak tüm program ve projeler ile özel nitelikli projelerde gerçekleştirilecek faaliyetlerde kadınların veya dezavantajlı grupların sosyo-ekonomik yaşama

Uygulamada Temel Prensipler:

- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği**
- **Sürdürülebilir Yaklaşım**

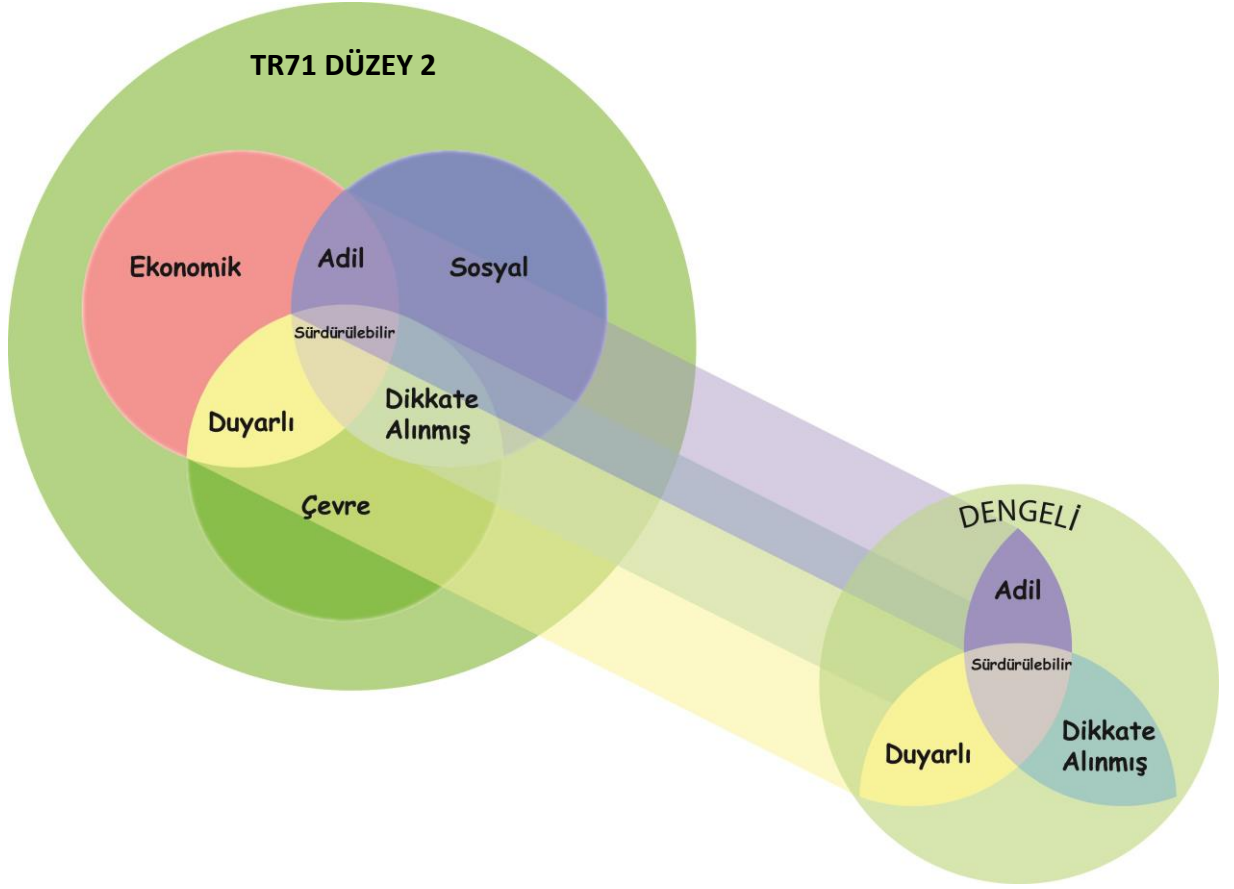
entegrasyonuna özel bir öncelik verilecektir. Program yada proje tasarımlarında toplumsal cinsiyet dengesine ayrı

bir başlık açılacak ve hazırlanan program yada projenin kadınların sosyo-ekonomik yaşama entegrasyonuna nasıl katkı verdiği açıkça belirtilecektir. Program yada projelerin değerlendirilmesinde bu husus mutlaka göz önünde tutulacaktır.

→ Sürdürülebilirlik

Genel hatları ile sürdürülebilirlikle planın uygulanması ile yaratılan **olumlu etkinin devamlılığı** esas alınmaktadır. Temelde sosyal, ekonomik ve çevre alanlarında yaratılacak olumlu gelişmelerin uzun dönemdeki etkilerinin sürekliliği amaçlanmaktadır.

Planın titizlikle üzerinde durduğu nokta dengeli kalkınma süreçlerinde hiçbir alanın diğeri üzerinde baskın olmaması ya da bir alanın diğerlerinin gölgesinde kalmamasıdır. Bu nedenle müdahale alanları olarak da tarif edebileceğimiz bu alanların birbiri üzerinde dengeli bir etkisinin olması son derece büyük bir önem taşımaktadır.

Şekil 6: Sürdürülebilirlik İlkeleri

Ekonomik büyüme sağlanırken çevre üzerinde baskı yaratmamak ve kazanımların adil olarak dağılmasına özen göstermek, sosyal ihtiyaçları sağlarken çevreyi ihmal etmemek yada çevre koşullarında iyileşme sağlarken sosyal ihtiyaçları göz ardı etmemek kalkınma süreçlerinin devamlılığı için gerekli görülmektedir.

Söz konusu olumlu etkilerin sürekliliği için paydaşların uygulanan proje ve programlardaki uygulamaları bundan sonra kendi kapasite ve kaynakları ile tekrarlamaları (çarpan etkisi) öngörülmektedir.

12.3. Eylem Planları

Planın üst ölçekli hedeflerine ulaşarak olumlu etkilerin yaratılması için planın uygulanmasına yönelik **eylem planı** hazırlanacaktır. Bu planlar uygulama stratejisinde belirtilen tedbirlere uygun olarak “tedbirler” altında uygulanacak program, proje ve faaliyetlerin açık ve net tanımları, iş bölümünü, bütçelerini ve zaman aralıklarını içerecektir.

Eylem planları paydaşlar için asli görevlerinin yanında “ek görevler” içereceğinden AHİLER Kalkınma Ajansı gerektiğinde bu paydaşlara teknik olarak destek olacaktır. Bu destekler ajansın destek mekanizmaları devreye sokularak sağlanacaktır. Eylem planlarının safhalarını gösteren tablo aşağıda verilmiştir:

Tablo 25: Plan Uygulama Safhaları

Safha	Dönem	Öncelikler
1.Safha (kısa vadeli hedefler)	2014 – 2016 (3 yıl)	<ul style="list-style-type: none"> • Üretimin çeşitlendirilmesi • Girişimciliğin geliştirilmesi ve yatırım olanaklarının değerlendirilmesi • Kültürel mirasın korunması ve çağdaş yaşam ile bütünleştirilmesi • Tabiat varlıklarının sürdürülebilir yönetiminin iyileştirilmesi • Tarihsel çevrenin korunması ve yenilenerek gelecek nesillere aktarılması • Kadınların ve dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımının artırılması • Paydaşlar arası koordinasyon ve farkındalığın artırılması • İhtisaslaşma ve kümelenmenin geliştirilmesi • Nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi • Bölgenin yatırım ve tanıtım olanaklarının geliştirilmesi yoluyla Bölgenin yatırımcı çekme potansiyelinin artırılması
		<ul style="list-style-type: none"> • Katma değer artırılması • Yenilikçi üretimin yaygınlaştırılması • Üretim altyapısının güçlendirilmesi • İhtisaslaşma ve kümelenmenin geliştirilmesi • Kentsel ve kırsal alt yapının güçlendirilmesi • Nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi • Bölgeye yapılacak yatırımları artırmak için yatırım cazibesinin artırılması
2.Safha (orta vadeli hedefler)	2017 – 2020 (4 yıl)	<ul style="list-style-type: none"> • Markalaşmanın artırılması • Yaşanabilir mekânların iyileştirilmesi • Yaşanabilir ve sürdürülebilir etkin çevre yönetiminin geliştirilmesi • Kurumsal işbirliğinin bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde geliştirilmesi • İhtisaslaşma ve kümelenmenin geliştirilmesi • Nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi • Bölgeye yapılacak yatırımları artırmak için yatırım cazibesinin artırılması
3.Safha (uzun vadeli hedefler)	2021 – 2023 (3 yıl)	<ul style="list-style-type: none"> • Markalaşmanın artırılması • Yaşanabilir mekânların iyileştirilmesi • Yaşanabilir ve sürdürülebilir etkin çevre yönetiminin geliştirilmesi • Kurumsal işbirliğinin bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde geliştirilmesi • İhtisaslaşma ve kümelenmenin geliştirilmesi • Nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi • Bölgeye yapılacak yatırımları artırmak için yatırım cazibesinin artırılması

13. Finansman Kaynakları

TR 71 Düzey 2 Bölgesi için 2014-2023 Bölge Planında belirtilen gelişme eksenlerinde ilerleme sağlamak amacıyla çeşitli finansman kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda bölge planının uygulama sürecinde ihtiyaç duyulacak finansman kaynakları merkezi yönetim bütçesinden aktarılacak paylar, il özel idarelerinden aktarılacak paylar, belediyelerden aktarılacak paylar, bölgedeki sanayi ve ticaret odalarından aktarılan paylar, faaliyet gelirleri, önceki yıldan devreden nakit, önceki yıldan devreden alacaklar ve diğer gelirlerdir.

14. Kaynakça

- AHİKA 2013, TR71 Düzey 2 Bölgesi, Alt Bölge Analizi Çalışması.
- AHİKA 2013, TR71 Düzey 2 Bölgesi İlçeleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi Raporu.
- EDAM, Ekonomi ve Dış Politikalar Araştırma Merkezi 2009, Türkiye için bir Rekabetçilik Endeksi, İstanbul: Ekonomi ve Dış Politikalar Araştırma Merkezi.
- Gelir İdaresi Başkanlığı 2011, Vergi İstatistikleri, Bütçe Gelirleri, Genel Bütçe Vergi Gelirleri.
- İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri 2013.
- 10. Kalkınma Planı (2014-2018).
- KENTGES Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2023).
- Kırıkkale İl Özel İdaresi, <http://www.kirikkaleilozelidare.gov.tr/>.
- Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013).
- Kırşehir Kaman Kaymakamlığı, <http://www.kaman.gov.tr/jupgrade/index.php>.
- Kırşehir Mucur Kaymakamlığı, <http://www.mucur.gov.tr/>.
- Sosyal Güvenlik Kurumu 2012, Yıllık İstatistikler, İller Bazında Şirket ve İstihdam Sayıları.
- T.C Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2011, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı 2011 – 2013.
- T.C Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, OSB Bilgi Portalı, <https://osbbs.sanayi.gov.tr/citylist.aspx>.
- T.C Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, OSB Bilgi Sitesi, <http://osbbs.osbuk.org.tr/index.php>.
- T.C Kalkınma Bakanlığı 2012, İllere Göre Kamu Yatırımları.
- T.C Kalkınma Bakanlığı 2013, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi Raporu – BGUS 2014 – 2023.
- T.C Kalkınma Bakanlığı 1996, 2003, 2011, İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması.
- T.C Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı 2011, Alt Yapı Yatırımları Genel Müdürlüğü, Ulaşım ve İletişim Stratejisi.

- T.C Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı 2013, Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet ve İl Yolları Envanteri.
- TÜİK. 2012. Bölgesel İstatistikler 2012 - Nüfus
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/menuAction.do>.
- TÜİK 2011 Bölgesel İstatistikler 2012 – İş gücü
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/menuAction.do>.
- TÜİK 2012 Bölgesel İstatistikler 2012 – Göç
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/menuAction.do>.
- TÜİK 2012 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi -
http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059.
- TÜİK 2012 Ulusal Hesaplar,
<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=kategorist>.
- TÜİK 2010 Bölgesel Hesaplar,
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/ulusalhesapapp/bolgeselgskd.zul>.
- TÜİK 2013 Nüfus Projeksiyonları 2013-2075
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15844>.
- TÜİK 2012 Bitkisel Üretim İstatistikleri
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>.
- Türkiye Bankalar Birliği 2011, İstatistiki Raporlar, İllere ve Bölgelere Göre Bilgiler.
- Türkiye İş Kurumu 2013, İstatistikler, İl ve Meslek Düzeyinde Kurs İstatistikleri, Girişimcilik Kurs ve Kursiyer Sayıları.
- Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi (2011-2014).
- Türkiye 2023 Turizm Stratejisi (2007).
- Türk Patent Enstitüsü 2012, İllere Göre Marka, Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım Miktarları.
- TOBB 2011, 2012 Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri.
- Yenilenebilir Enerji Kaynakları Genel Müdürlüğü 2013.
- Yenilenebilir Enerji Kaynakları Genel Müdürlüğü 2013 TR71 Bölge İlleri ve Türkiye'ye Ait Günlük Ortalama Global Radyasyon ve Günlük Ortalama Güneşlenme Süreleri <http://www.eie.gov.tr/MyCalculator/Default.aspx> .

